
ZPRÁVA O VÝVOJI FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2024

červen 2025

OBSAH

Shrnutí vývoje v roce 2024.....	3
1 Makroekonomická situace a vnější vztahy	6
1.1 Makroekonomická situace	6
1.2 Měnová politika a devizový trh	7
2 Umístění prostředků na finančním trhu	9
3 Struktura úspor domácností.....	10
4 Institucionální pohled na finanční trh	12
4.1 Počty subjektů na finančním trhu	12
4.2 Garanční schémata.....	13
4.3 Finanční arbitr	14
4.4 Hospodaření finančních institucí.....	14
5 Úvěrové instituce a ostatní poskytovatelé financování aktiv.....	16
5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru	16
5.2 Aktiva a kvalita úvěrového portfolia bankovního sektoru	17
5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru.....	18
5.4 Vývoj úrokových sazeb	19
5.5 Klientské vklady a úvěry	20
5.6 Hypoteční trh	22
5.7 Stavební spořitelny.....	26
5.8 Družstevní záložny.....	29
5.9 Nebankovní poskytovatelé financování	30
5.10 Zadluženost domácností	31
6 Kapitálový trh	32
6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích.....	32
6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR	33
6.3 Dluhopisové financování nefinančních podniků	35
6.4 Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv.....	36
6.5 Investiční fondy	37
7 Pojišťovnictví	39
7.1 Pojišťovny.....	39
7.2 Zprostředkování pojištění	41
8 Soukromý penzijní systém.....	43
8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření.....	43
8.2 Penzijní společnosti.....	49
9 Aktivita MF a legislativa v oblasti finančního trhu.....	50
9.1 Aktivita na evropské úrovni.....	50
9.2 Aktivita na globální úrovni.....	56
9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu	60
9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu	66
9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu	70
Seznam tabulek.....	72
Seznam grafů.....	73
Seznam schémat	73
Seznam zkratk	74
Příloha 1: Legislativa finančního trhu.....	78
P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu	78
P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu	79
P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen	81
P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury.....	82
P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů	85
Příloha 2: Doplňující tabulky	87

Data uvedená v této zprávě byla z uvedených pramenů stažena v květnu 2025 a mohou se z důvodu provedených revizí lišit oproti údajům uvedeným v předchozích ročnících této publikace.

SHRNUTÍ VÝVOJE V ROCE 2024

Makroekonomická situace	Reálný sezónně očištěný HDP se zvýšil o 1,0 %. Harmonizovaný index spotřebitelských cen významně zpomalil své tempo růstu, když vzrostl o 2,7 %. Míra nezaměstnanosti setrvala na 2,6 %, a nadále tak dosahovala nejnižší úrovně v EU. Saldo hospodaření sektoru vládních institucí se zlepšilo o 1,5 p. b. na -2,2 % a míra zadlužení vládních institucí vůči HDP vzrostla o 1,1 p. b. na 43,6 %.
Měnová politika a devizový trh	ČNB v reakci na klesající míru tuzemské inflace přistoupila k sedmi snížením 2T repo sazby, a to celkem o 2,75 p. b. na 4,0 %. Průměrný kurz české koruny vůči euru mírně oslabil o cca 5 % na 25,1 CZK/EUR.
Umístění prostředků na finančním trhu	Objem prostředků umístěných na finančním trhu se zvýšil o 10,6 % na 11,0 bil. Kč. Nejvyšší absolutní přírůstek prostředků vykázaly opět vklady u úvěrových institucí (o 519,0 mld. Kč), které zaujímaly přibližně 66% podíl na celkových prostředcích. Nejvyšší tempo růstu zaznamenaly prostředky spravované investičními fondy (o 30,8 %), a jejich podíl na celkových prostředcích tak vzrostl na 19,3 %.
Struktura úspor domácností	Objem úspor domácností umístěných v rámci produktů či nástrojů finančního trhu vzrostl o 9,5 % na téměř 7,0 bil. Kč. V rámci struktury úspor domácností zaznamenaly nejvyšší absolutní i relativní nárůst stejně jako v roce 2023 investiční fondy, a to o 294,1 mld. Kč, resp. o 26,2 % na 1,4 bil. Kč. Objem netermínovaných vkladů vzrostl na 3,2 bil. Kč, zatímco objem termínovaných vkladů se po 3 letech relativně výrazného růstu snížil na cca 1 bil. Kč. Celkově se během posledních 5 let podíl vkladových produktů u úvěrových institucí na úsporách domácností snížil na 59,7 %, a to zejména ve prospěch úspor umístěných v investičních fondech, jejichž podíl vzrostl na 20,3 %.
Zadlužení domácností	Zadlužení domácností vzrostlo o 5,9 % na 2,5 bil. Kč. Tempo růstu objemu úvěrů na bydlení se zvýšilo o 1,2 p. b. na 5,3 %. Podíl těchto úvěrů na celkovém zadlužení domácností však druhým rokem mírně klesl o 0,4 p. b. na 74,9 %.
Subjekty finančního trhu	Na finančním trhu se snížil počet subjektů v oblasti úvěrových institucí, když zanikly 3 banky (BNP Paribas Personal Finance SA, odštěpný závod, Max banka a.s., Western Union International Bank GmbH, organizační složka) a 1 družstevní záložna (České spořitelní družstvo). Naopak na kapitálovém trhu pokračoval růst počtu investičních společností i fondů. Počet pojišťoven a zajišťoven zůstal čtvrtým rokem neměnný.
Bankovní sektor	Bankovní sektor (včetně stavebních spořitelen) již tradičně potvrdil svoje dominantní postavení na českém finančním trhu. Objem aktiv vzrostl o 7,1 % na 10,6 bil. Kč. Celkový kapitálový poměr, jakožto klíčový faktor odolnosti sektoru, zůstal stabilní na 22,9 %. Zisk před zdaněním se zvýšil o 16,1 % na 142,8 mld. Kč.
Úrokové sazby	Pokles měnověpolitických sazeb se projevil v poklesu průměrných ročních korunových úrokových sazeb klientských vkladů a v případě nefinančních podniků i v poklesu úrokových sazeb úvěrů. Naopak úročení úvěrů domácnostem na bydlení pokračovalo v růstu na 3,4 %, tj. nejvyšší roční průměrnou hodnotu od roku 2016.
Vklady a úvěry	Objem klientských bankovních vkladů se zvýšil o 7,8 % na 7,2 bil. Kč. Objem klientských úvěrů vzrostl o 5,3 % a dosáhl téměř 4,6 bil. Kč, když dominantní sektor domácností vykázal podobné tempo růstu (5,9 %) jako nefinanční podniky (5,2 %). Podíl nevýkonných úvěrů na celkových klientských úvěrech se meziročně v podstatě nezměnil a nadále se pohyboval na úrovni své dlouhodobě nejnižší hodnoty 1,7 %. Poměr klientských vkladů ke klientským úvěrům v bankovním sektoru vzrostl o 3,5 p. b. na 157,4 %.

Hypoteční trh

Aktivita na hypotečním trhu se výrazně zvýšila, když celkový počet nově poskytnutých úvěrů vzrostl o 22,2 % na 225,4 tis. a objem vykázal nárůst o 38,7 % na 882,5 mld. Kč. Vyšší dynamiku růstu zaznamenal segment hypoték na bytové nemovitosti (o 54,1 %), přičemž čistě nové hypoteční úvěry obyvatelstvu na bytové nemovitosti zvýšily svůj objem o výraznějších 90,5 % na 212,7 mld. Kč. Oživení bylo doprovázeno i nárůstem průměrné výše úvěrů na nejvyšší hodnoty za posledních 5 let, a to 2,7 mil. Kč u bytových a 12,2 mil. Kč u nebytových nemovitostí. Celkové portfolio nesplacených hypotečních úvěrů se zvýšilo o 5,8 % na 2,9 bil. Kč.

Stavební spořitelny

Počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření druhým rokem klesl, a to o 6,1 % na 354,8 tis. smluv. Celkový počet smluv ve fázi spoření se snížil o 7,8 % na 2,7 mil. smluv, nejnižší hodnotu za posledních 25 let. V souvislosti s poklesem počtu smluv se snížil i objem naspořených prostředků o 4,8 % na 298,5 mld. Kč, nejnižší hodnotu od roku 2004. Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelén na celkových vkladech u úvěrových institucí se snížil na 7,8 %. Stát vyplatil spořicími účastníkům na přímé státní podpoře 3,8 mld. Kč. Naopak produkce nových úvěrů významně vzrostla o 44,7 % na 48,2 mld. Kč, přičemž průměrná výše narostla o 34,0 % na 1 014,7 tis. Kč. Celkový objem úvěrů se zvýšil o 1,2 % na 352,2 mld. Kč, nejvyšší hodnotu za posledních 5 let.

Družstevní záložny

Celková aktiva sektoru družstevních záložen po dvouletém růstu klesla o 6,6 % na 9,4 mld. Kč a nadále tvořila jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí. Objem úvěrů poskytnutých členům družstevních záložen činil 3,9 mld. Kč a objem vkladů členů dosahoval 6,5 mld. Kč, přičemž v obou případech se jednalo o nejnižší úroveň za posledních 5 let. Podíl nevykonných úvěrů klesl o 4,8 p. b. na 22,3 %. Celkový kapitálový poměr vzrostl o 0,8 p. b. na 29,2 %. Sektor družstevních záložen dosáhl počtvrté v řadě kladného výsledku hospodaření před zdaněním, a to ve výši 113,1 mil. Kč.

Nebankovní poskytovatelé financování

Bilanční suma sektoru nebankovních poskytovatelů financování již čtvrtým rokem vzrostla, a to o 6,5 % na 514,8 mld. Kč. Podíl na celkové bilanční sumě bankovního sektoru se nadále držel pod úroveň 5 %. Objem poskytnutých půjček se zvýšil o 7,0 % na 412,4 mld. Kč, a to v rámci všech tří dílčích segmentů, když společnosti finančního leasingu zaznamenaly zvýšení objemu poskytnutých půjček o 6,8 %, společnosti ostatního úvěrování o 7,2 % a faktoringové a forfaitingové společnosti o 8,8 %.

Regulovaný a mimoburzovní trh

Hlavní český akciový index PX vzrostl o 24,5 % na 1 760,2 bodů, tj. o 7,5 p. b. vyšším tempem než souhrnný globální index MSCI ACWI. Objem burzovních obchodů se meziročně prakticky nezměnil, když činil 141,0 mld. Kč. Objem obchodů v rámci RM-S, který se zaměřuje především na drobné investory, vykázal pokles o 11,6 % na 3,8 mld. Kč.

Dluhopisové financování nefinančních podniků

Celkový objem dluhopisů emitovaných nefinančními podniky druhým rokem vzrostl, a to o 27,7 % na 396,3 mld. Kč, tj. nejvyšší hodnotu od roku 2020. Prostřednictvím dluhopisů byly nefinančním podnikům poskytnuty zdroje odpovídající více než čtvrtině (27,7 %) objemu domácích bankovních úvěrů.

Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Celkový majetek zákazníků nebankovních obchodníků s cennými papíry vzrostl o 13,1 % a dosáhl 1,8 bil. Kč, nejvyšší hodnoty za posledních 5 let. Z hlediska struktury majetku zákazníků dle kategorií aktiv byly nejvíce zastoupeny dluhopisy (46,5 %), dále cenné papíry kolektivního investování (29,8 %) a akcie (16,5 %). Objem aktiv nebankovních obchodníků po stagnaci v předešlém roce vzrostl o 9,6 % na 29,9 mld. Kč. Výrazněji se zvýšil objem majetku svěřeného správcům aktiv, a to o 34,8 % na 3,2 bil. Kč.

Investiční fondy

Vývoj na finančních trzích se promítl do přílivu nových prostředků do investičních fondů i nárůstu hodnoty jimi spravovaných aktiv. Celkový majetek vzrostl o 30,8 % a překročil 2,1 bil. Kč, kdy fondy kvalifikovaných investorů vykázaly růst o výrazných 40,0 % na 860,5 mld. Kč a fondy kolektivního investování o 25,2 % na 1,3 bil. Kč. Z hlediska struktury druhů fondů kolektivního investování dle kategorií tříd aktiv si svůj dominantní podíl udržely mezi domácími fondy dluhopisové (42,8 %) a mezi zahraničními fondy akciové (42,2 %).

Pojišťovny

Hrubé předepsané pojistné potvrdilo rostoucí trend od roku 2017, když se zvýšilo o 8,1 % na 230,4 mld. Kč. Celkový růst pojistného byl stejně jako v předchozích letech tažen segmentem neživotního pojištění (o 8,6 %), pojistné v segmentu životního pojištění rovněž vzrostlo (o 6,6 %). Hrubá výše nákladů na pojistná plnění výrazně vzrostla (o 27,7 %) na 138,4 mld. Kč. Celkový počet pojistných smluv dosáhl téměř 31,3 milionu. V průběhu roku bylo zaznamenáno téměř 3,6 mil. pojistných událostí.

Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Celkový počet účastníků III. penzijního pilíře se snížil o 5,3 % na 4,0 mil. osob. Objem prostředků spravovaných v penzijních fondech sice vzrostl o 1,6 % na 605,0 mld. Kč, jednalo se však o nejnižší tempo růstu za posledních 5 let. Vývoj počtu účastníků i objemu prostředků souvisel se změnou v poskytování státního příspěvku, kdy od 1. 7. 2024 není poskytován státní příspěvek účastníkům, jimž byl přiznán starobní důchod. Průměrný měsíční příspěvek účastníka v návaznosti na změny v nastavení státního příspěvku vzrostl v rámci transformovaných fondů o 49 Kč na 841 Kč a v případě účastnických fondů o 72 Kč na 943 Kč. Celková výše státních příspěvků poukázaných účastníkům III. penzijního pilíře se v důsledku změn v poskytování státního příspěvku snížila o 1,1 mld. Kč na 6,3 mld. Kč. Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele vykázal nárůst o 4,7 p. b. na 30,6 %.

Legislativa finančního trhu

Byl přijat zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a související změnový zákon, zákon o trhu s nevýkonnými úvěry a související změnový zákon, dále novely zákona o investičních společnostech a investičních fondech, zákona o distribuci pojištění a zajištění, a zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu. Na evropské úrovni byly schváleny tzv. Listing Act balíček, nařízení o okamžitých platbách, předpisy revidující směrnici a nařízení o kapitálových požadavcích, nařízení a směrnice EMIR 3, směrnice revidující tzv. Daisy Chains a dokončen legislativní proces několika návrhů v rámci projektu unie kapitálových trhů.

Přehled vývoje vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojištnictví obsahuje tabulka P2.1 v příloze 2.

1 MAKROEKONOMICKÁ SITUACE A VNĚJŠÍ VZTAHY

1.1 Makroekonomická situace

Česká ekonomika se v roce 2024 vrátila k růstu, když se reálný hrubý domácí produkt (HDP) meziročně zvýšil o 1,0 % (tabulka 1.1). Vývoj tuzemského hospodářství odpovídal dynamice průměrného růstu v EU, ale ve srovnání s USA byl pomalejší. V rámci sledovaných zemí střední Evropy vykázaly vyšší dynamiku růstu Polsko a Slovensko, naopak mírný pokles zaznamenaly Německo a Rakousko. Kumulativně za celé sledované období v letech 2019 až 2024 rostla nejvíce v rámci vybraných ekonomik Čína (35 %), Polsko (19 %) a USA (15 %). Kumulativní růst ČR (6 %) v zásadě odpovídal vývoji v eurozóně (6 %) či EU (7 %) jako celku a byl zřetelně vyšší než v případě Německa (1 %).

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP sledovaných ekonomik

Meziroční růst (%)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
USA	2,6	-2,2	6,1	2,5	2,9	2,8
Čína	6,2	2,0	8,9	3,1	5,4	5,0
Spojené království	1,6	-10,3	8,6	4,8	0,4	1,1
Evropská unie	1,9	-5,7	6,3	3,5	0,6	1,0
Eurozóna	1,6	-6,2	6,3	3,6	0,5	0,8
Německo	1,0	-4,5	3,6	1,4	-0,1	-0,2
Polsko	4,5	-2,0	6,8	5,5	0,0	2,8
Rakousko	1,8	-6,5	5,0	5,4	-0,9	-1,3
Česká republika	3,5	-5,3	4,0	2,9	0,1	1,0
Maďarsko	5,1	-4,5	7,1	4,3	-0,8	0,6
Slovensko	2,3	-2,6	5,7	0,4	1,4	2,0

Pramen: MF (sezónně očištěná data)

Z hlediska výdajových složek tuzemského HDP (tabulka 1.2) působil na jeho vývoj pozitivně růst spotřeby domácností (1,0 p. b.), čisté vývozy (0,7 p. b.) a také výdaje na konečnou spotřebu sektoru vládních institucí (0,6 p. b.). Naopak negativní vliv měla tvorba hrubého kapitálu (-1,2 p. b.), a to jak kvůli poklesu tvorby fixního kapitálu (-0,3 p. b.), tak kvůli zápornému příspěvku změny zásob (-0,9 p. b.).

Míra nezaměstnanosti se meziročně nezměnila, a setrvala tak na dlouhodobě nízké úrovni (2,6 %). ČR i nadále dosahovala nejnižší míry nezaměstnanosti v EU, hluboko pod 6,0% průměrem členských států EU. Saldo hospodaření sektoru vládních institucí se meziročně zlepšilo o 1,5 p. b. na -2,2 % a míra zadlužení vládních institucí vůči HDP vzrostla o 1,1 p. b. na 43,6 %.

Tabulka 1.2: Vybrané makroekonomické a fiskální ukazatele ČR

Meziroční růst / k 31.12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubý domácí produkt ¹ (změna, %)	3,6	-5,3	4,0	2,8	-0,1	1,1
z toho výdaje na konečnou spotřebu domácností (p. b.)	1,5	-3,1	2,0	0,3	-1,3	1,0
výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí (p. b.)	0,5	0,8	0,3	0,1	0,7	0,6
tvorba hrubého kapitálu (p. b.)	1,5	-2,4	4,6	2,9	-2,0	-1,2
čisté vývozy (p. b.)	0,1	-0,6	-2,8	-0,3	2,6	0,7
Míra nezaměstnanosti ² (roční průměr, %)	2,0	2,6	2,8	2,2	2,6	2,6
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí (% HDP)	0,3	-5,6	-5,0	-3,1	-3,8	-2,2
Dluh sektoru vládních institucí (% HDP)	29,6	36,9	40,7	42,5	42,5	43,6

Pramen: MF, ČSÚ

Index spotřebitelských cen vykázal v roce 2024 ve většině sledovaných ekonomik další zpomalení průměrného tempa růstu cenové hladiny, když i nadále působilo dřívější protiinflační zpřísnění měnových politik ve světě. V ČR spotřebitelské ceny měřené harmonizovaným indexem spotřebitelských cen meziročně vzrostly o 2,7 %.

¹ Stálé ceny, neočištěno o vliv nestejného počtu pracovních dní, údaje o HDP se proto mohou lišit oproti tabulce 1.1.

² Měřeno metodou Výběrového šetření pracovních sil.

Průměr v EU, resp. eurozóně (2,6 %, resp. 2,4 %) byl oproti ČR jen mírně nižší. Vyšší růst cenové hladiny v roce 2024 v rámci sledovaných zemí byl zaznamenán v Maďarsku, Polsku (obojí 3,7 %), na Slovensku (3,2 %) a v Rakousku (2,9 %). Srovnatelný růst jako ČR vykázalo Japonsko (2,7 %), Spojené království či Německo (obojí 2,5 %). Nižší tempo růstu cenové hladiny pak bylo zaznamenáno v USA (2,0 %) a především v Číně (0,2 %), kde došlo druhý rok v řadě téměř k meziroční stagnaci.

Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik

Roční průměr (%)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
USA	1,4	0,8	5,3	8,7	3,0	2,0
Čína	3,0	2,6	0,8	1,9	0,2	0,2
Japonsko	0,5	-0,0	-0,2	2,5	3,3	2,7
Spojené království	1,8	0,9	2,6	9,1	7,3	2,5
Evropská unie	1,5	0,7	2,9	9,2	6,4	2,6
Eurozóna	1,2	0,3	2,6	8,4	5,4	2,4
Německo	1,4	0,4	3,2	8,7	6,0	2,5
Polsko	2,1	3,7	5,2	13,2	10,9	3,7
Rakousko	1,5	1,4	2,8	8,6	7,7	2,9
Česká republika	2,6	3,3	3,3	14,8	12,0	2,7
Maďarsko	3,4	3,4	5,2	15,3	17,0	3,7
Slovensko	2,8	2,0	2,8	12,1	11,0	3,2

Pramen: Eurostat, BIS

1.2 Měnová politika a devizový trh

ČNB v reakci na klesající míru inflace a slábnoucí inflační tlaky snížila během roku 2024 měnověpolitické úrokové sazby postupně o 2,75 p. b. Hlavní měnověpolitická sazba, 2T repo sazba, tak klesla na 4,0 % (viz kapitola 5, graf 5.4).

Centrální banky ve světě také reagovaly na pokles inflace snižováním svých sazeb, přičemž rychlost tohoto procesu byla do jisté míry tlumena obavami z možné setrvalosti inflačních tlaků. Hlavní světové centrální banky v USA, eurozóně a Spojeném království začaly v průběhu roku 2024 snižovat své základní sazby (viz tabulka 1.4), přičemž nejvíce snížily své sazby Fed a ECB. V reakci ECB se pak více promítaly známky slábnoucího hospodářského růstu. Naopak o zvýšení sazeb na nezápornou hodnotu rozhodla centrální banka v Japonsku v reakci na výraznější nárůst inflace, což bylo v kontrastu s předchozími dvěma dekadami, kdy spotřebitelské ceny čelily deflačním tlakům a inflace setrvala převážně pod inflačním cílem.

Centrální banky v Polsku a Maďarsku přistoupily v roce 2024 k nastavení sazeb odlišně, což vedlo ke sblížení výsledných hodnot jejich sazeb. V Maďarsku došlo postupně k významnému snížení o 4,25 p. b. na 6,5 %, zatímco centrální banka v Polsku se rozhodla pro stabilitu sazeb.

Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank

K 31. 12. (% p. a.)		2019	2020	2021	2022	2023	2024
USA	Fed	1,50–1,75	0–0,25	0–0,25	4,25–4,50	5,25–5,50	4,25–4,50
Eurozóna	ECB	-0,50	-0,50	-0,50	2,00	4,00	3,00
Japonsko	BoJ	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	0,25
Spojené království	BoE	0,75	0,10	0,25	3,50	5,25	4,75
Polsko	NBP	1,50	0,10	1,75	6,75	5,75	5,75
Česká republika	ČNB	2,00	0,25	3,75	7,00	6,75	4,00
Maďarsko	MNB	0,90	0,60	2,40	13,00	10,75	6,50

Pramen: BIS; v případě ECB sazba depozitní facility.

Česká koruna meziročně oslabilu vůči všem sledovaným měnám s výjimkou japonského jenu (viz tabulka 1.5). Vůči euru se kurz v průběhu roku pohyboval v rozmezí 24,5 až 25,5 korun za euro. Na meziroční oslabení koruny vůči euru působilo zejména faktické a očekávané zmírňování restriktce měnové politiky ČNB ve srovnání s pozdějším začátkem měnového uvolňování ze strany nejvýznamnějších zahraničních centrálních bank a také pouze pozvolné ožívání české ekonomiky a nestabilní globální geopolitické prostředí.

Vůči americkému dolaru oslabila koruna meziročně o 4,5 %, tj. obdobně jako vůči euru o 4,6 %. Nejvýraznější oslabení koruny vůči americké měně však nastalo v posledním čtvrtletí roku 2024, kdy došlo ke globálnímu posílení amerického dolaru. K tomu přispěla přetrvávající geopolitická rizika, ekonomická a měnověpolitická divergence americké ekonomiky zejména vůči ekonomice eurozóny a také očekávané proinflační a prorůstové důsledky politik zvoleného prezidenta USA D. Trumpa, jež vedly k nárůstu měnověpolitických sazeb a úrokových výnosů z aktiv denominovaných v americkém dolaru.

Koruna v roce 2024 meziročně posílila pouze vůči japonskému jenu (o 3,1 %), kterému nepomohl ani zásadní obrat v měnové politice Japonska, zejména ukončení tamějšího režimu záporných úrokových sazeb. Naopak vůči švýcarskému franku koruna oslabovala již třetí rok v řadě (o 6,7 %), což mohlo být způsobeno vnímáním franku jako bezpečné měny v prostředí zvýšené geopolitické nejistoty. Polský zlotý vůči koruně pokračoval druhý rok v posilování (o 10,3 %), a to meziročně nejvíce ze všech sledovaných měn. Vůči maďarskému forintu se kurz koruny meziročně prakticky nezměnil.

Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám

Průměrný kurz		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna ³ (%)
vůči americkému dolaru	CZK/USD	22,9	23,2	21,7	23,4	22,2	23,2	4,5
vůči euru	CZK/EUR	25,7	26,4	25,6	24,6	24,0	25,1	4,6
vůči čínskému renminbi	CZK/CNY	3,3	3,4	3,4	3,5	3,1	3,2	2,8
vůči japonskému jenu	CZK/100 JPY	21,1	21,7	19,8	17,8	15,8	15,3	-3,1
vůči britské libře	CZK/GBP	29,3	29,7	29,8	28,8	27,6	29,7	7,5
vůči švýcarskému franku	CZK/CHF	23,1	24,7	23,7	24,5	24,7	26,4	6,7
vůči polskému zlotému	CZK/PLN	6,0	6,0	5,6	5,2	5,3	5,8	10,3
vůči maďarskému forintu	CZK/100 HUF	7,9	7,5	7,2	6,3	6,3	6,4	1,1

Pramen: ČNB, výpočty MF

³ Záporná hodnota představuje posílení kurzu CZK, kladná jeho oslabení.

2 UMÍSTĚNÍ PROSTŘEDKŮ NA FINANČNÍM TRHU

Objem prostředků umístěných na finančním trhu⁴ pokračoval ve svém dlouhodobém růstu, když se v roce 2024 zvýšil o téměř 1,1 bil. Kč (10,6 %) na 11,0 bil. Kč (tabulka 2.1), což v rámci sledovaného období od roku 2019 představovalo nadprůměrný absolutní nárůst a zhruba průměrné tempo růstu objemu těchto prostředků.

Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

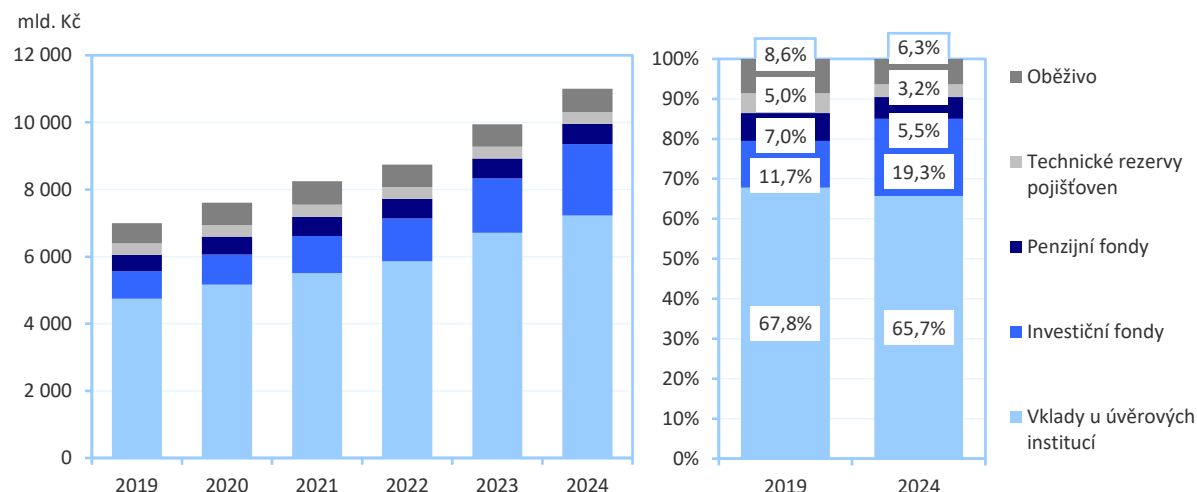
K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Vklady u úvěrových institucí ⁵	4 747,4	5 170,1	5 509,5	5 866,3	6 709,0	7 228,0	519,0	7,7
z toho u stavebních spořitelů	359,7	362,7	366,3	334,7	313,4	298,5	-14,9	-4,8
Investiční fondy	817,5	894,8	1 110,2	1 271,8	1 624,4	2 124,6	500,2	30,8
Penzijní fondy	487,1	527,9	566,7	584,2	595,5	605,0	9,5	1,6
Technické rezervy pojišťoven	348,3	349,8	369,1	348,6	345,8	353,3	7,5	2,2
Oběživo	598,9	668,1	691,2	673,4	674,1	694,9	20,8	3,1
Celkem	6 999,2	7 610,6	8 246,6	8 744,4	9 948,8	11 005,9	1 057,0	10,6

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Nejvyšší meziroční absolutní přírůstek objemu prostředků opět vykázaly, stejně jako během celého sledovaného období, vklady u úvěrových institucí, které byly současně objemově nejvýznamnější položkou v rámci uvedené struktury umístění prostředků. Nejvyšší meziroční tempo růstu ze sledovaných kategorií prostředků zaznamenaly, stejně jako každý rok od roku 2021, investiční fondy, a to o 30,8 %, což bylo v rámci sledovaného období i jejich nejvyšší tempo růstu. K tomuto vývoji však opět přispělo i celkově nadprůměrné zhodnocení investovaných prostředků.

Z hlediska vývoje struktury umístění prostředků během sledovaného období vzrostl pouze podíl prostředků v investičních fondech, a to o výrazných 7,6 p. b. na 19,3 % ke konci roku 2024 (graf 2.1). Zastoupení ostatních kategorií kleslo, přičemž nejvíce se od konce roku 2019 snížil podíl vkladů a podíl oběživa (shodně o 2,2 p. b.) a obě tyto kategorie v roce 2024 dosahovaly svých nejnižších úrovní ve sledovaném období (65,7 %, resp. 6,3 %). Jak podíl prostředků v penzijních fondech, tak podíl technických rezerv pojišťoven v průběhu sledovaného období postupně poklesl na 5,5 %, resp. 3,2 %.

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury umístění prostředků (v %) v letech 2019 a 2024.

⁴ Tento agregátní ukazatel je jedním ze způsobů vyjádření velikosti finančního trhu s tím, že se zaměřuje na tzv. zprostředkovatelský finanční trh. Zahrnuje prostředky klientů finančních institucí (fyzických i právnických osob), které jsou umístěny na finančním trhu prostřednictvím finančních produktů úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních společností a nástrojů kolektivního investování, a prostředky držené v hotovosti (bez hotovosti na pokladnách bank). Naopak nezahrnuje přímé investice do cenných papírů.

⁵ Zahrnují korunové a cizoměnové vklady klientů (rezidentů a nerezidentů) u bank (včetně stavebních spořitelů, bez ČNB) a družstevních záložen.

3 STRUKTURA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

Objem úspor domácností umístěných v rámci produktů či nástrojů finančního trhu⁶ se v roce 2024 meziročně zvýšil o 607,9 mld. Kč (9,5 %) na téměř 7,0 bil. Kč (tabulka 3.1). Objem úspor tak pokračoval v dlouhodobém růstu, přičemž v rámci sledovaného období od roku 2019 se jednalo o jejich druhý nejvyšší absolutní nárůst a zhruba průměrné tempo růstu.

Tabulka 3.1: Struktura úspor domácností

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Netermínované vklady	2 276,6	2 687,9	2 886,4	2 775,6	2 918,7	3 209,2	290,5	10,0
Termínované vklady	591,1	537,8	570,1	845,8	994,8	962,1	-32,6	-3,3
z toho stavební spoření	350,3	352,0	356,2	328,1	308,6	296,1	-12,5	-4,0
Penzijní fondy	483,7	523,2	560,8	579,6	580,9	586,5	5,6	1,0
Životní pojištění	267,6	268,4	269,3	245,8	240,6	242,6	2,1	0,9
Investiční fondy	542,8	583,1	738,6	830,8	1 123,7	1 417,9	294,1	26,2
Dluhové cenné papíry	145,3	158,3	146,1	243,4	276,6	310,4	33,8	12,2
Kotované akcie	219,9	240,9	269,1	225,3	248,2	262,7	14,5	5,8
Celkem	4 527,0	4 999,7	5 440,5	5 746,3	6 383,6	6 991,5	607,9	9,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

V rámci struktury úspor domácností zaznamenaly v roce 2024 nejvyšší absolutní i relativní nárůst ve srovnání s dalšími sledovanými kategoriemi úspor stejně jako v roce 2023 investiční fondy, a to o 294,1 mld. Kč, resp. o 26,2 % na 1,4 bil. Kč. Jednalo se současně o nejvyšší přírůstek a nadprůměrné tempo růstu této kategorie úspor během sledovaného období. K tomuto nárůstu opět výrazně přispělo i zhodnocení prostředků spravovaných v investičních fondech. Podíl úspor domácností alokovaných v investičních fondech na celkových úsporách domácností se tak meziročně zvýšil o 2,7 p. b., nejvíce ze sledovaných kategorií úspor. Prostředky domácností v investičních fondech zároveň vykázaly i nejvyšší nárůst jejich podílu na úsporách domácností oproti konci roku 2019, když tento podíl vzrostl o 8,3 p. b. na 20,3 % (graf 3.1).

Netermínované vklady domácností meziročně vzrostly o 290,5 mld. Kč na 3,2 bil. Kč, což představovalo jejich druhý nejvyšší meziroční přírůstek i tempo růstu (o 10,0 %) ve sledovaném období. Oproti roku 2023 se jejich podíl na úsporách domácností mírně zvýšil o 0,2 p. b., ale v rámci celého sledovaného období vykázaly netermínované vklady ze všech sledovaných kategorií nejvyšší pokles tohoto podílu, a to o 4,4 p. b. na 45,9 %.

Objem termínovaných vkladů se v roce 2024 po třech letech jejich relativně výrazného růstu snížil o 32,6 mld. Kč na 962,1 mld. Kč. Pokles samotných termínovaných vkladů bez stavebního spoření se na tomto snížení podílel z cca 62 %. Přestože podíl termínovaných vkladů bez stavebního spoření na úsporách domácností meziročně klesl o 1,2 p. b., oproti konci roku 2019 naopak vykázal nárůst o 4,2 p. b. na 9,5 %. K meziročnímu poklesu objemu termínovaných vkladů mohlo přispět snižování měnověpolitických sazeb, kdy některé banky snižovaly úrokové sazby u termínovaných vkladů rychleji než u běžných či spořicích účtů. To mohlo vést k nižší atraktivitě termínovaných vkladů. V případě stavebního spoření jakožto specifického segmentu termínovaných vkladů došlo potřeť v řadě k poklesu naspořené částky, i když nižšímu než v letech 2022 a 2023. Podíl této kategorie na struktuře úspor domácností se od konce roku 2019 postupně snížil o 3,5 p. b. na 4,2 %.

Ačkoli souhrnná kategorie vkladových produktů meziročně navýšila svůj objem, podíl netermínovaných a termínovaných vkladů včetně stavebního spoření na úsporách domácností klesl na 59,7 %, tj. nejnižší hodnotu ve sledovaném období.

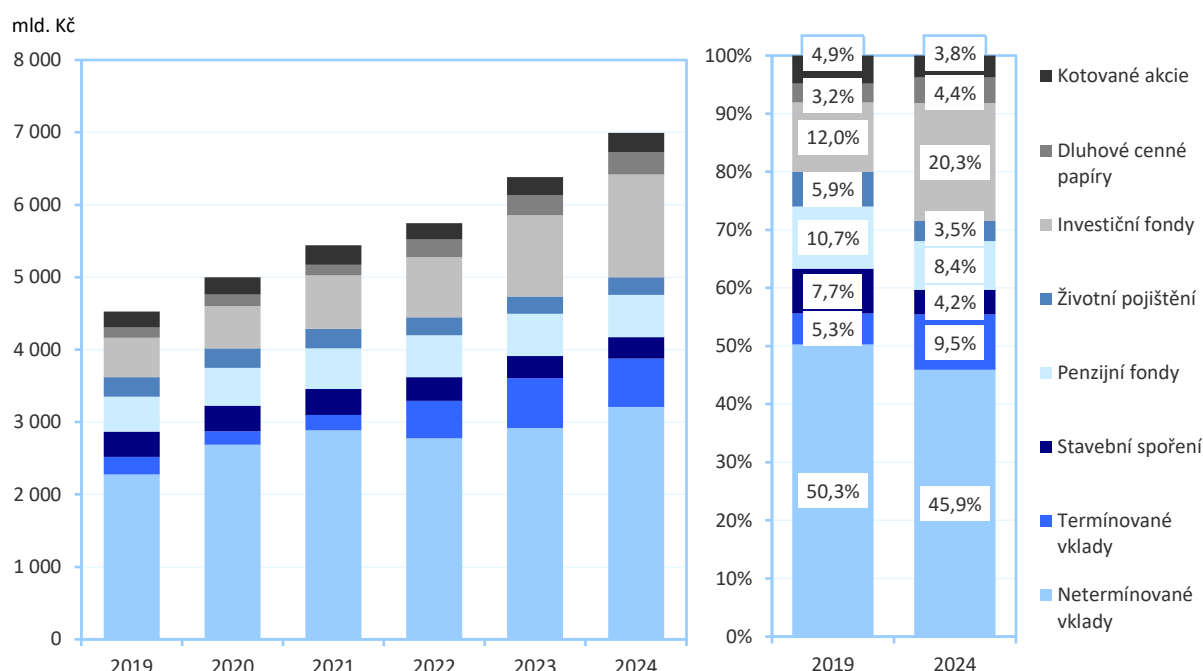
Úspory v penzijních fondech sice zaznamenaly vyšší meziroční přírůstek i tempo růstu než v roce 2023, avšak v rámci sledovaného období byl tento jejich nárůst druhý nejnižší. Tento vývoj dále oslabil význam penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření ve struktuře úspor domácností, když podíl penzijních fondů na úsporách domácností meziročně klesl o 0,7 p. b. na 8,4 %, přičemž na konci roku 2019 činil 10,7 %. Úspory domácností v rámci rezervotvorných produktů životního pojištění zaznamenaly po dvou letech poklesu mírný

⁶ Termín úspory je v rámci kapitoly používán jako označení pro finanční aktiva domácností, která zahrnují korunové a cizoměnové prostředky domácností umístěné na finančním trhu v rámci finančních produktů domácností i zahraničních úvěrových institucí, pojišťoven a penzijních a investičních společností a dále přímé investice domácností do dluhových cenných papírů a kotovaných akcií.

nárůst, který však nedokázal zvrátit klesající trend zastoupení této kategorie na celkových úsporách domácností. Podíl životního pojištění se tak snížil o 0,3 p. b. meziročně a o 2,4 p. b. během sledovaného období na výsledných 3,5 %.

Dluhové cenné papíry v roce 2024 přispěly k růstu celkových úspor domácností díky jejich nadprůměrnému absolutnímu meziročnímu nárůstu v rámci sledovaného období, který byl způsoben zejména realizovanými novými investicemi. Jejich podíl na úsporách domácností se tak meziročně mírně zvýšil na 4,4 %, přičemž v rámci sledovaného období vzrostl o 1,2 p. b. Objem kotovaných akcií také vzrostl zejména prostřednictvím nových investic, když převládající vliv kladného přecenění ještě na konci 3. čtvrtletí 2024 byl téměř zcela eliminován záporným přeceněním, které nastalo během 4. čtvrtletí 2024. Objem kotovaných akcií nicméně zaznamenal s výjimkou poklesu v roce 2022 své nejnižší meziroční tempo růstu od roku 2019, což vedlo k mírnému meziročnímu poklesu jejich podílu na úsporách domácností na 3,8 %. Během celého sledovaného období podíl kotovaných akcií klesl o 1,1 p. b.

Graf 3.1: Struktura úspor domácností

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury úspor domácností (v %) v letech 2019 a 2024.

4 INSTITUCIONÁLNÍ POHLED NA FINANČNÍ TRH

4.1 Počty subjektů na finančním trhu

V roce 2024 došlo na finančním trhu k několika změnám v počtech subjektů (tabulka 4.1).

Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna
Úvěrové instituce							
Banky	49	49	46	44	46	43	-3
z toho pobočky zahr. bank	25	25	23	23	24	22	-2
z toho stavební spořitelny	5	5	5	5	5	5	0
Družstevní záložny	9	8	7	6	6	5	-1
Kapitálový trh							
Investiční společnosti	35	39	44	47	47	54	7
Investiční fondy s právní osobností	156	188	213	249	280	319	39
Fondy kolektivního investování	4	8	9	10	11	16	5
Fondy kvalifikovaných investorů	152	180	204	239	269	303	34
Podílové fondy	252	234	253	284	312	329	17
Fondy kolektivního investování	158	144	149	167	184	186	2
Fondy kvalifikovaných investorů	94	90	104	117	128	143	15
Obchodníci s CP (vč. zahr. poboček)	76	77	76	70	78	75	-3
Investiční zprostředkovatelé	191	163	153	138	111	110	-1
Vázaní zástupci	18 409	13 470	14 229	15 178	16 262	18 506	2 244
Penzijní společnosti	8	9	9	9	9	9	0
Penzijní fondy	38	39	42	44	44	45	1
Pojišťovnictví							
Pojišťovny	47	44	41	41	41	41	0
z toho pobočky zahr. pojišťoven	20	17	18	18	18	18	0
Zajišťovny	1	1	1	1	1	1	0
Pojišťovací zprostředkovatelé	38 481	38 001	30 887	32 448	34 670	36 627	1 957

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

V oblasti úvěrových institucí se snížil počet subjektů bank i družstevních záložen. V bankovním sektoru ukončily svou činnost 3 subjekty. V červnu 2024 zanikla pobočka zahraniční banky BNP Paribas Personal Finance SA, odštěpný závod. V říjnu 2024 došlo k zániku Max banka a.s. v důsledku jejího sloučení s bankou CREDITAS a.s., a činnost ukončila také pobočka zahraniční banky Western Union International Bank GmbH, organizační složka. V sektoru družstevních záložen došlo v červenci 2024 k zániku Českého spořitelního družstva, které dobrovolně vstoupilo do likvidace, čímž se snížil počet subjektů v tomto sektoru na 5.

Naopak k růstu počtu subjektů došlo na kapitálovém trhu. Zvýšení počtu zaznamenaly investiční společnosti (o 7 subjektů), investiční fondy s právní osobností (o 39 subjektů, z toho 34 činily fondy kvalifikovaných investorů) a podílové fondy (o 17 subjektů, z toho 15 činily fondy kvalifikovaných investorů). Pouze počet obchodníků s cennými papíry (OCP) se snížil o 3 subjekty.

U investičních zprostředkovatelů byl v roce 2024 zaznamenán pokles o 1 subjekt. Počet vázaných zástupců meziročně vzrostl o 2 244 subjektů.

Počet penzijních společností zůstal beze změny. Penzijní fondy se rozrostly o 1 subjekt, když v prosinci 2024 získal povolení k činnosti Future alternativní účastnický fond Generali penzijní společnosti, a.s.

Počet pojišťoven a zajišťoven se v roce 2024 nezměnil. Počet pojišťovacích zprostředkovatelů se zvýšil o 1 957 subjektů na 36 627.

Počet subjektů působících na finančním trhu České republiky na základě tzv. jednotného evropského pasu zaznamenal v rámci všech sledovaných subjektů meziroční nárůst (tabulka 4.2).

Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna
Úvěrové instituce	469	470	416	455	467	471	4
Pojišťovny	985	983	837	850	871	890	19
Investiční fondy	1 706	1 818	1 904	2 084	2 289	2 573	284
Investiční společnosti	52	56	52	52	53	54	1

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

4.2 Garanční schémata

V ČR působí dva subjekty, jejichž úkolem je posílit ochranu klientů i finančního trhu. Jedná se o Garanční systém finančního trhu a Garanční fond obchodníků s cennými papíry.

Garanční systém finančního trhu (GSFT) je instituce, která spravuje finanční prostředky určené k zabezpečení a udržení stability tuzemského finančního trhu. Pod GSFT spadají dva účetně oddělené fondy, a to Fond pojištění vkladů (FPV) a Fond pro řešení krize (FŘK). Prostředky, které má GSFT k dispozici, slouží k výplatě náhrad vkladů a pro případné odvrácení úpadku úvěrových institucí.

Systém pojištění vkladů garantuje výplatu náhrad za vklady u úvěrových institucí se sídlem v ČR, a to ve výši 100 % vkladu včetně úroků. Maximální výše náhrady je však omezena na korunový ekvivalent 100 000 EUR na jednoho klienta v rámci jedné instituce. V určitých případech stanovených zákonem může být maximální hranice navýšena až na 200 000 EUR.⁷ GSFT vyplácí náhrady z FPV tehdy, pokud ČNB označí některou banku, stavební spořitelnu či družstevní záložnu za insolventní, případně pokud soud rozhodne o jejím úpadku.

Za rok 2024 odvedly úvěrové instituce zapojené do systému pojištění vkladů do FPV příspěvky⁸ ve výši 1,6 mld. Kč (tabulka 4.3). Celková výše vyplacených náhrad klesla na 0,1 mld. Kč. Finanční rezervy FPV zaznamenaly výrazný meziroční nárůst o 30,9 mld. Kč, z nichž cca 26 mld. Kč tvořilo plnění z pohledávky, která vznikla v souvislosti s výplatou náhrad vkladů klientům Sberbank CZ, a.s. zaniklé v roce 2022. Ke konci roku 2024 tak finanční rezervy FPV činily 48,5 mld. Kč.

Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna
Příspěvky	1,1	1,1	1,3	1,4	1,9	1,6	-0,3
Výplaty náhrad	0,0	0,0	0,1	25,3	0,3	0,1	-0,2
Finanční rezervy	34,1	35,5	37,3	14,2	17,6	48,5	30,9

Pramen: GSFT, výpočty MF

FŘK slouží k financování řešení krizí bank a vybraných OCP. Soustřeďuje prostředky, které lze využít v případě ohrožení stability některé z těchto institucí tak, aby nebylo nutné vzhledem k možným zásadním funkcím, které vykonává v rámci finančního sektoru i celé ekonomiky, ukončit její existenci a případně zahájit výplatu náhrad vkladů jejím klientům. V roce 2024 obdržel FŘK od povinných institucí příspěvky ve výši 2,7 mld. Kč (tabulka 4.4). Celkové finanční rezervy FŘK dosáhly ke konci roku 2024 objemu 38,8 mld. Kč.

Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna
Příspěvky	3,5	3,8	4,3	4,9	4,5	2,7	-1,8
Finanční rezervy	12,8	16,7	21,2	27,5	34,1	38,8	4,7

Pramen: GSFT, výpočty MF

⁷ Zvýšená náhrada se vztahuje na vklady plynoucí z příjmů ve specifických životních situacích, např. z prodeje soukromého nemovitého majetku sloužícího k bydlení, rozvodového vyrovnání, inkasa pojistného plnění pro případ úrazu, nemoci, invalidity nebo smrti, dědictví, výplaty jednorázové důchodové dávky, odstupného při propuštění ze zaměstnání, náhrady újmy způsobené trestným činem, aj.

⁸ Výši příspěvků stanovuje ČNB způsobem výpočtu zohledňujícím objem tzv. krytých vkladů (tj. vkladů do limitu pojištění odpovídajícímu ekvivalentu 100 000 EUR) i míru rizika, kterou daná instituce podstupuje.

Druhým garančním systémem na finančním trhu v ČR je Garanční fond obchodníků s cennými papíry (GFOCP). Tento fond slouží k výplatě náhrad prostředků zákazníkům OCP, jenž není schopen plnit své závazky. Jeho účelem však není krýt riziko ztráty hodnoty investice do cenných papírů. Výše náhrady činí 90 % částky vypočtené v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o podnikání na kapitálovém trhu, nejvýše však do hodnoty odpovídající korunovému ekvivalentu 20 000 EUR.

Hlavním zdrojem majetku GFOCP jsou příspěvky zapojených subjektů, tj. OCP a investičních společností, které spravují majetek klientů. V roce 2024 GFOCP obdržel za svou dobu existence nejvyšší objem příspěvků, a to ve výši 400,1 mil. Kč, kdy se příspěvky meziročně zvýšily o 99,1 mil. Kč (tabulka 4.5). V roce 2024 nebyly z GFOCP vypláceny žádné náhrady, ke konci roku 2024 finanční rezervy vzrostly na 2,2 mld. Kč.

Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna
Příspěvky (mil. Kč)	249,5	223,4	281,1	278,0	301,0	400,1	99,1
Výplaty náhrad (mil. Kč)	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finanční rezervy (mld. Kč)	1,1	1,2	1,3	1,5	1,9	2,2	0,3

Pramen: GFOCP, výpočty MF

4.3 Finanční arbitr

Finanční arbitr (FA) je státem zřízený orgán mimosoudního řešení vybraných sporů mezi spotřebiteli a finančními institucemi, který vystupuje na finančním trhu od roku 2003. Jeho působnost se postupně rozšiřovala a je oprávněn řešit spotřebitelské spory napříč téměř celým finančním trhem. Do jeho kompetencí spadá mimosoudní řešení spotřebitelských sporů týkajících se poskytování platebních služeb, neplatebních účtů, termínovaných vkladů, elektronických peněz, stavebního spoření, spotřebitelských úvěrů (vč. hypotečních úvěrů a úvěrů ze stavebního spoření), kolektivního investování a investičních služeb, směnářských obchodů vč. dynamické směny měn, životního pojištění, penzijního připojištění, doplňkového penzijního spoření a dlouhodobého investičního produktu. Naopak FA není oprávněn řešit spory z neživotního pojištění,⁹ a nebo spory akcionářů a držitelů dluhopisů.

V roce 2024 zahájil FA celkem 5 683 nových řízení, přičemž vedle nově přijatých návrhů probíhalo dalších 1 833 dříve zahájených řízení (tabulka 4.6). Počet nově zahájených řízení meziročně významně vzrostl, a to více než dvojnásobně. Nové spory se z více než 90 % týkaly spotřebitelského úvěru. V této oblasti počet nově přijatých návrhů významně narostl, na téměř 2,5 násobek (5 187 sporů) počtu z roku 2023, což byl nejvyšší počet za sledované období od roku 2019. Druhou nejpočetnější skupinu tvořila oblast platebního styku, zde však meziročně počet nových návrhů klesl o třetinu na 263 řízení. Třetí nejpočetnější skupinu představovaly návrhy v oblasti životního pojištění, jejichž počet stoupl na 153 nově přijatých návrhů.

Tabulka 4.6: Počet zahájených a projednávaných řízení

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna
Nově přijaté návrhy	1 170	1 221	1 699	1 425	2 661	5 683	3 022
z toho platební služby	141	179	209	406	373	263	-110
spotřebitelský úvěr	664	786	1 294	825	2 097	5 187	3 090
životní pojištění	246	172	110	98	83	153	70
Celkem projednávaná řízení	3 142	2 425	2 820	2 525	3 324	7 516	4 192

Pramen: FA, výpočty MF

4.4 Hospodaření finančních institucí

V roce 2024 vykázala většina sektorů finančního trhu kladný výsledek hospodaření před zdaněním i meziroční růst zisku. Výjimkou byl sektor pojišťoven, které zaznamenaly pokles zisku o 6,9 % (tabulka 4.7). Zisk

⁹ Do působnosti FA nespádají spory z neživotního pojištění jako např. z pojištění nemovitosti, havarijního pojištění, povinného ručení, a dále ani některá neživotní pojištění osob (např. úrazové pojištění, pojištění pracovní neschopnosti nebo pojištění nemoci), byť by takové pojištění bylo sjednáno jako doplňkové pojištění k životnímu pojištění.

dominantního bankovního sektoru již čtvrtým rokem stoupal a dosáhl 142,8 mld. Kč, což byla nejvyšší hodnota od roku 2008¹⁰. Zisk penzijních společností také čtvrtým rokem kontinuálně rostl a po silném meziročním růstu o 47 % dosáhl 5,6 mld. Kč. Výrazný meziroční nárůst zaznamenaly také investiční společnosti (22,8 %), a rovněž nebankovní obchodníci s cennými papíry (OCP), u nichž byl nárůst ještě výraznější (26,8 %). Oba tyto segmenty tak již pátým rokem dosáhly rostoucího výsledku hospodaření.

Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Banky	109,2	57,4	85,5	121,8	123,0	142,8	19,8	16,1
Pojišťovny	20,1	17,8	31,3	19,4	23,1	21,6	-1,6	-6,9
Penzijní společnosti	2,3	2,3	2,6	2,7	3,8	5,6	1,8	47,0
Investiční společnosti	1,5	1,5	2,0	2,3	2,7	3,3	0,6	22,8
Nebankovní OCP	0,8	1,2	1,4	1,4	1,8	2,2	0,5	26,8

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

¹⁰ Počátek dostupných dat.

5 ÚVĚROVÉ INSTITUCE A OSTATNÍ POSKYTOVATELÉ FINANCOVÁNÍ AKTIV

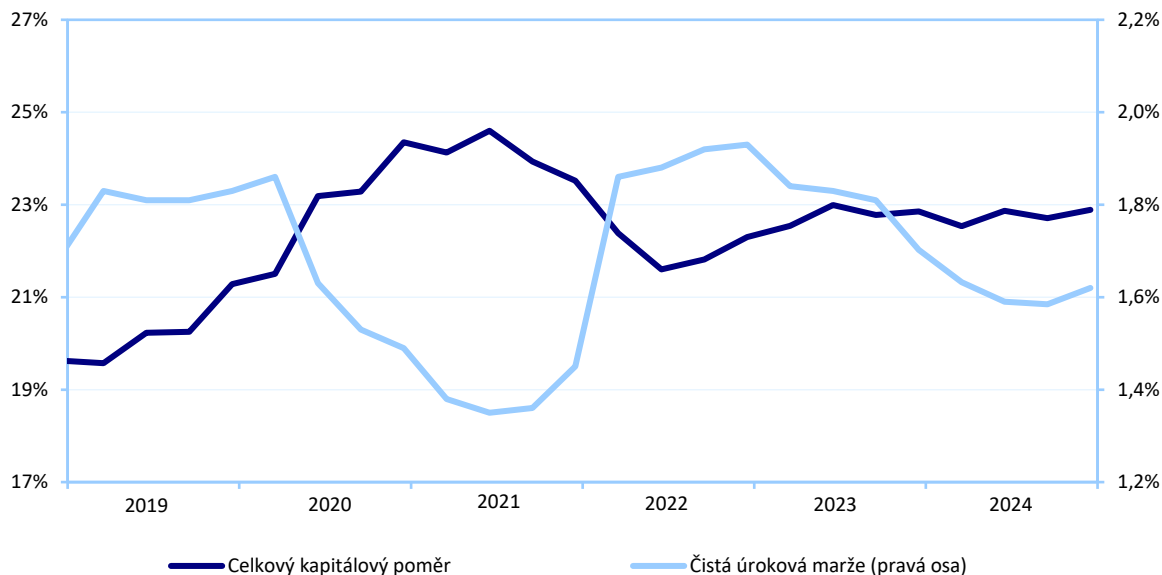
Tato kapitola se primárně věnuje problematice úvěrových institucí, tedy bank (většina částí kapitoly 5) včetně stavebních spořitelen (kapitola 5.7) a družstevních záložen (kapitola 5.8). Zahrnuje i dílčí témata, jako jsou úrokové sazby (kapitola 5.4), klientské vklady a úvěry (kapitola 5.5) a hypoteční úvěry (kapitola 5.6). Další kapitola (5.9) se pak zabývá vývojem segmentu nebankovních poskytovatelů financování. Tento dílčí sektor totiž nabízí produkty¹¹, které jsou poměrně blízkým substitutem k bankovním úvěrům a v případě poskytnutí retailovým klientům vstupují do ukazatele celkového zadlužení domácností, jemuž se věnuje poslední kapitola (5.10).

5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru

Bankovní sektor v roce 2024 opět vykázal růst své velikosti, když celkové objemy aktiv, klientských vkladů i úvěrů dosáhly podobně jako v předchozích letech nových maximálních hodnot. Na vývoj sektoru působilo mírné oživení růstu domácí ekonomiky (kapitola 1), klesající míra inflace a s ní související postupné snižování úrokových sazeb centrální bankou. Kvalita úvěrového portfolia bank se meziročně v podstatě nezměnila poté, co podíl nevýkonných úvěrů v letech 2021 až 2023 postupně klesl na dosud nejnižší zaznamenanou hodnotu. Čistá úroková marže (graf 5.1), jeden ze stěžejních faktorů ziskovosti, druhý rok v řadě meziročně klesla, a to o 0,1 p. b. na 1,6 %, když nárůst objemu aktiv byl významnější než pozitivní dopad mírného růstu objemu čistých úrokových výnosů. Hospodářský výsledek před zdaněním se meziročně zvýšil na nejvyšší hodnotu od roku 2008¹² a rentabilita kapitálu se vrátila k úrovním dosahovaným před pandemií COVID-19. Dlouhodobě působící faktory, mezi něž patří zejména celkově vysoký kapitálový poměr a dlouhodobě vysoký a rostoucí podíl krytí klientských úvěrů vklady, nadále podporovaly celkovou odolnost sektoru.

Celkový kapitálový poměr jakožto klíčový ukazatel odolnosti sektoru zůstal v roce 2024 stabilní na 22,9 % (graf 5.1), přičemž v rámci sledovaného období došlo v letech 2021 a 2022 k mírnému poklesu poté, co byla uvolněna omezení výplaty dividend zavedená v roce 2020 v reakci na možné důsledky pandemie COVID-19. Podobně se meziročně v podstatě nezměnil kapitálový poměr stavebních spořitelen, dílčí části bankovního sektoru, který mírně klesl o 0,1 p. b. na 27,1 %.

Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čistá úroková marže

Pramen: ČNB – ARAD

¹¹ Některé obdobné služby a produkty (např. v oblasti platebního styku nebo poskytování financování) nabízí i jiné subjekty, které ve větší míře využívají informační technologie, jako jsou např. peer-to-peer lending, crowdfunding, aj.

¹² Počátek dostupných dat.

Celková aktiva bankovního sektoru včetně stavebních spořitelů (tabulka 5.1) dosáhla ke konci roku 2024 opět nového maxima, a to ve výši 10,6 bil. Kč.¹³ Meziroční tempo růstu aktiv o 7,1 % se nacházelo blízko svého průměru v rámci sledovaného období od roku 2019. Hlavním faktorem zvýšení bilanční sumy byly stejně jako v předchozích letech sledovaného období klientské vklady, i když dynamika jejich růstu meziročně klesla téměř na polovinu, a to o 6,6 p. b. na 7,8 %. Meziroční tempo růstu klientských úvěrů (o 5,3 %) bylo oproti vkladům opět nižší, což se projevilo v pokračujícím růstu hodnoty ukazatele poměru vkladů k úvěrům o 3,5 p. b. na 157,4 %, tj. na jeho nejvyšší úroveň ve sledovaném období.

Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva	7 623,6	8 018,0	8 603,2	8 943,2	9 935,7	10 638,8	703,1	7,1
Klientské úvěry	3 450,5	3 595,6	3 847,8	4 071,7	4 356,5	4 589,3	232,8	5,3
Klientské vklady	4 739,3	5 162,0	5 502,3	5 858,9	6 701,2	7 221,5	520,3	7,8
Poměr klientských vkladů k úvěrům (%)	137,4	143,6	143,0	143,9	153,8	157,4	3,5	2,3
Celk. kap. poměr (%)	21,3	24,3	23,5	22,3	22,9	22,9	0,0	0,2

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.2 Aktiva a kvalita úvěrového portfolia bankovního sektoru

Struktura aktiv se z hlediska nejvýznamnějších položek meziročně zásadně nezměnila (tabulka 5.2). Dominantní složkou zůstaly úvěry a ostatní pohledávky za klienty, jejichž podíl druhým rokem v řadě meziročně klesl, a to o 0,7 p. b. na 43,1 %, a za sledované období od konce roku 2019 vykázal pokles o 2,1 p. b. Čtvrtinu aktiv (25,8 %) držely banky v podobě expozic vůči centrální bance,¹⁴ přičemž se jejich podíl sice meziročně téměř nezměnil, ale za sledované období klesl o 5,7 p. b. Naopak dluhopisy domácích ústředních vládních institucí, které ke konci roku představovaly 14,4 % aktiv, vykázaly za sledované období nárůst podílu o 7,9 p. b. Jejich objem přitom za sledované období vzrostl o 206,9 %, čímž se výrazně zvýšila velikost expozice bank vůči vládnímu sektoru.¹⁵

Tabulka 5.2: Struktura aktiv bankovního sektoru

K 31. 12. (%)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Úvěry a ostatní pohledávky za klienty	45,3	44,8	44,7	45,5	43,8	43,1	-0,7	-1,6
Vklady (a úvěry) u centrálních bank	31,5	28,6	27,1	23,1	25,7	25,8	0,1	0,6
Dluhopisy – ústřední vládní instituce	6,6	9,9	11,5	12,9	13,8	14,4	0,6	4,0
Ostatní	16,6	16,7	16,6	18,5	16,7	16,6	0,0	-0,1

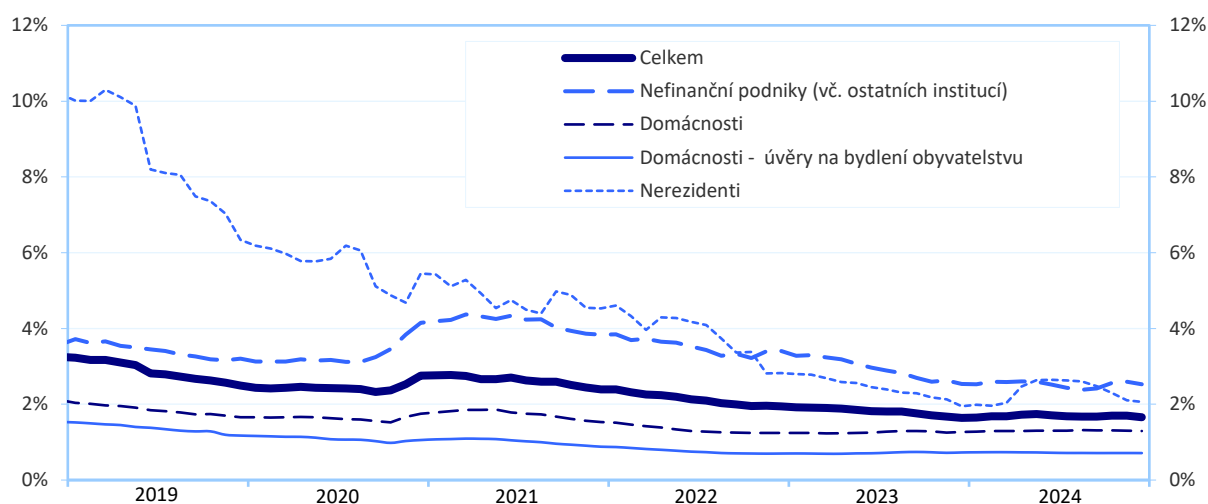
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Vzhledem k tomu, že klientské úvěry dlouhodobě představují klíčovou položku bankovních aktiv, je vhodné se blíže zaměřit i na jejich kvalitu. Podíl nevýkonných úvěrů na celkových klientských úvěrech se meziročně v podstatě nezměnil (1,7 %) poté, co v předchozích letech 2021 až 2023 postupně meziročně klesl na historicky nejnižší zaznamenanou hodnotu. Podíl nevýkonných úvěrů většiny sledovaných klientských sektorů v roce 2024 rovněž zůstal stabilní a setrval poblíž dlouhodobě nejnižších úrovní (graf 5.2). Úvěry obyvatelstvu na bydlení již více než 2 roky dosahovaly podílu 0,7 %. Podobně i sektory domácností a nefinančních podniků meziročně vykázaly stabilní podíl nevýkonných úvěrů, a to 1,3 %, resp. 2,5 %. Mírný meziroční nárůst podílu o 0,1 p. b. na 2,1 % zaznamenaly úvěry nerezidentům.

¹³ Tyto hodnoty zveřejněné ČNB v rámci databáze ARAD se liší od hodnot publikovaných ČNB například v rámci Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem z důvodu rozdílné metodiky, což se také může projevovat například u podílových ukazatelů.

¹⁴ Typicky se jedná o repo operace.

¹⁵ ČNB v rámci zátěžového testu českých veřejných financí v první polovině roku 2024 vyhodnotila tyto expozice jako systémově významné, nicméně bez potřeby dodatečného kapitálu.

Graf 5.2: Podíl nevýkonných úvěrů dle klientských sektorů

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru

Hospodářský výsledek bankovního sektoru před zdaněním za rok 2024 činil 142,8 mld. Kč (tabulka 5.3), což znamenalo nárůst o 19,8 mld. Kč a dosažení nejvyššího výsledku od roku 2008¹⁶.

Tabulka 5.3: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Čisté úrokové výnosy	145,7	126,9	128,9	171,9	167,9	170,0	2,1	1,3
úrokové výnosy	225,9	186,1	184,7	431,0	564,4	527,5	-37,0	-6,5
úrokové náklady	80,2	59,2	55,8	259,1	396,5	357,5	-39,1	-9,9
Čisté výnosy z poplatků a provizí	33,1	30,9	34,9	38,1	40,1	47,6	7,5	18,7
výnosy z poplatků a provizí	44,3	42,9	48,5	52,7	56,4	65,3	8,9	15,8
náklady na poplatky a provize	11,2	12,0	13,5	14,5	16,3	17,7	1,4	8,6
Správní náklady	77,7	73,3	75,5	79,2	85,9	91,1	5,2	6,0
Ostatní čisté výnosy	8,1	-27,1	-2,7	-9,0	0,9	16,2	15,3	--
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním	109,2	57,4	85,5	121,8	123,0	142,8	19,8	16,1

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Všechny sledované agregované položky čistých výnosů měly na meziroční vývoj zisku pozitivní dopad. Nejvýznamněji však k růstu zisku přispěl vývoj tzv. ostatních čistých výnosů (nárůst o 15,3 mld. Kč), k čemuž v rámci různých dílčích faktorů vedl především pokles ztrát ze znehodnocení (o 10,8 mld. Kč) na nejnižší úroveň od roku 2008, nárůst zisků z aktiv k obchodování (o 6,5 mld. Kč) a pozitivní dopad měl i pokles výše příspěvků bank do Fondu pro řešení krize a Fondu pojištění vkladů (o 2,0 mld. Kč, viz kapitola 4). Naopak negativně na vývoj této souhrnné položky působil především pokles zisků z kurzových rozdílů (o 7,0 mld. Kč).

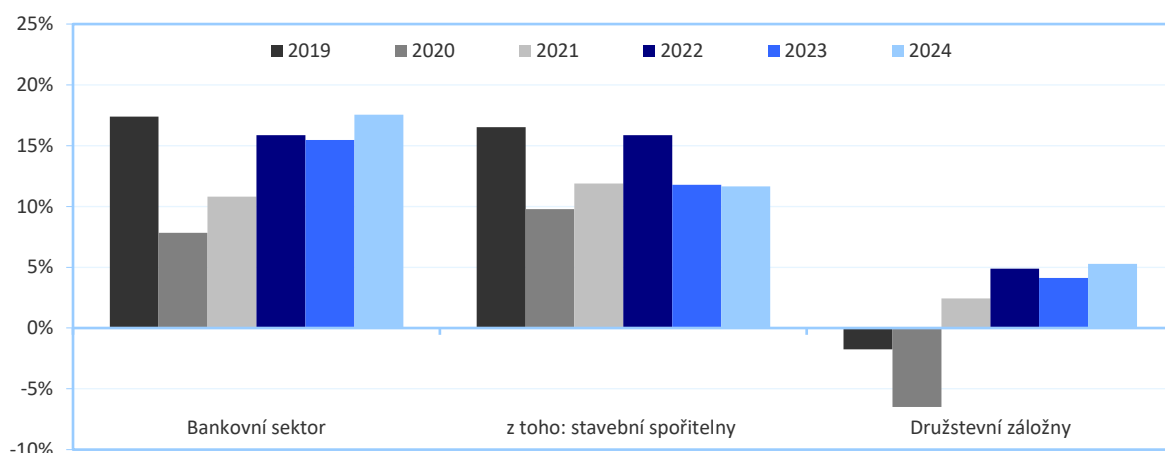
Významný pozitivní vliv na celkový zisk měly také čisté výnosy z poplatků a provizí, když došlo k jejich meziročnímu růstu o 7,5 mld. Kč, což představovalo nejvyšší tempo za sledované období (18,7 %). Kladný vliv měl i mírný růst čistých úrokových výnosů (o 2,1 mld. Kč), když úrokové náklady klesly více, než činil pokles úrokových výnosů. Ty meziročně klesaly především kvůli rychlejšímu přenosu snížení měnověpolitických sazeb do úročení prostředků bank alokovaných v rámci repo operací u centrální banky a také do úročení úvěrů nefinančním podnikům. Opačně působil především růst úročení portfolia úvěrů domácnostem, které obecně vykazuje vyšší podíl korunových úvěrů s delší dobou splatnosti a s pevným úročením. Současné docházelo k poklesu úrokových nákladů vzhledem ke snižování úročení vkladů. V rámci agregovaných kategorií se

¹⁶ Počátek dostupných dat.

v celkovém hospodářském výsledku negativně projevil pouze opětovný růst správních nákladů bank o 5,2 mld. Kč.

Rentabilita kapitálu Tier 1 bankovního sektoru meziročně vzrostla o 2,1 p. b. na 17,6 %, a vrátila se tak zpět k úrovni dosahované v roce 2019 (graf 5.3). K mírnému meziročnímu poklesu došlo v případě segmentu stavebních spořitelen (o 0,1 p. b. na 11,6 %), což znamenalo druhou nejnižší hodnotu tohoto ukazatele za sledované období. Pro srovnání v rámci sektoru úvěrových institucí lze zmínit také sektor družstevních záložny, jehož rentabilita v roce 2024 meziročně mírně vzrostla (o 1,2 p. b. na 5,3 %), ale i tak byla přibližně třetinová oproti bankovnímu sektoru.

Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1

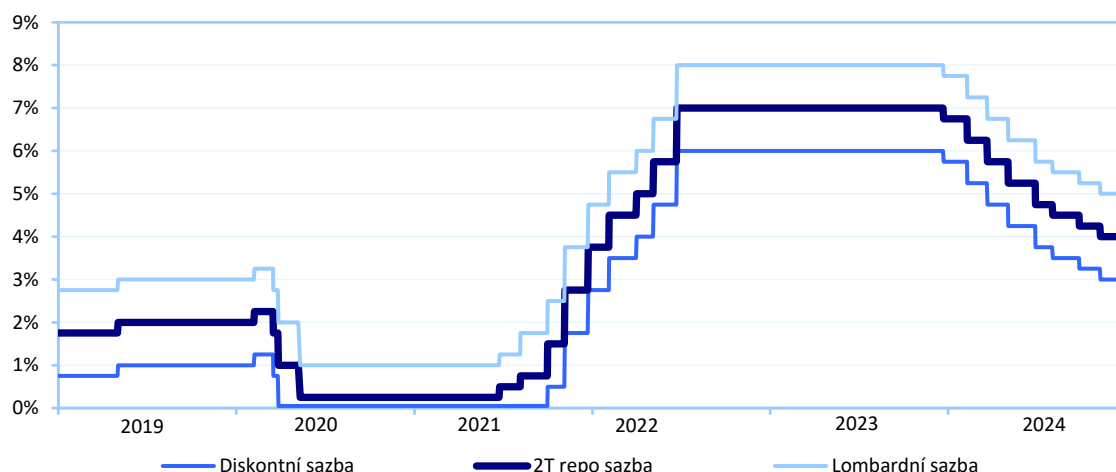

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.4 Vývoj úrokových sazeb

Vývoj úrokových sazeb v bankovním sektoru je významně ovlivňován působením nástrojů měnové politiky. V průběhu roku 2024 v kontextu slábnoucích inflačních tlaků pokračovala ČNB v postupném snižování měnověpolitických úrokových sazeb, když cyklus uvolňování měnové politiky byl zahájen prvním poklesem sazby o 0,25 p. b. v prosinci 2023. V roce 2024 došlo k sedmi snížením sazeb, a to celkem o 2,75 p. b., přičemž základní 2T repo sazba klesla na 4,0 %. Vzájemné rozpětí mezi jednotlivými měnověpolitickými sazbami zůstalo vzhledem k jejich výši i nadále na obvyklé hodnotě 1 p. b. (graf 5.4).

Graf 5.4: Úrokové sazby ČNB

Pramen: ČNB – ARAD

Snížení měnověpolitických sazeb se projevilo v meziročním poklesu průměrných ročních korunových úrokových sazeb klientských vkladů a v případě úvěrů i u nefinančních podniků (tabulka 5.4). Naopak úročení úvěrů

domácnostem na bydlení pokračovalo v růstu na 3,4 %, tj. nejvyšší roční průměrnou hodnotu od roku 2016. Příčinu tohoto odlišného vývoje lze spatřovat mj. v odlišné struktuře doby splatnosti a způsobu úročení jednotlivých kategorií s dopadem na rychlost a intenzitu přenosu klesajících měnověpolitických sazeb a také v pomalejším poklesu dlouhodobějších sazeb mezibankovního trhu oproti sazbám centrální banky v roce 2024.

Tabulka 5.4: Průměrná úroková sazba

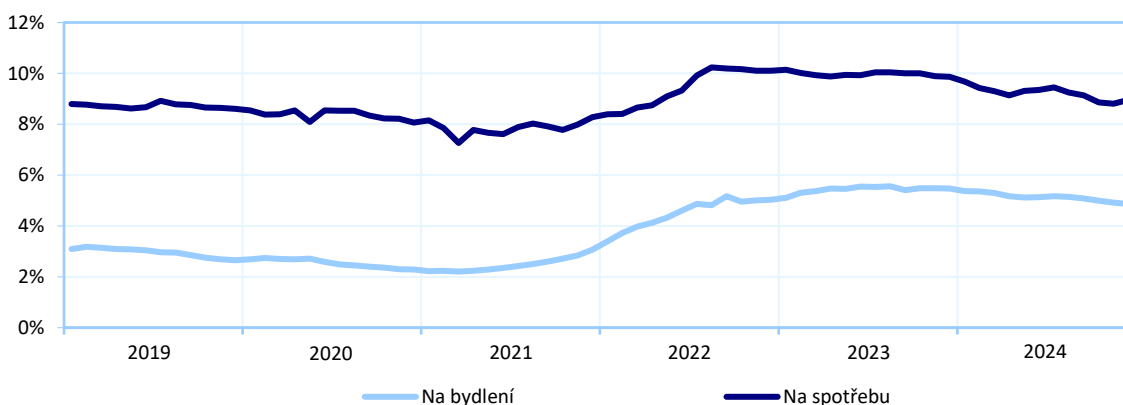
Roční průměr (% p. a.)		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vklady	domácností	0,4	0,3	0,3	1,2	2,1	1,9
	nefinančních podniků	0,4	0,2	0,1	2,0	3,3	2,4
Úvěry	domácnostem	3,7	3,5	3,3	3,4	3,9	4,3
	na spotřebu	9,5	9,0	8,4	8,3	8,7	8,8
	na bydlení	2,5	2,5	2,4	2,6	3,0	3,4
	nefinančním podnikům	3,8	2,9	3,0	6,5	7,4	6,2

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: průměrné sazby z celkového objemu korunových vkladů a úvěrů

V případě úvěrů domácnostem je vhodné sledovat kromě úrokové sazby, jako základního měřítka ceny těchto úvěrů, také komplexnější ukazatel zahrnující i další náklady na úvěr v podobě RPSN.¹⁷ RPSN nově poskytnutých úvěrů na bydlení poprvé po třech letech vykázala meziroční pokles, a to o 0,6 p. b. na 4,9 %, a vrátila se tak zpět k úrovním z léta 2022 (graf 5.5). Ve srovnání se snižováním měnověpolitických sazeb ČNB byl tento vývoj mírnější, což částečně odráželo pozvolnější pokles dlouhodobějších tržních sazeb. RPSN nově poskytnutých úvěrů na spotřebu klesla o 0,9 p. b. na 9,0 %, tj. k hodnotám z počátku sledovaného období od roku 2019.

Graf 5.5: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami

Pramen: ČNB – ARAD

5.5 Klientské vklady a úvěry

Objem klientských vkladů¹⁸ vzrostl o 7,8 % a dosáhl 7,2 bil. Kč (tabulka 5.5). Meziroční dynamika růstu tak byla oproti vývoji v roce 2023 přibližně poloviční, čímž se přiblížila zpět k průměru za sledované období od roku 2019. Objemově nejvýznamnější sektor, domácnosti, zaznamenal meziroční tempo růstu vkladů blízko svého průměru za sledované období. Nefinanční podniky meziročním tempem růstu 8,7 % dokonce své průměrné tempo růstu sledovaného období překonaly o 1,3 p. b. Pouze vklady finančních institucí vykázaly meziročně pokles, i tak se ale jednalo o jejich druhou nejvyšší hodnotu ke konci roku za sledované období.

Absolutní nárůst celkových klientských vkladů o 520,3 mld. Kč byl druhý nejvyšší za sledované období po rekordním roce 2023. Nejvyšší meziroční přírůstek dosáhly domácnosti (o 260,8 mld. Kč), podobně jako v předchozích letech sledovaného období, s výjimkou roku 2023, kdy nejvyšší nárůst vykázaly vládní instituce. Ty i přes meziroční zpomalení dynamiky v roce 2024 zaznamenaly opět své nejvyšší tempo růstu (19,8 %) v rámci sledovaných sektorů.

¹⁷ RPSN (roční procentní sazba nákladů) udává procentní podíl z dlužné částky, který musí klient zaplatit za období jednoho roku nad rámec úroku, a to v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru.

¹⁸ Do údajů nejsou započteny vklady nebo úvěry vůči centrální bance a jiným úvěrovým institucím.

Podíl vkladů domácností na celkových vkladech meziročně mírně klesl o 0,3 p. b. na 54,2 %, přičemž dlouhodobě zůstává nad 50 %. Zastoupení nefinančních podniků v rámci struktury vkladů dle sektorového hlediska (22,1 %) se meziročně prakticky nezměnilo.

Tabulka 5.5: Vklady u bank dle sektorového hlediska¹⁹

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	2 725,5	3 056,8	3 264,7	3 396,4	3 651,2	3 912,0	260,8	7,1
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	1 094,8	1 217,9	1 308,9	1 367,0	1 470,1	1 598,7	128,6	8,7
Vládní instituce	301,7	302,4	325,3	398,6	723,7	867,2	143,4	19,8
Finanční instituce	310,8	260,2	273,2	377,5	528,6	481,9	-46,7	-8,8
Nerezidenti	262,8	274,7	273,9	257,4	263,2	294,8	31,5	12,0
Neziskové instituce	43,8	49,9	56,3	62,0	64,3	67,1	2,7	4,2
Celkem	4 739,3	5 162,0	5 502,3	5 858,9	6 701,2	7 221,5	520,3	7,8
z toho termínované	1 085,5	889,4	978,7	1 650,7	2 354,8	2 364,6	9,8	0,4

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z hlediska struktury vkladů dle splatnosti klesl podíl termínovaných vkladů, a to o 2,4 p. b. na 32,7 %. Jednalo se však o druhou nejvyšší hodnotu ke konci roku za sledované období poté, co se během předchozích 2 let hodnota tohoto podílu téměř zdvojnásobila. K tomu tehdy přispělo setrvání měnověpolitických sazeb na zvýšených úrovních promítající se ve vyšším růstu úročení termínovaných vkladů a s tím související snaha některých vkladatelů využít období zvýšených úrokových sazeb k založení vkladů s delší dobou splatnosti. Mírný pokles významu termínovaných vkladů v roce 2024 lze připsat kombinaci faktorů, vč. poklesu celkové atraktivity termínovaných vkladů ve srovnání s dalšími bankovními produkty či možné snahy některých klientů využít tržní podmínky k investicím do jiných kategorií aktiv.

Objem klientských úvěrů vzrostl o 5,3 % a dosáhl téměř 4,6 bil. Kč (tabulka 5.6), což znamenalo mírný meziroční pokles dynamiky růstu o 1,7 p. b. Většina sledovaných sektorů vykazala meziroční růst úvěrů na nová maxima, s výjimkou vládních institucí, u nichž došlo k mírnému poklesu o 1,5 %, a neziskových institucí, které vyšší objem úvěrů naposledy vykazaly v roce 2011. Podprůměrnou dynamiku ve srovnání s meziročním vývojem celkových klientských úvěrů zaznamenali i finanční instituce a nerezidenti. Dva objemově nejvýznamnější sektory pak vykazaly odlišný meziroční vývoj, když tempo růstu úvěrů domácnostem meziročně vzrostlo (o 1,2 p. b.), a naopak v případě nefinančních podniků kleslo téměř o polovinu (o 4,5 p. b.) na 5,2 %.

Z hlediska absolutních změn v jednotlivých sektorech byl dominantní meziroční přírůstek úvěrů poskytnutých domácnostem (o 132,8 mld. Kč), ale jejich zatím nejvyšší meziroční přírůstek z roku 2021 překonán nebyl. Právě domácnosti vykazovaly nejvyšší meziroční přírůstek objemu úvěrů také v rámci celého sledovaného období od roku 2019, s výjimkou roku 2023, kdy nejvyššího přírůstku dosáhly nefinanční podniky.

Tabulka 5.6: Úvěry u bank dle sektorového hlediska²⁰

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	1 745,0	1 858,7	2 043,4	2 141,1	2 242,0	2 374,8	132,8	5,9
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	1 119,9	1 123,0	1 188,3	1 237,1	1 358,1	1 429,2	71,1	5,2
Vládní instituce	49,3	54,0	58,6	62,0	63,2	62,2	-0,9	-1,5
Finanční instituce	213,4	210,5	234,8	284,0	299,5	314,2	14,7	4,9
Nerezidenti	319,8	345,7	319,3	344,5	390,4	404,9	14,5	3,7
Neziskové instituce	3,0	3,7	3,3	3,0	3,3	3,9	0,5	15,9
Celkem	3 450,5	3 595,6	3 847,7	4 071,7	4 356,5	4 589,3	232,8	5,3

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

¹⁹ V tabulce jsou uvedeny vklady u bank. Hodnoty se tedy liší od tabulky 2.1, kde jsou uvedena depozita u všech úvěrových institucí (tj. včetně družstevních záložen).

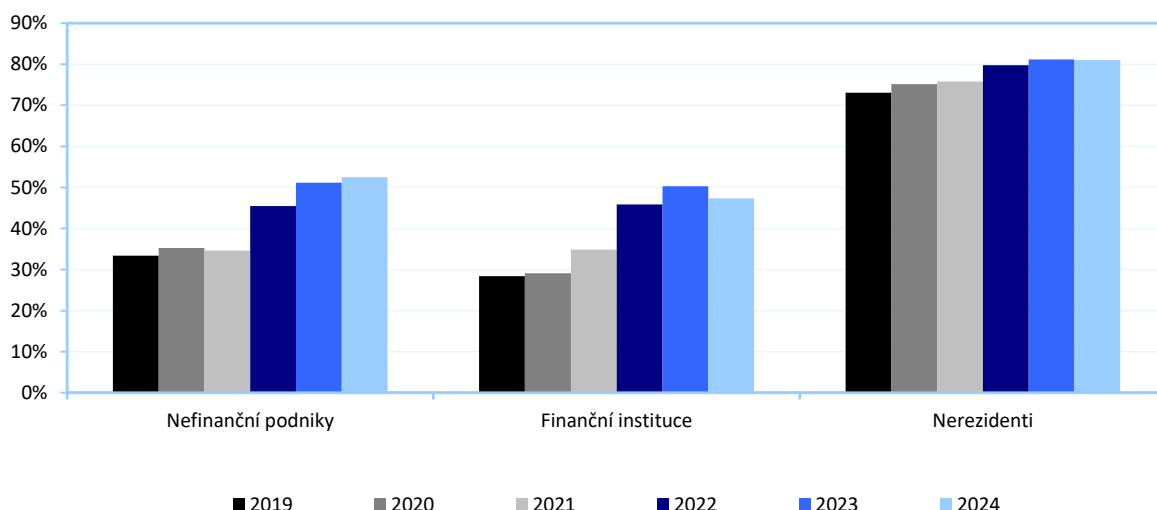
²⁰ Specifickým faktorem, který především v roce 2020 a v části roku 2021 do jisté míry ovlivnil výše uvedený vývoj bankovních úvěrů, byla tzv. úvěrová moratoria (viz Box 1 ve Zprávě o vývoji finančního trhu v roce 2020).

Podíl úvěrů v cizí měně na celkových klientských úvěrech se meziročně nezměnil, když setrval na 26,9 %, a to i přesto, že na růst tohoto podílového ukazatele působil v průběhu roku 2024 přepočítací efekt oslabení kurzu české koruny vůči euru (cca o 2 %), ve kterém je denominována většina cizoměnových úvěrů.

Nefinanční podniky vykázaly mírný meziroční přírůstek podílu cizoměnových úvěrů (o 1,3 p. b. na 52,5 %), který však byl do značné míry ovlivněn dopadem oslabujícího kurzu domácí měny na objem cizoměnových úvěrů v korunovém vyjádření. Naopak v případě nerezidentů (81,0 %) se podíl prakticky nezměnil a v případě finančních institucí dokonce klesl (o 3,0 p. b. na 47,4 %). Celkově tak došlo k zásadnímu zpomalení dřívějšího růstu podílu cizoměnových úvěrů z let 2022 a 2023, kdy k poptávce po cizoměnovém financování přispívalo působení významného kladného rozdílu mezi měnověpolitickými sazbami ČNB a zejm. ECB. Ten se totiž vlivem dřívějšího a rychlejšího snižování sazeb ze strany ČNB v průběhu roku 2024 snižoval. Naopak domácnosti si i v roce 2024 dlouhodobě udržovaly zanedbatelný podíl cizoměnových úvěrů, který navzdory mírnému růstu během sledovaného období o 0,2 p. b. činil pouze 0,4 % a meziročně se v podstatě nezměnil.

Během sledovaného období od konce roku 2019 došlo k nárůstu podílu objemově nejvýznamnější kategorie cizoměnových úvěrů nefinančních podniků o 19,1 p. b., přičemž podíl cizoměnových úvěrů poskytnutých finančním institucím vzrostl za sledované období téměř shodně o 19,0 p. b.

Graf 5.6: Podíl cizoměnových úvěrů vybraným klientským sektorům

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.6 Hypoteční trh

Aktivita na hypotečním trhu se v roce 2024 meziročně výrazně zvýšila, když celkový počet nově²¹ poskytnutých hypotečních úvěrů stoupl o 22,2 % na 225,4 tis. a objem o 38,7 % na 882,5 mld. Kč (tabulka 5.7).

Vyšší meziroční dynamiku zaznamenal počet (o 24,3 %) i objem (o 54,1 %) nově poskytnutých hypoték na bytové nemovitosti. Dosažený počet uzavřených smluv 195,7 tis. odpovídal průměru za sledované období, objem 519,6 mld. Kč pak průměrnou roční produkci převyšoval o cca 15 %. Vyšší dynamika souvisela s rostoucí poptávkou v prostředí snižujících se úrokových sazeb odrážejících pokles měnověpolitických sazeb ČNB a tlumených inflačních tlaků, které se pozitivně promítly do vývoje reálných mezd a schopnosti domácností čerpat úvěry. Významnou úlohu sehrály i refixace hypotečních úvěrů poskytnutých v minulých letech. Také úvěry na nebytové nemovitosti a ostatní účely vykázaly výrazný růst počtu (o 10,0 %) a objemu (o 21,3 %), přičemž dosažený počet 29,8 tis. i objem 362,9 mld. Kč byly druhými nejvyššími za sledované období. Vzhledem k výraznější dynamice hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti se podíl nově poskytnutých úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely na objemu hypoték nově poskytnutých v daném roce meziročně snížil o 5,9 p. b. na 41,1 %, nicméně i tak tento podíl o 1,7 p. b. převyšoval průměr za sledované období.

²¹ Nově poskytnuté hypotéky tvoří tzv. čistě nové (do ekonomiky nové vč. navýšení), refinancované (jinou institucí) a ostatní úvěrová ujednání (zejm. refixace úrokové sazby).

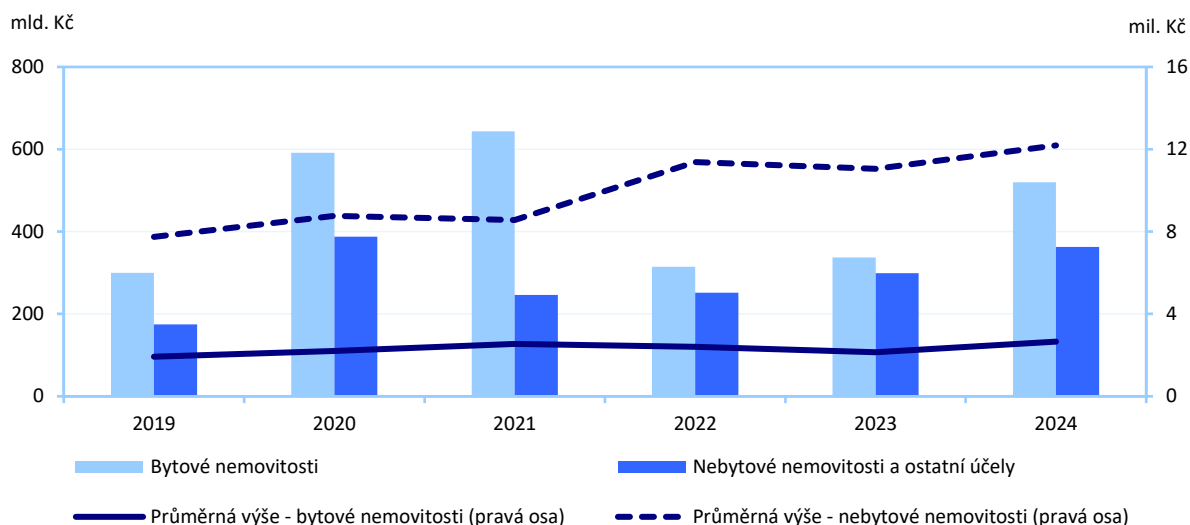
Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

K 31.12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	155,7	268,5	253,3	130,5	157,4	195,7	38,3	24,3
	objem (mld. Kč)	299,6	591,4	643,8	314,4	337,1	519,6	182,5	54,1
	podíl na objemu (%)	63,2	60,4	72,3	55,5	53,0	58,9	5,9	11,1
	počtu (%)	87,3	85,9	89,8	85,5	85,3	86,8	1,5	1,7
	průměrná výše (mil. Kč)	1,9	2,2	2,5	2,4	2,1	2,7	0,5	24,0
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	22,6	44,2	28,8	22,1	27,1	29,8	2,7	10,0
	objem (mld. Kč)	174,8	387,7	246,2	252,0	299,2	362,9	63,7	21,3
	podíl na objemu (%)	36,8	39,6	27,7	44,5	47,0	41,1	-5,9	-12,5
	počtu (%)	12,7	14,1	10,2	14,5	14,7	13,2	-1,5	-10,0
	průměrná výše (mil. Kč)	7,7	8,8	8,6	11,4	11,1	12,2	1,1	10,3
Celkem	počet (v tis. ks)	178,2	312,7	282,1	152,6	184,4	225,4	41,0	22,2
	objem (mld. Kč)	474,4	979,1	890,0	566,4	636,3	882,5	246,2	38,7

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Oživení hypotečního trhu bylo doprovázeno nárůstem průměrné výše úvěrů. U bytových nemovitostí se částka meziročně zvýšila téměř o čtvrtinu na 2,7 mil. Kč, tj. nejvyšší hodnotu za sledované období. U nebytových nemovitostí šlo o více než desetinu na rovněž nejvyšší hodnotu 12,2 mil. Kč od roku 2019 (graf 5.7).

Graf 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Při užším vymezení hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu²² došlo k výraznému nárůstu u tzv. čistě nových hypotečních úvěrů i refinancovaných úvěrů (tabulka 5.8). Objem čistě nových hypotečních úvěrů se významně zvýšil o 90,5 % na 212,7 mld. Kč. V tomto vývoji se odrazily pokles úrokových sazeb hypotečních úvěrů, pokračující omezená nabídka a snížená cenová dostupnost nemovitostí na bydlení, přičemž nadhodnocení cen bytů během roku 2024 zůstalo na zvýšených úrovních²³. Nejvyšší produkce bylo dosaženo během 3. čtvrtletí (graf 5.8), patrně i v důsledku tzv. předzásobení před nabytím účinnosti novely zákona o spotřebitelském úvěru.²⁴

²² Dílčí subsektor sektoru domácností (tj. zaměstnanci, příjemci důchodů z vlastnictví, příjemci penzí, příjemci ostatních transferů), bez zahrnutí živnostníků a společenství vlastníků bytových jednotek.

²³ V roce 2024 činila podle ČNB míra nadhodnocení cen bytů v ČR 60 %.

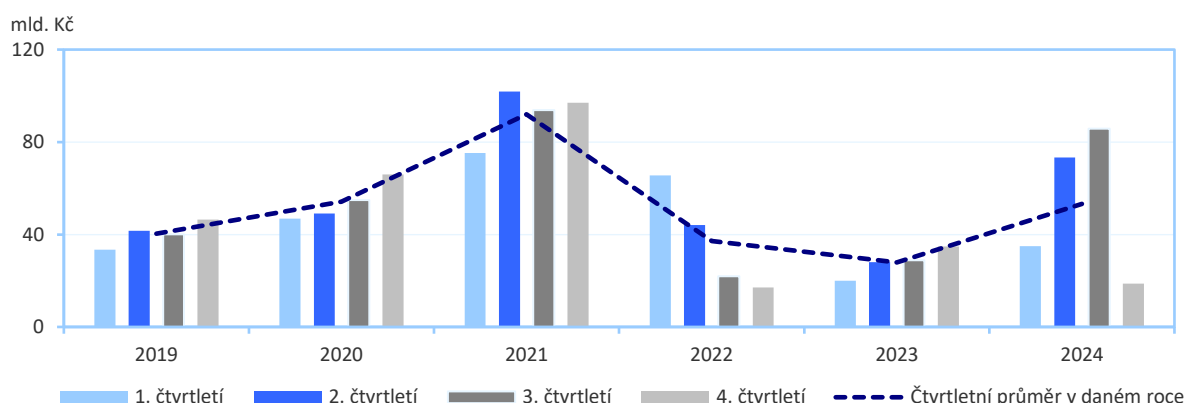
²⁴ Uzavření hypoteční smlouvy před 1. 9. 2024, tj. nabytím účinnosti novely zákona o spotřebitelském úvěru, kvůli úpravě pravidel pro předčasné splacení. Ta nově umožňuje poskytovateli úvěru zohlednit v poplatku za předčasné splacení nejen administrativní náklady, ale také část své úrokové ztráty, pokud vznikne z titulu poklesu tržních zápučních úrokových sazeb oproti sazbě smluvní.

Tabulka 5.8: Nově poskytnuté hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti obyvatelstvu

K 31.12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Nově poskytnuté HÚ (mld. Kč)	Čistě nové HÚ	161,5	216,8	367,9	148,7	111,7	212,7	101,0	90,5
	Refinancované	29,2	49,3	91,4	23,2	18,3	33,7	15,3	83,7
	Ostatní úvěrová ujednání	83,8	237,4	151,9	116,0	174,1	226,8	52,7	30,3
Podíl na celku (%)	Čistě nové HÚ	58,8	43,1	60,2	51,7	36,7	45,0	8,2	22,4
	Refinancované	10,6	9,8	15,0	8,0	6,0	7,1	1,1	18,1
	Ostatní úvěrová ujednání	30,5	47,1	24,9	40,3	57,2	47,9	-9,3	-16,3
Nově poskytnuté HÚ celkem (mld. Kč)		274,5	503,6	611,2	287,8	304,1	473,2	169,1	55,6

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Graf 5.8: Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu

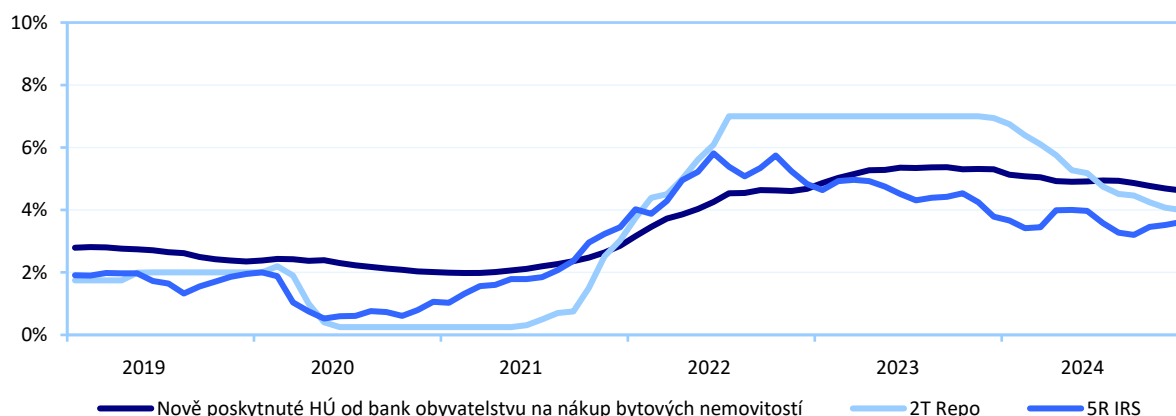

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem refinancovaných úvěrů se meziročně zvýšil o 83,7 % na 33,7 mld. Kč (tabulka 5.7), i tak byl však přibližně o pětinu nižší než průměr za sledované období. Tzv. ostatní úvěrová ujednání vzrostla o 30,3 % na 226,8 mld. Kč, a to z již silné základny roku 2023. Pouze v roce 2020 dosáhla tato kategorie vyššího objemu, který byl primárně ovlivněn tzv. úvěrovými moratorií (ujednáními o odloženém splácení) během pandemie COVID-19. V roce 2024 se však stejně jako v roce 2023 do ostatních úvěrových ujednání výrazně promítly refixace dříve poskytnutých hypotečních úvěrů. Tato kategorie tak tvořila téměř polovinu (47,9 %) objemu nově poskytnutých úvěrů obyvatelstvu na bydlení (tabulka 5.7).

Průměrná měsíční úroková sazba nově poskytnutých hypotečních úvěrů obyvatelstvu na bytové nemovitosti v průběhu roku 2024 klesla z počáteční lednové úrovně 5,1 % p. a. na 4,6 % p. a. v prosinci (graf 5.9). Od července se přitom začala pohybovat nad úrovní měsíční průměrné základní sazby měnové politiky ČNB (tj. 2T repo sazby).

Graf 5.9: Vybrané průměrné měsíční úrokové sazby vč. sazeb nově poskytnutých hypotečních úvěrů (HÚ)

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Struktura nově poskytnutých hypotečních úvěrů podle doby fixace úrokové sazby byla v roce 2024 ovlivněna na jedné straně nadále zvýšenými úrokovými sazbami hypotečních úvěrů a očekáváním jejich budoucího poklesu a na druhé straně silným zastoupením refixací dříve poskytnutých úvěrů. Objem kategorie fixací do 1 roku se meziročně opět zvýšil o přibližně třetinu na 356,1 mld. Kč (tabulka 5.9) a představoval 40,3 % nově poskytnutých úvěrů, což bylo druhé nejvyšší zastoupení této kategorie v portfoliu nových úvěrů za sledované období. Objem fixací nad 1 do 5 let vzrostl o 57,4 % na 462,9 mld. Kč. Tato kategorie tak tvořila nejvyšší podíl (52,5 %) nově poskytnutého objemu, meziročně o 6,2 p. b. více. Dlouhodobější fixace nad 5 let již třetím rokem v řadě souhrnně klesly, tentokrát o 15,4 % na 63,5 mld. Kč, a jejich podíl 7,2 % na objemu nově poskytnutých úvěrů byl nejnižší za sledované období. Z hlediska celkového objemu nesplacených hypotečních úvěrů pak svou dominanci posílila o 3,1 p. b. na 41,2 % kategorie fixací nad 1 rok do 5 let.

Tabulka 5.9: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby

K 31. 12. (mld. Kč)		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
								abs.	%
Nově poskytnuté HÚ	Variabilní a do 1 roku	133,7	320,9	192,4	194,8	263,3	356,1	92,8	35,2
	Fix. nad 1 do 5 let	164,7	307,5	358,9	210,0	294,0	462,9	168,8	57,4
	Fix. nad 5 do 10 let	150,3	316,9	327,7	150,7	74,2	59,8	-14,5	-19,5
	Fixace nad 10 let	25,6	33,8	10,9	10,9	4,7	3,8	-1,0	-20,3
	Celkem	474,4	979,1	890,0	566,4	636,3	882,5	246,2	38,7
Nesplacené HÚ celkem	Variabilní a do 1 roku	466,6	520,3	506,7	527,2	625,7	725,9	100,1	16,0
	Fix. nad 1 do 5 let	871,4	821,6	891,0	916,8	1 029,2	1 176,4	147,2	14,3
	Fix. nad 5 do 10 let	549,9	741,9	899,0	980,4	959,6	870,7	-88,9	-9,3
	Fixace nad 10 let	98,2	100,3	93,3	85,3	83,5	80,8	-2,7	-3,2
	Celkem	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	2 698,1	2 853,9	155,8	5,8

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Celkový počet nesplacených hypotečních úvěrů přesahující mírně 1 mil. smluv (tabulka 5.10) se třetím rokem stabilně držel na průměru za sledované období. Celkový objem pokračoval v dlouhodobém kontinuálním růstu, tempo se však meziročně snížilo o 1,7 p. b. na 5,8 %. Nižší dynamika byla způsobena zvýšením tempa růstu objemu úvěrů na bytové nemovitosti (o 0,9 p. b. na 4,9 %) a zároveň snížením tempa růstu objemu hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti (o 7,1 p. b. na 7,4 %). Od konce roku 2019 se tak zvýšila dlužná částka úvěrů na bytové nemovitosti o 40,1 % na 1,8 bil. Kč a úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely o 50,6 % na 1,0 bil. Kč. Celkový objem hypotečních úvěrů během sledovaného období od roku 2019 výrazně vzrostl o 43,7 % na 2,9 bil. Kč, čímž byla posílena jeho významnost na aktivech bankovního sektoru.²⁵ Dominantním segmentem nadále zůstaly nesplacené hypoteční úvěry na bytové nemovitosti, a to jak v počtu, tak v objemu. Od konce roku 2019 se však tyto podíly snížily ve prospěch segmentu nesplacených úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely o 1,1 p. b. na 86,7 % v případě počtů a o 1,7 p. b. na 63,9 % objemově.

Tabulka 5.10: Nesplacené hypoteční úvěry podle účelu pořízení

K 31.12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	920,8	956,6	979,5	942,1	932,2	930,6	-1,6	-0,2
	objem (mld. Kč)	1 301,1	1 413,3	1 589,2	1 670,7	1 737,4	1 822,3	84,9	4,9
	podíl na objemu (%)	65,5	64,7	66,5	66,6	64,4	63,9	-0,5	-0,8
	počtu (%)	87,8	87,4	87,3	87,1	86,7	86,7	-0,1	-0,1
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	128,5	137,3	142,7	139,5	142,6	143,2	0,6	0,5
	objem (mld. Kč)	685,0	770,8	800,9	839,0	960,7	1 031,5	70,9	7,4
	podíl na objemu (%)	34,5	35,3	33,5	33,4	35,6	36,1	0,5	1,5
	počtu (%)	12,2	12,6	12,7	12,9	13,3	13,3	0,1	0,5
Celkem	počet (v tis. ks)	1 049,3	1 093,9	1 122,2	1 081,6	1 074,8	1 073,8	-0,9	-0,1
	objem (mld. Kč)	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	2 698,1	2 853,9	155,8	5,8

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

²⁵ Hypoteční úvěry v roce 2024 tvořily 62,2 % klientských bankovních úvěrů, tento podíl se za sledované období zvýšil o 4,6 p. b.

Objem nevýkonných hypotečních úvěrů se zvýšil o 6,4 % na 33,1 mld. Kč a rostl tak mírně rychleji než objem celkem nesplacených úvěrů. Nicméně objem nevýkonných hypotečních úvěrů dominantního segmentu úvěrů obyvatelstvu na bydlení vzrostl výrazně pomalejším tempem, a to o 2,8 % na 10,3 mld. Kč. Podíl nevýkonných úvěrů na celkových (tj. bytových i nebytových) hypotečních úvěrech se tak meziročně nezměnil, čímž byla udržena nejnižší hodnota (1,2 %) v rámci sledovaného období. Rovněž podíl nevýkonných úvěrů dominantního segmentu hypotečních úvěrů obyvatelstvu na bydlení dosáhl nejnižší úrovně (0,6 %), a to již třetím rokem (tabulka 5.11).

Tabulka 5.11: Hypoteční úvěry (HÚ) podle kategorizace

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nesplacené HÚ celkem	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	2 698,1	2 853,9	155,8	5,8
z toho obyvatelstvu na bydlení	1 236,3	1 342,9	1 507,2	1 579,5	1 641,9	1 721,6	79,7	4,9
Nevýkonné HÚ celkem	33,6	44,0	41,5	35,5	31,1	33,1	2,0	6,4
z toho obyvatelstvu na bydlení	11,4	11,9	11,1	9,0	10,0	10,3	0,3	2,8
Podíl nevýkonných HÚ (%)	1,7	2,0	1,7	1,4	1,2	1,2	0,0	0,6
z toho obyv. na bydlení (%)	0,9	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	0,0	-1,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.7 Stavební spořitelny

Stavební spořitelny zaznamenaly druhý rok v řadě pokles počtu nově uzavřených smluv o stavebním spoření, s tím, že meziroční snížení o 6,1 % v roce 2024 (tabulka 5.12) bylo nižší než v roce předchozím. Počet nově uzavřených smluv dosáhl 354,8 tis., což bylo nejméně za sledované období od roku 2019. Do tohoto vývoje se na jedné straně promítla změna ve výši státní podpory²⁶, a na druhé straně prostředí klesajících úrokových sazeb, kdy oslabovala atraktivita alternativních spořicíh produktů a zároveň docházelo k oživení v oblasti úvěrové aktivity. Průměrná cílová částka nově uzavřených smluv se sice meziročně snížila o cca 30 tis. Kč na 843,4 tis. Kč, ale i tak šlo o druhou nejvyšší hodnotu za sledované období. Počet nově navýšených smluv²⁷ klesl o 4,7 % na 97,9 tis. a částka průměrného navýšení se snížila o 16,4 % na 112,0 tis. Kč.

Tabulka 5.12: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady

K 31.12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nově uzavřené smlouvy (tis. ks)	485,2	461,9	449,9	486,5	377,9	354,8	-23,1	-6,1
Průměrná cílová částka (tis. Kč) ²⁸	430,5	455,9	808,7	629,1	873,3	843,4	-29,9	-3,4
Nově navýšené smlouvy (tis. ks)	60,3	57,8	70,5	85,7	102,7	97,9	-4,9	-4,7
Průměrné navýšení (tis. Kč) ²⁸	333,0	271,4	170,0	156,7	134,0	112,0	-21,9	-16,4
Smlouvy ve fázi spoření (tis. ks)	3 226,7	3 242,7	3 265,8	3 152,0	2 923,8	2 696,5	-227,3	-7,8
Naspořená částka (mld. Kč)	359,7	362,7	366,3	334,7	313,4	298,5	-14,9	-4,8
Průměrná naspořená částka (tis. Kč)	111,5	111,8	112,1	106,2	107,2	110,7	3,5	3,3
Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelén na vkladech domácností (%)	13,4	12,0	11,4	10,0	8,7	7,8	-1,0	-11,0
Vyplacená státní podpora (mld. Kč)	4,0	4,1	4,2	4,3	4,2	3,8	-0,4	-9,0

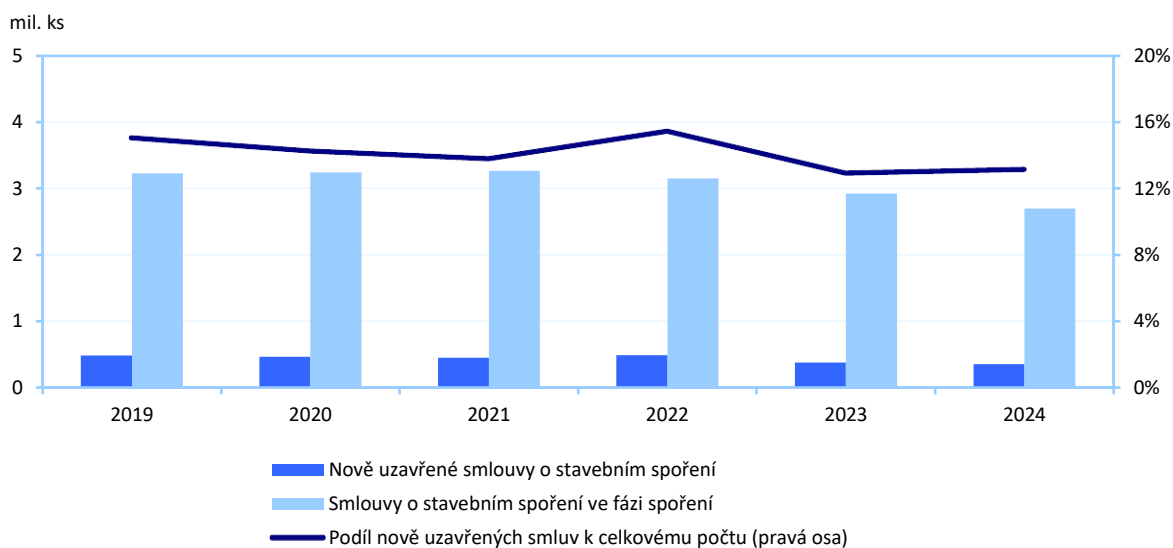
Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB – ARAD, výpočty MF

Celkový počet smluv ve fázi spoření v roce 2024 potřetí v řadě klesl, a to o 7,8 % na 2,7 mil. smluv (tabulka 5.12 a graf 5.10), tj. nejnižší hodnotu za posledních 25 let. Podíl výpovědí na celkovém počtu smluv byl tedy vyšší než podíl nově uzavřených smluv, který se sice meziročně mírně zvýšil o 0,2 p. b. na 13,2 %, avšak i tak se jednalo o jeho druhou nejnižší hodnotu za sledované období.

²⁶ Státní podpora od 1. 1. 2024 činí 5 % z roční naspořené částky a maximálně 1 000 Kč.

²⁷ Smlouva o stavebním spoření je uzavírána na konkrétní cílovou částku, která je součtem vkladů a státní podpory (vč. jejich úroků) a úvěru ze stavebního spoření. Navýšením cílové částky se smlouva přizpůsobuje zejm. potřebám financování při žádosti o úvěr ze stavebního spoření.

²⁸ Fyzické osoby.

Graf 5.10: Počet smluv o stavebním spoření

Pramen: stavební spořitelny, MF, výpočty MF

V souvislosti s poklesem počtu smluv se meziročně snížil i objem naspořených prostředků (tabulka 5.12), když klesl o 4,8 % na 298,5 mld. Kč, což znamenalo nejnižší objem úspor od roku 2004. Pokles počtu smluv ve fázi spoření byl však výraznější, čímž se průměrná naspořená částka zvýšila o 3,5 tis. Kč na 110,7 tis. Kč. Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelén na jejich celkových vkladech u úvěrových institucí se ve sledovaném období od roku 2019 kontinuálně snižoval, přičemž v roce 2024 meziročně klesl o 1,0 p. b. na 7,8 %. Stát v roce 2024 vyplatil státní podporu ve výši 3,8 mld. Kč, což bylo o 9,0 % méně než v roce předchozím. Do této vyplacené částky se výrazněji nepromítlo snížení maximální výše státní podpory platné od ledna 2024, protože byly vypláceny převážně nároky vzniklé před tímto datem.

V oblasti úvěrové činnosti naopak v roce 2024 došlo k značnému zvýšení aktivity, když objem nově poskytnutých úvěrů vzrostl o 44,7 % na 48,2 mld. Kč (tabulka 5.13). Výrazný meziroční růst byl však dán i nízkou srovnávací základnou v roce 2023 ovlivněnou prostředím vyšších úrokových sazeb a obecně nižší poptávky po úvěrech na bydlení. Počet nových úvěrů se zvýšil menším tempem o 8,0 % na 47,5 tisíc. Průměrná výše nového úvěru tak vzrostla o 34,0 % na 1 014,7 tis. Kč. Z nových úvěrů představovaly 96,6 % objemu překlenovací úvěry, což bylo meziročně o 4,9 p. b. více, nicméně o 0,8 p. b. pod průměrem za sledované období. Přibližně 60 % těchto úvěrů bylo zajištěných bytovou nemovitostí.

I přes oživení úvěrové produkce stavebních spořitelén zpomalilo tempo růstu celkového objemu úvěrů třetí rok v řadě poté, co meziročně kleslo o 0,7 p. b. na 1,2 %. Celkový objem úvěrů dosáhl nejvyšší úrovně za sledované období, a to 352,2 mld. Kč. Nejvyšší byla i průměrná výše nesplacených úvěrů, která meziročně vzrostla o 4,4 % na 786,8 tis. Kč. Z celkového objemu úvěrů tvořily překlenovací úvěry 61,0 %, což byl nejmenší podíl za sledované období a o 21,7 p. b. méně než na konci roku 2019. Podíl úvěrů k naspořené částce se kontinuálně zvyšoval po celé sledované období a ke konci roku 2024 dosáhl 118,0 %.

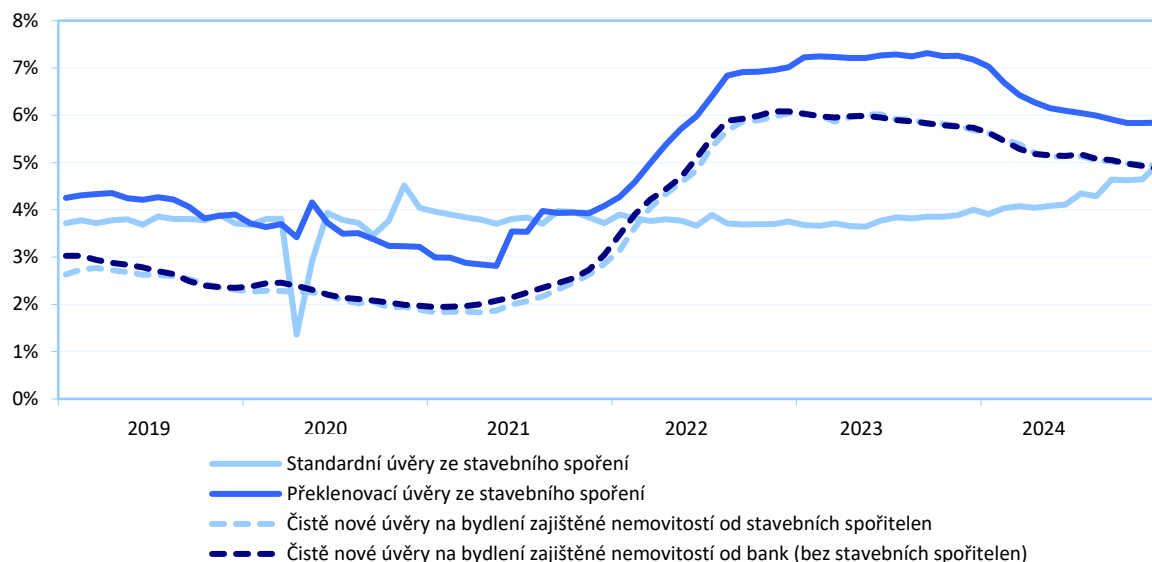
Tabulka 5.13: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry

K 31.12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Nové úvěry	objem (mld. Kč)	47,8	65,4	109,8	53,4	33,3	48,2	14,9	44,7
	počet (tis. ks)	54,3	55,0	68,2	51,5	44,0	47,5	3,5	8,0
	průměrná výše (tis. Kč)	879,5	1 188,5	1 611,0	1 037,3	757,2	1 014,7	257,5	34,0
Úvěry celkem	objem (mld. Kč)	278,1	293,5	319,3	342,0	348,1	352,2	4,0	1,2
	počet (tis. ks)	555,4	520,3	490,7	475,9	462,1	447,6	-14,5	-3,1
	průměrná výše (tis. Kč)	500,8	564,0	650,7	718,5	753,4	786,8	33,4	4,4
Úvěry k naspořené částce (%)		77,3	80,9	87,2	102,2	111,1	118,0	6,9	6,2

Pramen: stavební spořitelny, MF, výpočty MF

V prostředí snižujících se úrokových sazeb došlo k poklesu úrokových sazeb překlenovacích úvěrů, které se postupně během roku 2024 snížily z počátečních 7,0 % p. a. na 5,8 % p. a. (graf 5.11). Stejně tak klesaly sazby úvěrů zajištěných nemovitostí²⁹ z 5,6 % p. a. v lednu na 4,9 % p. a. v prosinci. Držely se přitom na vyšší obdobné průměrným úrokovým sazbám hypotečních úvěrů od komerčních bank. Sazby standardních úvěrů ze stavebního spoření se postupně zvýšily z 3,9 % p. a. v lednu na 5,0 % p. a. v prosinci.

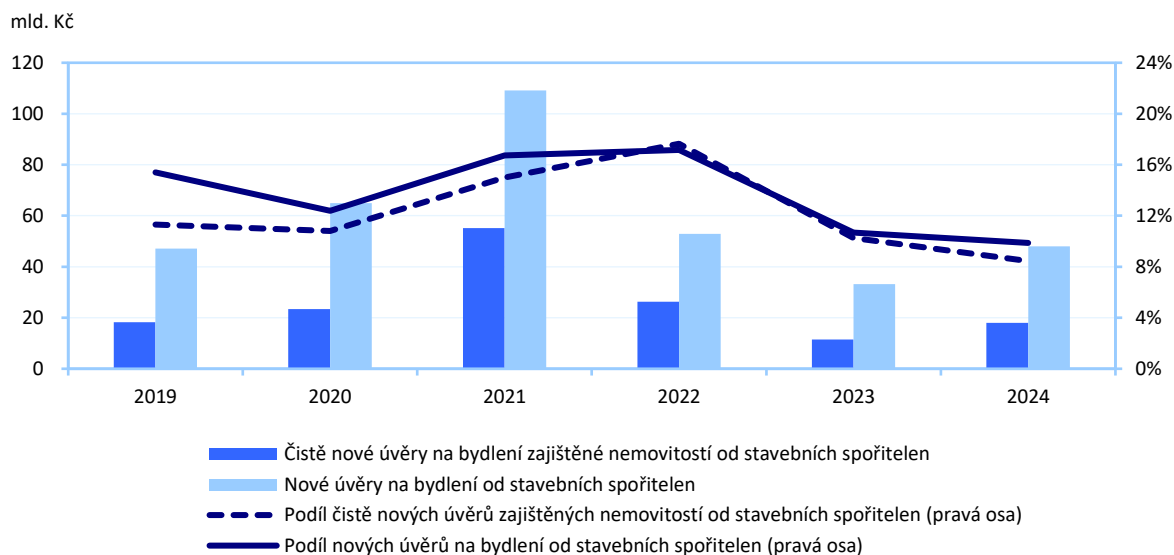
Graf 5.11: Úrokové sazby nově poskytnutých úvěrů na bydlení od bank a stavebních spořitelen

Pramen: ČNB – ARAD

Podíl stavebních spořitelen na trhu nových úvěrů na bydlení v roce 2024 podruhé v řadě klesl, ačkoli méně výrazně (o 0,8 p. b.) než v roce 2023. Dosažený podíl 9,9 % (graf 5.12) byl nejnižší za sledované období. V rámci čistě nových úvěrů zajištěných nemovitostí se pak podíl stavebních spořitelen opět meziročně snížil, a to na 8,4 %, tedy nejnižší hodnotu za sledované období, přičemž v roce 2022 tento podíl naopak činil 17,6 %, nejvyšší hodnotu od roku 2014³⁰.

Graf 5.12: Podíl stavebních spořitelen na trhu

Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB – ARAD, výpočty MF

Podrobnější informace o sektoru stavebních spořitelen jsou pravidelně čtvrtletně zveřejňovány na internetových stránkách www.mfcr.cz/cs/financni-trh (viz také tabulka P2.2 v příloze 2).

²⁹ Úvěry od stavebních spořitelen (standardní a překlenovací) jsou účelové (na bydlení) a mohou být zajištěné nemovitostí.

³⁰ Počátek dostupných dat.

5.8 Družstevní záložny

Celková bilanční suma sektoru družstevních záložen se po svém dvouletém růstu v roce 2024 snížila, a to o 0,7 mld. Kč na 9,4 mld. Kč (tabulka 5.14), čímž se její výše vrátila zpět na úroveň roku 2022. Družstevní záložny ke konci roku 2024 zaujímaly nadále jen 0,1% podíl na aktivech všech úvěrových institucí³¹, jak tomu bylo i během celého sledovaného období od roku 2019. V roce 2024 došlo v meziročním srovnání k poklesu objemu úvěrů poskytnutých členům družstevních záložen o 0,4 mld. Kč na 3,9 mld. Kč, přičemž objem vkladů členů se snížil ještě výrazněji o 1,3 mld. Kč na 6,5 mld. Kč. V případě úvěrů i vkladů se jednalo o jejich nejnižší úroveň ve sledovaném období. Vzhledem k vyššímu meziročnímu tempu poklesu objemu vkladů než v případě úvěrů se poměr vkladů k úvěrům snížil meziročně o 13,6 p. b. na 166,4 %, tedy svou druhou nejnižší hodnotu v rámci sledovaného období.

Tabulka 5.14: Vybrané ukazatele sektoru družstevních záložen

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva (mld. Kč)	10,2	10,0	9,1	9,4	10,0	9,4	-0,7	-6,6
Úvěry poskytnuté členům (mld. Kč)	4,5	4,4	4,3	4,8	4,4	3,9	-0,4	-9,9
Vklady členů (mld. Kč)	8,1	8,1	7,2	7,5	7,8	6,5	-1,3	-16,7
Poměr vkladů k úvěrům (%)	179,0	183,9	169,0	155,0	179,9	166,4	-13,6	-7,5
Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám (%) ³²	24,1	28,9	26,1	25,6	27,1	22,3	-4,8	-17,6
Celkový kapitálový poměr (%)	29,2	26,7	24,5	24,8	28,4	29,2	0,8	2,8
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním (mil. Kč)	-30,3	-109,6	45,8	99,7	100,9	113,1	12,1	12,0
Rentabilita vlastního kapitálu (Tier 1; %)	-1,7	-6,5	2,4	4,9	4,1	5,3	1,2	28,9
Počet členů (tis.)	12,2	12,0	11,4	11,8	12,2	11,1	-1,1	-8,8

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z hlediska vybraných poměrových ukazatelů, které mohou poukazovat na finanční situaci a odolnost sektoru družstevních záložen, došlo k výraznému meziročnímu poklesu podílu nevýkonných úvěrů a pohledávek o 4,8 p. b. na 22,3 %, přičemž se snížil podíl nevýkonných úvěrů k úvěrům poskytnutých jak domácnostem, tak nefinančním podnikům. Přestože se jednalo o nejnižší podíl nevýkonných úvěrů v sektoru družstevních záložen ve sledovaném období, stále výrazně převyšoval hodnotu tohoto ukazatele v bankovním sektoru (viz kapitola 5.2). Celkový kapitálový poměr vzrostl v roce 2024 o 0,8 p. b. na 29,2 %, a dosáhl tak stejné úrovně jako v roce 2019, která byla nejvyšší v rámci sledovaného období. Vzhledem ke snížení hodnoty celkové rizikové expozice sektoru a nižším celkovým kapitálovým požadavkům se meziročně zvýšila i výše kapitálového přebytku družstevních záložen.

Sektor družstevních záložen dosáhl v roce 2024 počtvrté v řadě kladného výsledku hospodaření před zdaněním, který navíc pokračoval v rostoucím trendu. Jak dosažený zisk ve výši 113,1 mil. Kč, tak hodnota ukazatele rentability vlastního kapitálu byly nejvyšší v rámci sledovaného období. Zvýšení zisku bylo však způsobeno zejména meziročně vyšším kurzovým ziskem a nižšími ztrátami ze znehodnocení finančních aktiv. Čisté úrokové výnosy i čisté výnosy z poplatků a provizí meziročně poklesly.

V souvislosti s přeměnami družstevních záložen na banky a dobrovolnými vstupy některých družstevních záložen do likvidace docházelo od roku 2017 k postupnému meziročnímu snižování počtu členů družstevních záložen, a to až do roku 2022, kdy členská základna poprvé meziročně vzrostla, přičemž tento růst pokračoval i v roce 2023.³³ V roce 2024 však došlo spolu se značným snížením objemu vkladů a úvěrů i k výraznému poklesu počtu členů družstevních záložen na 11,1 tis., tj. na nejnižší úroveň v rámci sledovaného období.

³¹ Bilanční suma sektoru úvěrových institucí (tj. bank včetně stavebních spořitelů a družstevních záložen) ke konci roku 2024 činila 10,6 bil. Kč.

³² Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek je vztažen k celkové expozici úvěrů a pohledávek jiných než k obchodování vyjádřených v účetní hodnotě brutto bez zahrnutí expozic vůči centrální bance. Úvěry poskytnuté členům, které jsou v tabulce vyjádřeny v mld. Kč, jsou uvedeny v účetní hodnotě netto, tj. v hodnotě kompenzované o opravné položky a oprávk.

³³ Pokles členů družstevních záložen v letech 2020 a 2021 byl částečně ovlivněn dobrovolným vstupem Družstevní záložny PSD do likvidace v roce 2020 a dobrovolných vstupem Československého úvěrního družstva do likvidace v roce 2021. Dobrovolný vstup dalších 2 družstevních záložen do likvidace v následujících letech (Družstevní záložna Kredit v roce 2022 a České spořitelní družstvo v roce 2024) neměl na změny počtu členů výraznější vliv, neboť se jednalo o nejmenší subjekty v rámci sektoru s velmi nízkými počty členů.

5.9 Nebankovní poskytovatelé financování

Nebankovní poskytovatelé financování nabízejí alternativu k tradičním úvěrovým institucím při získávání dluhového financování.³⁴ Celkový objem aktiv sektoru pokračoval čtvrtým rokem v růstu, když meziročně vzrostl o 6,5 % na 514,8 mld. Kč (tabulka 5.15), čímž překonal nejvyšší hodnotu z roku 2023. Celkový podíl těchto subjektů na bilanci bankovního sektoru³⁵ přesto meziročně mírně klesl (o 0,02 p. b.) na 4,8 %, nejnižší hodnotu od roku 2005³⁶.

Sektor je rozdělen do tří dílčích segmentů: společnosti finančního leasingu, společnosti ostatního úvěrování a faktoringové a forfaitingové společnosti. Podíly těchto segmentů na aktivech sektoru jsou z dlouhodobého hlediska stabilní, přičemž dominantní segment tvoří společnosti finančního leasingu. U něj došlo k meziročnímu zvýšení aktiv o 6,4 % na hodnotu 402,4 mld. Kč s tím, že jeho podíl na aktivech sektoru zůstal stabilní na úrovni 78 %. Rovněž se stabilizoval podíl společností ostatního úvěrování na 14,7 %, přičemž objem jejich aktiv se zvýšil (o 6,3 %) na 75,4 mld. Kč. Aktiva faktoringových a forfaitingových společností se zvýšila o 8,4 % na 37,0 mld. Kč, přičemž si tento segment udržel svůj cca 7% podíl na aktivech sektoru.

Tabulka 5.15: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31.12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Aktiva (mld. Kč)	Společnosti finančního leasingu	345,3	327,9	323,4	339,7	378,1	402,4	24,3	6,4
	Společnosti ostatního úvěrování	66,7	66,7	66,4	68,4	71,0	75,4	4,5	6,3
	Faktoringové a forfaitingové spol.	25,9	24,7	31,0	32,9	34,1	37,0	2,9	8,4
Podíl na aktivech sektoru (%)	Společnosti finančního leasingu	78,8	78,2	76,9	77,0	78,3	78,2	-0,1	-0,1
	Společnosti ostatního úvěrování	15,2	15,9	15,8	15,5	14,7	14,7	0,0	-0,2
	Faktoringové a forfaitingové spol.	5,9	5,9	7,4	7,5	7,1	7,2	0,1	1,7
Aktiva celkem (mld. Kč)		437,9	419,3	420,8	440,9	483,1	514,8	31,6	6,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Celkový objem sektorem poskytnutých půjček čtvrtým rokem kontinuálně rostl a koncem roku 2024 dosáhl po růstu o 7,0 % výše 412,4 mld. Kč (tabulka 5.16), tj. nejvyšší hodnoty od 2005. Z tohoto objemu poskytly společnosti finančního leasingu půjčky ve výši 317,6 mld. Kč, společnosti ostatního úvěrování 59,9 mld. Kč, a faktoringové a forfaitingové společnosti 34,9 mld. Kč.

Tabulka 5.16: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31.12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Poskytnuté půjčky (mld. Kč)	Společnosti finančního leasingu	254,5	249,7	246,4	266,2	297,4	317,6	20,2	6,8
	Společnosti ostatního úvěrování	51,1	49,9	49,9	52,2	55,9	59,9	4,0	7,2
	Faktoringové a forfaitingové spol.	24,0	22,8	29,0	30,8	32,1	34,9	2,8	8,8
Podíl na půjčkách sektoru (%)	Společnosti finančního leasingu	77,2	77,4	75,7	76,2	77,2	77,0	-0,2	-0,2
	Společnosti ostatního úvěrování	15,5	15,5	15,3	14,9	14,5	14,5	0,0	0,1
	Faktoringové a forfaitingové spol.	7,3	7,1	8,9	8,8	8,3	8,5	0,1	1,7
Poskytnuté půjčky celkem (mld. Kč)		329,6	322,4	325,3	349,1	385,4	412,4	27,0	7,0

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

³⁴ Nabízejí obdobné produkty jako banky (splátkový prodej, neúčelový úvěr, revolvingové produkty), a rovněž specifické produkty či distribuční modely (leasing, tzv. peer to peer půjčky, zpětné hypotéky či různé formy online krátkodobých půjček).

³⁵ Bilance bankovního sektoru na konci roku 2024 činila 10,6 bil. Kč.

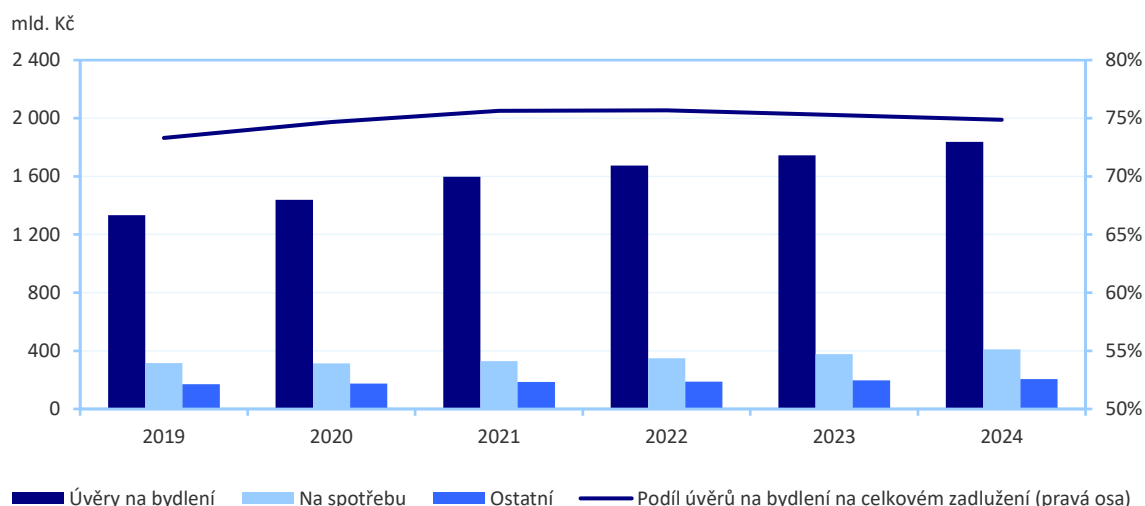
³⁶ Počátek dostupných dat.

5.10 Zadluženost domácností

Domácnosti jsou dlouhodobě klíčovým klientským sektorem bank s více než polovičním podílem na celkových klientských bankovních úvěrech (kapitola 5.5), a je proto vhodné na ně uplatnit širší pohled nad rámec jejich vztahu k bankovnímu sektoru. Celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí vzrostlo o 136,1 mld. Kč na téměř 2,5 bil. Kč (graf 5.14), tj. historicky nejvyšší hodnotu. Meziroční tempo růstu celkového zadlužení (5,9 %) oproti roku 2023 mírně vzrostlo o 1,1 p. b., nicméně téměř odpovídalo průměru v rámci sledovaného období od roku 2019.

Z hlediska struktury celkového zadlužení dle účelu dlouhodobě dominují úvěry na bydlení³⁷ (1,8 bil. Kč) následované úvěry na spotřebu (410,2 mld. Kč) a ostatními úvěry (206,2 mld. Kč), které zahrnují zejména úvěry poskytnuté osobám samostatně výdělečně činným pro podnikatelské účely. Tempo růstu objemu úvěrů na bydlení meziročně po předchozích dvou letech poklesu vzrostlo o 1,2 p. b. na 5,3 %, to však bylo nadále nižší než průměrný růst během sledovaného období (6,6 %). Tempo růstu objemu úvěrů na spotřebu (8,8 %) vzrostlo a bylo nejvyšší v rámci sledovaného období, zvýšila se i dynamika růstu objemu ostatních úvěrů (5,1 %). Podíl úvěrů na bydlení na celkovém zadlužení domácností v roce 2024 meziročně podruhé v řadě v rámci sledovaného období klesl, a to o 0,4 p. b. na 74,9 %.

Graf 5.13: Celkové zadlužení domácností

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

³⁷ Tyto údaje se liší od ukazatelů v kapitole 5.6, neboť zahrnují nejen hypoteční úvěry, ale i všechny úvěry od stavebních spořitelén a některé spotřebitelské úvěry. Dalším důvodem odlišnosti dat je zahrnutí úvěrů poskytnutých domácnostem (tj. obyvatelstvo, živnosti, společenství vlastníků bytových jednotek a neziskové instituce sloužící domácnostem) od zprostředkovatelů financování aktiv.

6 KAPITÁLOVÝ TRH

6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích

Vývoj na světových kapitálových trzích ovlivňovala v roce 2024 řada protichůdných faktorů. Pozitivně na růst akciových indexů působilo především převládající zmírňování inflačních tlaků, a s tím související očekávání dalšího uvolňování měnové politiky hlavních centrálních bank ve světě (viz kapitola 1). Vliv měl také optimismus ohledně rostoucího významu a využití moderních technologií v ekonomice, a to především tzv. umělé inteligence. Opačný vliv měla zejm. geopolitická rizika a nejistota ohledně rychlosti a setrvalosti poklesu inflace. Ve svém výsledku pak většina sledovaných akciových indexů vykázala meziroční růst (tabulka 6.1), což znamenalo pokračování vývoje roku 2023, tedy oživení po poklesu v roce 2022, který odrážel proti-inflační zpřísnění měnové politiky a akutní projevy energetické krize. Hodnota globálního indexu MSCI ACWI v roce 2024 vzrostla o 17,0 %, k čemuž podobně jako v roce 2023 přispěl především růst hlavního amerického akciového indexu S&P 500 (o 23,3 %) podpořený příznivým vývojem cen akcií v něm zahrnutých technologických firem.

Tempo růstu hlavního indexu v eurozóně Euro Stoxx 50 (8,3 %) bylo oproti USA méně než poloviční, v čemž se negativně projevila mj. nejistota vývoje některých průmyslových odvětví, pozitivní sentiment investorů vůči americkým technologickým akciím a možné slábnutí růstové dynamiky čínské ekonomiky s dopadem na exportní aktivitu dotčených evropských firem. Pozitivně naopak působil růst cen akcií evropského bankovního sektoru podpořený zvýšenou čistou úrokovou marží a převážně klidným makroekonomickým prostředím. Německý akciový index DAX vykázal oproti eurozóně více než dvojnásobné tempo růstu, k čemuž kromě bankovního sektoru přispěly firmy z odvětví produkce softwaru a zbrojního sektoru.

V Číně sice SSE Index vykázal po předchozích 2 letech meziročního poklesu růst o 12,7 %, nicméně ten byl v celosvětovém srovnání nižší, když se v něm do jisté míry odrážely přetrvávající strukturální výzvy v tamější ekonomice, vč. nejistoty v sektoru nemovitostí. V Japonsku index Nikkei 225 naopak meziročně zaznamenal nižší tempo růstu, když posílil o 19,2 %, přičemž celkový výnos z pohledu zahraničních investorů snižovalo pokračující oslabování japonského jenu. Ve Spojeném království vykázal hlavní index FTSE 100 opětovně nejnižší tempo růstu mezi hlavními vyspělými trhy, a to 5,7 %. Důsledky Brexitu pro londýnský finanční trh a pokračující dominance akciových trhů v USA tak přispěly k nižší výkonnosti tohoto indexu ve srovnání s ostatními sledovanými trhy.

V regionu střední Evropy došlo v Polsku ke korekci silného růstu dosaženého v roce 2023, když se hodnota tamějšího akciového indexu v roce 2024 prakticky nezměnila (růst o 1,4 %). Maďarsko vykázalo nejvyšší tempo růstu mezi sledovanými indexy (30,9 %), které však bylo doprovázeno významným poklesem hodnoty kurzu domácí měny. Podprůměrné meziroční tempo růstu zaznamenal již druhý rok v řadě akciový index v Rakousku (6,6 %). V globálním srovnání nadprůměrné zhodnocení vykázal index pražské burzy (růst o 24,5 %), který navíc investorům přinesl i významný dividendový výnos (kapitola 6.2). Slovenský index jako jediný ze sledovaných zemí zaznamenal meziroční pokles (o 5,8 %), a to již potřetí v řadě, s čímž souvisí i relativně nižší význam tamějšího akciového trhu, resp. poměrně nízký objem souhrnné kapitalizace akcií obchodovaných společností vůči HDP.

Tabulka 6.1: Roční výkonnost akciových indexů

K 31. 12. (%)	Index	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Svět	MSCI ACWI	25,2	14,1	20,1	-19,5	21,8	17,0
USA	S&P 500	28,9	16,3	26,9	-19,4	24,2	23,3
Čína	SSE Index	22,3	13,9	4,8	-15,1	-3,7	12,7
Japonsko	Nikkei 225	18,2	16,0	4,9	-9,4	28,2	19,2
Spojené království	FTSE 100	12,1	-14,3	14,3	0,9	3,8	5,7
Eurozóna	Euro Stoxx 50	24,8	-5,1	21,0	-11,7	19,2	8,3
Německo	DAX	25,5	3,5	15,8	-12,3	20,3	18,8
Polsko	WIG	0,2	-1,4	21,5	-17,1	36,5	1,4
Rakousko	ATX	16,1	-12,8	38,9	-19,0	9,9	6,6
Česká republika	PX	13,1	-7,9	38,8	-15,7	17,7	24,5
Maďarsko	BUX	17,7	-8,6	20,5	-13,7	38,4	30,9
Slovensko	SAX	5,6	-1,7	15,1	-15,8	-6,4	-5,8

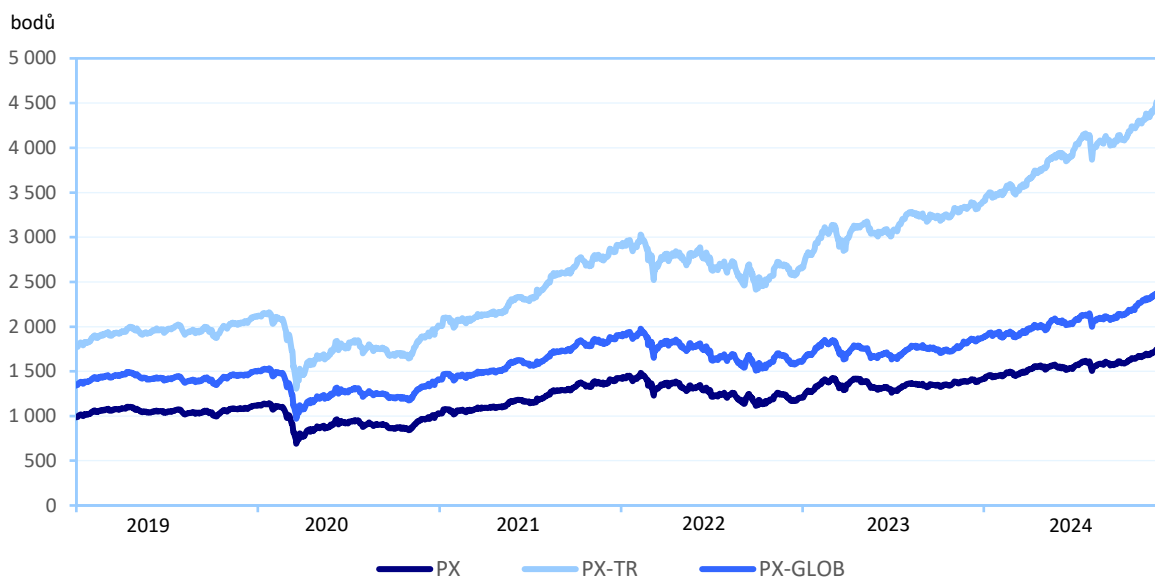
Pramen: organizátoři trhu, výpočty MF

Pozn.: Data představují meziroční změny uzavíracích cen daných indexů.

6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR

Hlavní akciový index Burzy cenných papírů Praha, a.s. (BCPP) PX vykázal v roce 2024 druhé nejvyšší tempo meziročního růstu za sledované období od konce roku 2019, a to o 24,5 % na 1 760,2 bodů. Po poklesu v roce 2022 tak pokračoval v růstu a vrátil se zpět k hodnotám naposledy dosaženým v lednu 2008. Index PX-GLOB, který zahrnuje širší spektrum akcií obchodovaných na BCPP, posílil o 24,4 % na 2 332,8 bodů. Index PX-TR zaznamenal oproti hlavnímu indexu PX příznivější výsledek, neboť zohledňuje vedle kapitálového zhodnocení i další (především dividendové) výnosy. Jeho meziroční růst činil 33,8 % a dosáhl 4 544,4 bodů. Za sledované období šesti let (graf 6.1) vzrostla hodnota indexu PX o 78,4 %, indexu PX-Glob o 73,8 % a indexu PX-TR dokonce o 157,3 %.

Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP

Pramen: BCPP

Celková kapitalizace³⁸ akcií pražské burzy (tabulka 6.2) se meziročně zvýšila o 12,4 % na 21,0 bil. Kč, z čehož však více než 90 % tvořila kapitalizace segmentu Free Market, který obsahuje především zahraniční akciové tituly bez aktivní účasti emitentů (tzv. unsponsored listing) s nízkým objemem obchodů. Pro posouzení kapitalizace domácích, resp. více obchodovaných akcií, je proto vhodnější sledovat vývoj kapitalizace všech ostatních segmentů, tj. bez segmentu Free Market. Ta vzrostla o 23,8 % na 1,6 bil. Kč díky zvýšení kapitalizace dominantního segmentu Prime, v rámci kterého jsou obchodovány obecně nejvýznamnější a nejlikvidnější tituly.

Tabulka 6.2: Tržní kapitalizace jednotlivých trhů na BCPP

Ročně (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Trh Free	20 804,1	12 370,6	14 307,2	15 545,8	17 390,5	19 397,5	2 006,9	11,5
Trh Prime	1 072,9	934,5	1 301,2	983,3	1 205,6	1 508,6	302,9	25,1
Ostatní	177,3	197,6	50,8	56,1	51,6	48,2	-3,4	-6,6
Celkem	22 054,2	13 502,7	15 659,2	16 585,2	18 647,7	20 954,2	2 306,5	12,4
Celkem bez trhu Free	1 250,1	1 132,1	1 351,9	1 039,4	1 257,2	1 556,7	299,5	23,8

Pramen: BCPP, výpočty MF

Celkový objem burzovních obchodů na BCPP (tabulka 6.3) se meziročně v podstatě nezměnil. Z hlediska struktury však pokračoval druhým rokem pokles objemu obchodů s akciemi (o 12,6 %) na 107,9 mld. Kč, což byla nejnižší hodnota za více než 20 let. K tomuto meziročnímu poklesu došlo i navzdory růstu hodnoty indexu PX, tj. cen akcií. Podíl akcií na celkovém objemu obchodů tak meziročně významně klesl o 10,9 p. b. na 76,5 %, když ostatní třídy aktiv vykázaly růst objemu burzovních obchodů. Objem obchodů s podnikovými dluhopisy

³⁸ Tržní kapitalizace představuje souhrnnou tržní hodnotu všech akcií obchodovaných na burze, resp. v rámci daného segmentu burzy.

zaznamenal mírný růst o 7,5 %, a pokračoval tak druhý rok v řadě v postupném návratu k objemům ze začátku sledovaného období v roce 2019. Souhrnná kategorie ostatní aktiva vykázala razantní meziroční růst o 171,5 %, který lze do značné míry připsat nárůstu objemu burzovních obchodů s fondy kvalifikovaných investorů. V rámci sledovaného období od roku 2019 se celkový objem burzovních obchodů zvýšil o 16,6 %, k čemuž přispěl růst kategorie ostatních aktiv.

Tabulka 6.3: Objem burzovních obchodů na BCPP

Ročně (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	108,8	125,3	140,5	166,2	123,5	107,9	-15,5	-12,6
Podnikové dluhopisy	11,9	8,5	7,0	6,3	9,3	10,0	0,7	7,5
Ostatní aktiva ³⁹	0,3	0,6	7,2	8,5	8,5	23,1	14,6	171,5
Celkem	120,9	134,4	154,7	180,9	141,3	141,0	-0,2	-0,2

Pramen: BCPP, výpočty MF

Počet registrovaných emisí obchodovaných na BCPP se meziročně zvýšil o 18 na 351 titulů (tabulka 6.4), a dosáhl tak nejvyšší hodnoty za sledované období, k čemuž, s výjimkou akcií a dluhopisů finančního sektoru, přispěl růst všech ostatních sledovaných tříd aktiv a sektorů. Nejvyšší přírůstek vykázaly strukturované produkty následované podnikovými dluhopisy. Díky mírnému meziročnímu zvýšení pokračoval v dlouhodobém růstovém trendu i počet obchodovaných státních dluhopisů.

Tabulka 6.4: Počty registrovaných emisí na BCPP

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	54	55	55	59	61	61	0	0,0
Dluhopisy	118	105	110	110	126	130	4	3,2
z toho veřejný sektor	21	24	25	28	33	35	2	6,1
podnikový sektor	63	51	60	61	69	76	7	10,1
finanční sektor	34	30	25	21	24	19	-5	-20,8
Strukturované produkty	84	73	91	95	107	121	14	13,1
Instrumenty investičních fondů	33	32	36	34	39	39	0	0,0
Ostatní produkty	3	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	292	265	292	298	333	351	18	5,4

Pramen: BCPP, výpočty MF

V rámci RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (RM-S), jenž se zaměřuje především na drobné investory, se objem obchodů dlouhodobě pohybuje v nižším řádu než objem na BCPP (tabulka 6.5). Dominantní obchodování s akciemi kleslo druhý rok v řadě, a to obdobným meziročním tempem (o 12,3 %) jako v případě BCPP, když v roce 2024 dosáhlo objemu 3,7 mld. Kč. Naopak obchody s dluhopisy zaznamenaly růst o více než dvě třetiny, nicméně jejich podíl na celkovém objemu obchodů na RM-S je ve srovnání s akciemi marginální.

Tabulka 6.5: Objem burzovních obchodů na RM-S

Ročně (mil. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	2 183,7	4 557,3	4 823,5	6 417,6	4 237,5	3 716,5	-521,0	-12,3
Dluhopisy	6,0	0,3	0,5	75,2	34,2	57,9	23,7	69,3
Celkem	2 189,7	4 557,6	4 824,1	6 492,7	4 271,7	3 774,5	-497,2	-11,6

Pramen: RM-S, výpočty MF

³⁹ Jedná se o dluhopisy finančního sektoru, strukturované produkty (investiční certifikáty a warranty) a investiční fondy.

Objem mimoburzovních transakcí vypořádaných v rámci Centrálního depozitáře cenných papírů, a.s. (CDCP) dlouhodobě řádově převyšuje aktivitu burzovních obchodů (tabulka 6.6).⁴⁰ Meziroční vývoj vykazoval po celé sledované období růst, který v roce 2024 činil 36,8 %. Byl tak zaznamenán nejvyšší objem mimoburzovních transakcí za sledované období, a to 16,2 bil. Kč. Z hlediska struktury objemu obchodů dle kategorií aktiv představovaly 96,1 % obchodů dluhopisy, přičemž 95,6 % tvořily státní a 0,6 % korporátní dluhopisy. Podíl akcií na celkovém objemu činil 3,8 % a v průběhu sledovaného období se snížil o 1,8 p. b.

Tabulka 6.6: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP

Ročně (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	246,1	252,7	593,7	683,2	589,2	618,1	28,9	4,9
Dluhopisy	4 116,0	4 643,1	8 527,7	9 691,6	11 254,8	15 577,3	4 322,5	38,4
Ostatní	3,2	1,9	3,7	14,5	2,3	9,3	7,0	305,0
Celkem	4 365,3	4 897,7	9 125,1	10 389,4	11 846,3	16 204,7	4 358,4	36,8

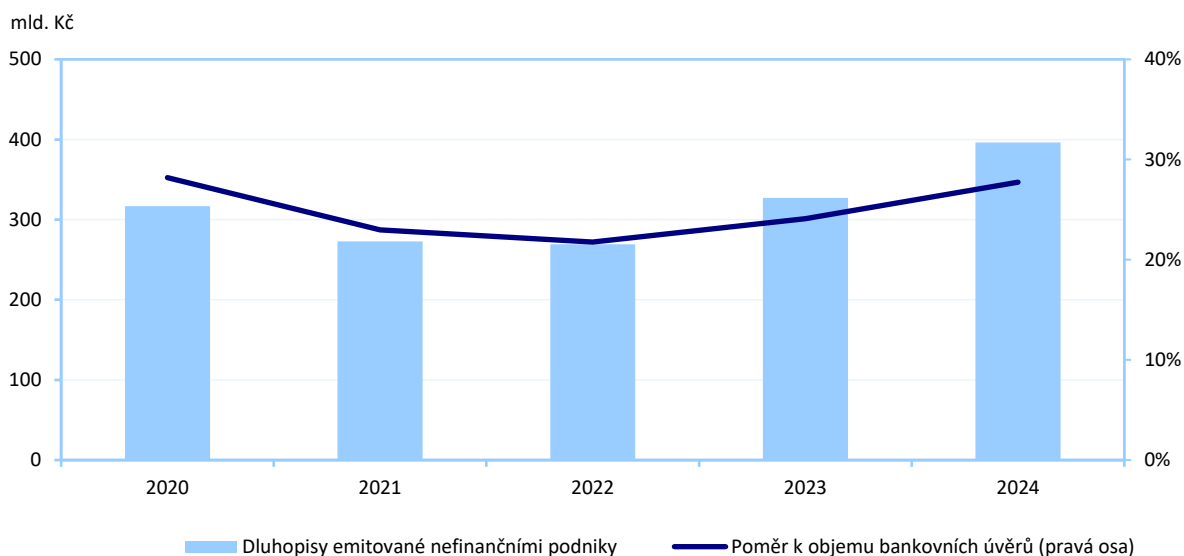
Pramen: CDCP, výpočty MF

6.3 Dluhopisové financování nefinančních podniků

Dluhopisy jsou doplňkovým zdrojem financování nefinančních podniků, tedy společností, jejichž základní činností je výroba výrobků a poskytování nefinančních služeb. Celkový objem dluhopisů emitovaných nefinančními podniky druhý rok v řadě meziročně vzrostl, a to o 27,7 % na 396,3 mld. Kč, tj. nejvyšší hodnotu od roku 2020 (graf 6.2)⁴¹. Oživení v posledních dvou letech lze na straně nabídky připsat mj. odeznění dřívějších omezení a nejistot v souvislosti s pandemií COVID-19 a akutní fází energetické krize a realizaci emisí odložených v roce 2022 při tehdy rostoucích úrokových sazbách. Na straně poptávky pak mohl působit zájem investorů preferujících aktiva s možností vyššího pevného výnosu při očekávání budoucího poklesu úrokových sazeb v ekonomice.

Pro srovnání objemu financování lze uvést, že celkový objem úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům na konci roku 2024 činil 1,4 bil. Kč (viz kapitola 5.5). Prostřednictvím dluhopisů tedy byly poskytnuty zdroje odpovídající 27,7 % celkového objemu úvěrů poskytnutých domácím bankovním sektorem. Od roku 2020 odrážel vývoj tohoto poměrového ukazatele především změny v objemu dluhopisů, když v roce 2022 klesl na minimum (21,8 %), aby následně ke konci roku 2024 kumulativně během 2 let vzrostl o 5,8 p. b.

Graf 6.2: Celkový objem dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky

Pramen: ECB, ČNB – ARAD, výpočty MF

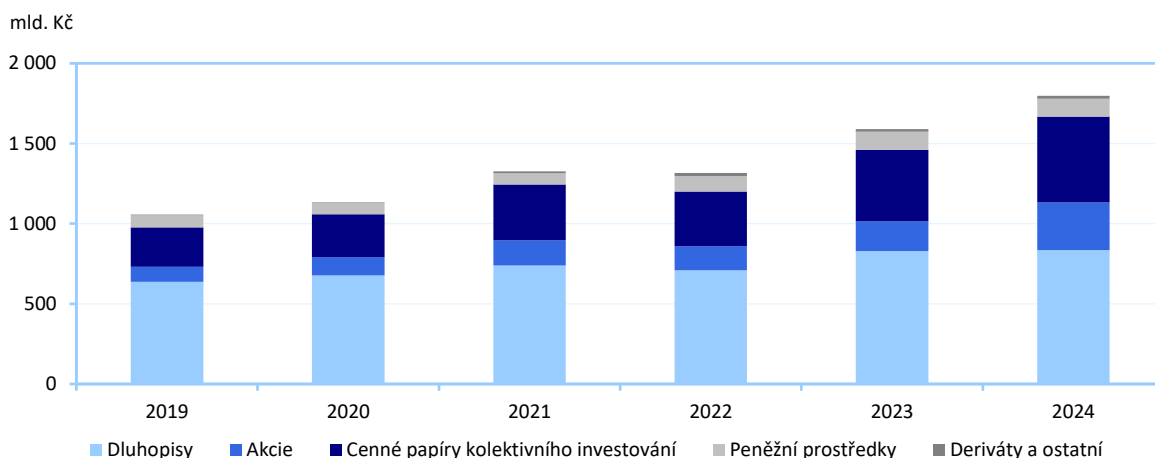
⁴⁰ Mimoburzovní transakce jsou z důvodu ukončení vykazování v rámci BCPP sledovány v širším pohledu CDCP.

⁴¹ Rok 2020 je počátkem dostupných dat ECB.

6.4 Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Celkový majetek zákazníků v sektoru nebankovních obchodníků s cennými papíry (OCP) v roce 2024 vzrostl o 13,1 % a dosáhl 1,8 bil. Kč, nejvyšší hodnotu za sledované období od konce roku 2019 (graf 6.3). Z hlediska struktury majetku zákazníků dle kategorií aktiv objem nejvíce zastoupené kategorie dluhopisů prakticky stagnoval, když stoupl jen o 0,8 % na 835,3 mld. Kč. Podíl dluhopisů na majetku zákazníků se tak meziročně snížil o 5,6 p. b. na 46,5 %. Význam dluhopisů v majetku zákazníků se postupně snižoval během celého sledovaného období, když jejich podíl v porovnání s rokem 2019 klesl o 13,4 p. b. Druhou nejvíce zastoupenou kategorií majetku zákazníků představovaly cenné papíry kolektivního investování, jejichž objem po silném meziročním růstu o 20,1 p. b. dosáhl 535,9 mld. Kč. Podíl této kategorie na celkovém majetku zákazníků se tak meziročně zvýšil o 1,8 p. b. na 29,8 %, a od konce roku 2019 o 6,1 p. b. Nejrychleji v roce 2024 rostl objem akcií, a to o výrazných 59,6 % na 296,9 mld. Kč. Akcie a obdobné cenné papíry tak tvořily 16,5 % celkového majetku zákazníků, jejich podíl se zvýšil meziročně o 4,8 p. b., a od konce roku 2019 o 6,1 p. b.

Graf 6.3: Struktura majetku zákazníků nebankovních OCP

Pramen: ČNB, výpočty MF

Objem aktiv nebankovních obchodníků s cennými papíry po stagnaci v předešlém roce meziročně vzrostl o 9,6 % na 29,9 mld. Kč (tabulka 6.7). Zisk před zdaněním se zvýšil o 26,8 % na 2,2 mld. Kč, nejvyšší hodnotu za sledované období od roku 2019.

Tabulka 6.7: Sektor nebankovních OCP

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva	26,3	29,6	25,0	27,2	27,3	29,9	2,6	9,6
Zisk před zdaněním	0,8	1,2	1,4	1,4	1,8	2,2	0,5	26,8

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem majetku svěřeného ke správě členům Asociace pro kapitálový trh ČR (AKAT) meziročně výrazně vzrostl o 34,8 % na celkových 3,2 bil. Kč (tabulka 6.8). Toto tempo růstu bylo nejvyšší za sledované období od roku 2019, přičemž průměrné roční tempo růstu v tomto období bylo přibližně poloviční (15,5 %). Koncentrace odvětví z hlediska soustředění aktiv mezi nejvýznamnějšími správci se rovněž zvýšila, když tři největší správci aktiv, kteří jsou zároveň členy AKAT, spravovali 56,5 % celkového majetku. Tato koncentrace byla nejvyšší za sledované období od roku 2019. Pět nejvýznamnějších subjektů pak mělo ve správě 72,7 % celkového majetku.

Tabulka 6.8: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách členů AKAT

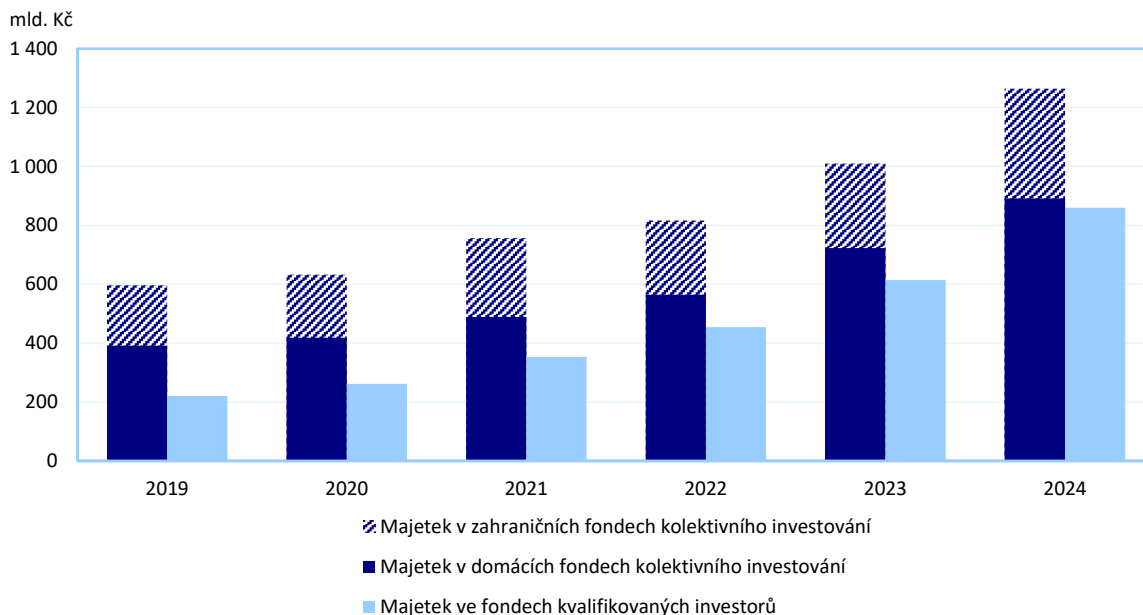
K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	1 565,0	1 655,8	1 831,7	1 910,4	2 346,1	3 162,1	816,0	34,8

Pramen: AKAT, výpočty MF

6.5 Investiční fondy

Celkový majetek spravovaný investičními fondy meziročně vzrostl o třetinu (30,8 %) a překročil 2,1 bil. Kč (graf 6.4),⁴² přičemž objem majetku ve fondech kolektivního investování se zvýšil o čtvrtinu (25,2 %) na 1,3 bil. Kč, a ve fondech kvalifikovaných investorů o výrazných 40,0 % na 860,5 mld. Kč.⁴³ K tomuto razantnímu vývoji celkově přispěl příliv nových prostředků i nárůst hodnoty spravovaných aktiv v kontextu postupně probíhajícího, resp. očekávaného, snižování úrokových sazeb centrálních bank ve světě.

Graf 6.4: Struktura investičních fondů

Pramen: AKAT, ČNB

V rámci fondů kolektivního investování se objem prostředků zvýšil mírněji v případě domácích fondů (o 23,4 % na 891,5 mld. Kč), a naopak výrazněji u zahraničních fondů (o 29,8 % na 372,6 mld. Kč), u nichž se jednalo o nejvyšší meziroční tempo růstu za sledované období od konce roku 2019. Přesto byl v rámci tohoto pětiletého období průměrný meziroční růst objemu prostředků rychlejší v domácích fondech (18,8 %) než ve fondech zahraničních (12,6 %). Za sledované období se tak objem prostředků v domácích fondech zvýšil o 128,0 %, zatímco ve fondech zahraničních byl procentní přírůstek (o 81,2 %) přibližně o třetinu nižší.

Z hlediska struktury umístění prostředků přetrvávaly i v roce 2024 mezi domácími a zahraničními fondy kolektivního investování rozdíly (tabulka 6.9). V rámci domácích fondů třetí rok dominovaly fondy dluhopisové, jejichž podíl sice meziročně mírně klesl o 0,7 p. b. na 42,8 %, za sledované období však vzrostl o 11,8 p. b. Zastoupení do roku 2021 dominantních fondů smíšených se meziročně zvýšilo, a to o 1,2 p. b. na 27,1 %, nicméně za sledované období vykázalo pokles o 9,5 p. b. Podíl domácích akciových fondů klesl o 0,5 p. b. na 16,7 %, tj. nejnižší hodnotu v rámci sledovaného období. Domácí nemovitostní fondy si meziročně zachovaly svůj 13% podíl.

Mezi zahraničními fondy kolektivního investování nadále dominovaly akciové fondy, jejichž podíl meziročně vzrostl o 0,6 p. b. na 42,2 %, a navázal tak na kontinuální růst během celého sledovaného období, kdy své zastoupení zvýšily o 10,9 p. b. Také dluhopisové fondy meziročně zvýšily svůj podíl, a to o 1,0 p. b. na 22,1 %, ten se tak vrátil přibližně zpět k hodnotě ze začátku sledovaného období. Naopak zastoupení smíšených fondů potřeť v řadě meziročně kleslo, a to o 2,1 p. b. na 24,2 %, za sledované období pak o 8,2 p. b. Nadále zvýšené výnosy z krátkodobých dluhových aktiv vedly investory k zájmu o zahraniční fondy peněžního trhu, jejichž podíl se meziročně mírně zvýšil o 0,3 p. b. na 5,8 %.

⁴² Oproti předchozím ročníkům Zprávy o vývoji finančního trhu jsou zdrojem data ČNB pro domácí fondy a data AKAT ČR pro zahraniční fondy.

⁴³ Fondy kolektivního investování shromažďují peněžní prostředky od veřejnosti za účelem společného investování a další správy investovaného majetku. Fondy kvalifikovaných investorů shromažďují peněžní prostředky od profesionálních zákazníků a jiných kvalifikovaných investorů (s minimální výší investice 1 mil. Kč) za účelem jejich společného investování a další správy tohoto majetku.

Tabulka 6.9: Prostředky fondů kolektivního investování dle domicilu a dle druhu fondu

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí	390,9	418,5	488,9	564,4	722,7	891,5	168,8	23,4
dluhopisové	121,0	113,5	111,2	204,3	314,1	381,5	67,5	21,5
akciové	76,3	88,4	110,0	105,8	124,0	148,5	24,5	19,8
smíšené	143,1	159,2	194,4	165,2	187,4	242,0	54,6	29,1
nemovitostní	48,5	56,4	71,9	86,8	94,5	117,8	23,3	24,7
ostatní	2,0	1,0	1,4	2,3	2,8	1,7	-1,1	-39,6
Zahraniční	205,6	214,6	267,9	252,6	287,1	372,6	85,5	29,8
dluhopisové	45,7	49,1	51,8	51,3	60,5	82,3	21,8	36,0
akciové	64,3	73,6	107,4	105,1	119,6	157,3	37,7	31,5
smíšené	66,5	67,2	85,3	74,2	75,3	90,0	14,8	19,6
peněžního trhu	4,5	3,5	2,8	4,8	15,8	21,5	5,7	36,1
nemovitostní	0,4	0,9	1,4	2,1	3,0	3,9	0,9	31,4
ostatní	24,1	20,5	19,2	15,2	13,0	17,7	4,7	35,8
Celkem FKI	596,6	633,1	756,8	817,0	1 009,8	1 264,2	254,3	25,2

Pramen: AKAT, ČNB, výpočty MF

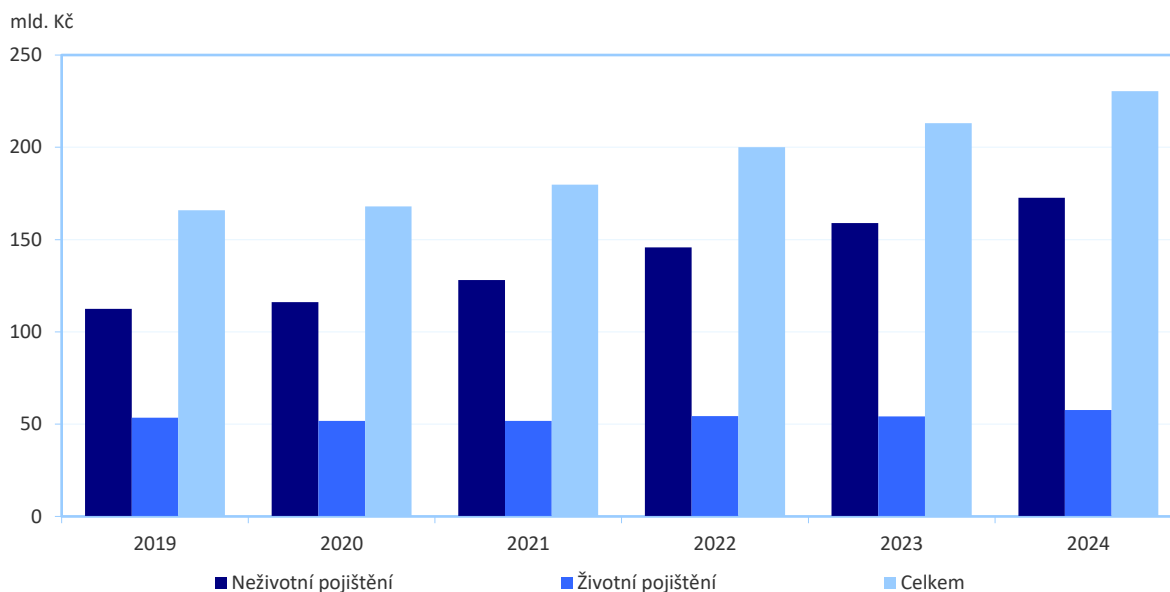
Fondy kvalifikovaných investorů zaznamenaly meziročně značný 40% růst objemu majetku na 860,5 mld. Kč, přičemž tato dynamika byla nejvyšší za sledované období. Podařilo se jim tak meziročně zvýšit svůj podíl na celkovém objemu majetku v sektoru investičních fondů o 2,7 p. b. na 40,5 %, přičemž oproti konci roku 2019 jej zvýšily o 13,5 p. b. Objem majetku ve fondech kvalifikovaných investorů, který ke konci roku 2019 činil 220,9 mld. Kč, se totiž za sledované období kumulativně ke konci roku 2024 zvýšil téměř na čtyřnásobek, zatímco ve fondech kolektivního investování se objem majetku za toto období zvýšil jen dvojnásobně.

7 POJIŠŤOVNICTVÍ

7.1 Pojišťovny

Sektor pojišťoven v roce 2024 z pohledu vývoje objemu hrubého předepsaného pojistného pokračoval v růstu započatém v roce 2017. Růst předepsaného pojistného (8,1 %) byl, stejně jako v předchozích letech, tažen růstem neživotního pojištění (8,6 %), avšak po mírném poklesu v roce 2023 vzrostl i segment životního pojištění (6,6 %). Celková hodnota hrubého předepsaného pojistného dosáhla 230,4 mld. Kč (graf 7.1), z toho neživotní pojištění činilo 172,7 mld. Kč a životní pojištění 57,7 mld. Kč. Největší podíl na růstu předepsaného pojistného v segmentu neživotního pojištění v roce 2024 mělo zvýšení pojistného u pojištění pro případ požáru a jiných škod na majetku (o 10,8 %), ostatního pojištění motorových vozidel (o 11,5 %) a pojištění odpovědnosti za škodu z provozu motorových vozidel (o 6,5 %). Ukazatel propojištěnosti se zvýšil o 0,1 p. b. na 2,9 % HDP.

Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného

Pramen: ČNB – ARAD

Segment neživotního pojištění si dlouhodobě drží silnou pozici na tuzemském trhu. Podíl neživotního a životního pojištění na hrubém předepsaném pojistném zůstal relativně stabilní, když na konci roku 2024 činil 75 : 25 %. Podobný vývoj vykázaly i další země Visegrádské čtyřky, na rozdíl od zemí západní Evropy, ve kterých převažuje segment životního pojištění.⁴⁴

V rámci celkového počtu pojistných smluv byl v segmentu neživotního pojištění zaznamenán nárůst o 2,8 % (tabulka 7.1), který navázal na rostoucí trend z předchozího roku. Ve vzestupném vývoji tohoto segmentu trvajícím od roku 2021 pokračoval počet nově uzavřených pojistných smluv, když vzrostl o 4,7 %. V segmentu životního pojištění se počet pojistných smluv téměř nezměnil, přestože se počet nově uzavřených smluv zvýšil o 5,6 %. K růstu celkového počtu nově uzavřených pojistných smluv o 4,8 % tak přispěl zejména segment neživotního pojištění.

Poslední sledovaný ukazatel, hrubá výše nákladů na pojistná plnění, meziročně vzrostl o 27,7 % na 138,4 mld. Kč. Hlavní podíl na růstu tohoto ukazatele měl segment neživotního pojištění, jehož náklady na pojistná plnění meziročně výrazně vzrostly o 38,3 % na 103,0 mld. Kč. Částečné zvýšení nákladů však nastalo též v segmentu životního pojištění, a to o 4,5 % na 35,5 mld. Kč. Nárůst nákladů v segmentu neživotního pojištění byl způsoben mimořádnými přírodními událostmi, především extrémními srážkami a následnými záplavami v důsledku bouře Boris v září 2024. Celková hodnota pojistných událostí souvisejících s povodněmi dosáhla 17,9 mld. Kč.

⁴⁴ Podíly neživotního a životního pojištění v dalších evropských zemích byly dle statistik evropského orgánu EIOPA ke konci roku 2024 následující: Francie 37 : 63 %; Německo 42 : 58 %; Maďarsko 61 : 39 %; Slovensko 62 : 38 %; Polsko 73 : 27 %.

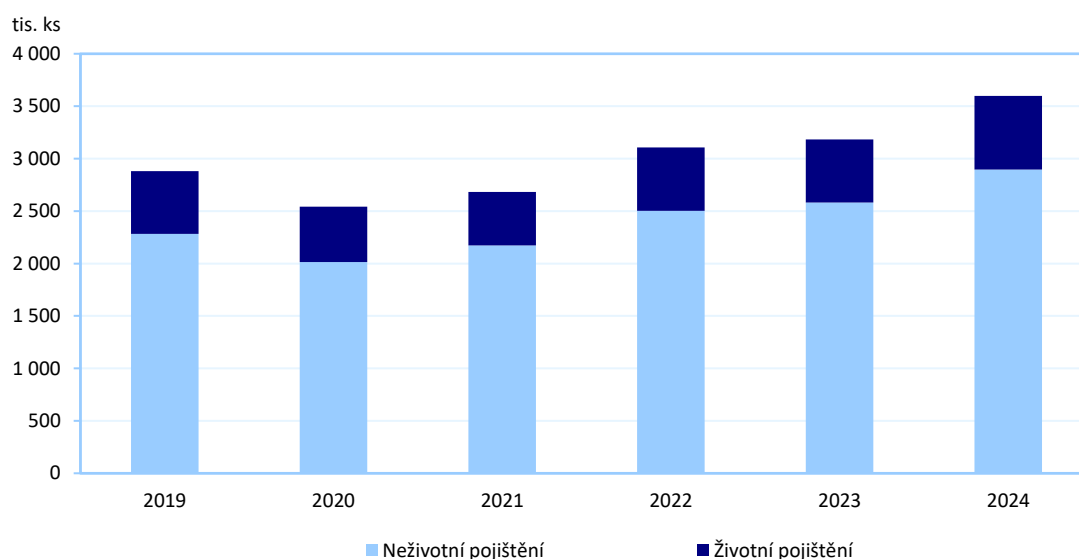
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Pojistné smlouvy (tis. ks)	28 514	28 363	30 391	29 814	30 568	31 291	723	2,4
z toho neživotní pojištění	23 144	23 098	24 838	24 562	25 437	26 151	714	2,8
životní pojištění	5 370	5 264	5 553	5 252	5 131	5 140	9	0,2
Nově uzavřené poj. smlouvy (tis. ks)	12 651	9 584	10 181	12 515	14 345	15 028	682	4,8
z toho neživotní pojištění	12 108	9 120	9 682	11 952	13 765	14 415	649	4,7
životní pojištění	543	464	499	564	580	613	33	5,6
Hrubé předepsané pojistné (mld. Kč)	165,9	168,0	179,7	200,1	213,1	230,4	17,3	8,1
z toho neživotní pojištění	112,5	116,1	128,0	145,8	159,0	172,7	13,7	8,6
životní pojištění	53,4	51,8	51,7	54,3	54,1	57,7	3,6	6,6
Hrubá výše nákladů na poj. plnění (mld. Kč)	101,2	92,0	102,0	117,1	108,4	138,4	30,0	27,7
z toho neživotní pojištění	58,0	54,5	62,5	69,9	74,5	103,0	28,5	38,3
životní pojištění	43,2	37,5	39,6	47,2	34,0	35,5	1,5	4,5
Celková propojištěnost (% HDP)	2,8	2,9	2,8	2,8	2,8	2,9	0,1	-

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

V roce 2024 zaznamenaly pojišťovny z hlediska počtu nahlášených pojistných událostí nárůst o 13,1 % na téměř 3,6 milionu. (graf 7.2). V rámci neživotního pojištění došlo již čtvrtým rokem ke zvýšení počtu pojistných událostí, přičemž v roce 2024 se jejich počet zvýšil o 12,2 % na téměř 2,9 milionu. Počet nahlášených pojistných událostí v rámci životního pojištění po mírném poklesu v roce 2023 též vzrostl, a to o 16,8 % na 0,7 milionu.

Graf 7.2: Počet pojistných událostí

Pramen: ČNB – ARAD

Sektor pojišťoven vykázal na konci roku 2024 meziroční nárůst bilanční sumy o 0,3 % na 517,3 mld. Kč (tabulka 7.2). Nejvýznamnější položkou aktiv byl objem investic, u kterých nenese investiční riziko pojistník. Tato položka zaznamenala v roce 2024 meziroční pokles o 3,3 % na 301,4 mld. Kč, čímž se snížil i její podíl na celkových aktivech o 2,2 p. b. na 58,3 %. Naopak v rámci investic, u kterých je nositelem investičního rizika pojistník, došlo k růstu o 6,8 % na 117,2 mld. Kč.

Z pohledu pasivní strany bilance pojistného sektoru byl identifikován nárůst technických rezerv o 0,4 % na 252,1 mld. Kč. Růst byl rovněž zaznamenán u technické rezervy na životní pojištění, je-li nositel investičního rizika pojistník, když se meziročně zvýšila o 6,7 % na 101,2 mld. Kč.

Tabulka 7.2: Hlavní položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty pojistného trhu

K 31. 12. (mld. Kč)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem	487,1	493,0	524,5	492,9	515,6	517,3	1,7	0,3
Investice	326,1	324,7	329,0	299,5	311,7	301,4	-10,3	-3,3
z toho dluhové cenné papíry	238,9	240,8	245,8	209,6	216,9	210,2	-6,7	-3,1
Investice živ. pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	98,3	100,1	110,7	97,1	109,7	117,2	7,5	6,8
Technické rezervy⁴⁵	250,0	249,7	258,3	251,6	251,0	252,1	1,1	0,4
Technická rezerva na živ. pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	98,3	100,1	110,7	97,0	94,8	101,2	6,4	6,7
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním	20,1	17,8	31,3	19,4	23,1	21,6	-1,6	-6,9
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění	4,1	8,4	16,1	7,9	11,1	9,0	-2,2	-19,4
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění	10,1	8,3	14,7	9,5	16,0	14,3	-1,7	-10,7

Pramen: ČNB - ARAD, výpočty MF

Z hlediska hospodaření sice dosáhl pojistný sektor v roce 2024 kladného hospodářského výsledku v celkové výši 21,6 mld. Kč, avšak v meziročním srovnání došlo k jeho poklesu o 6,9 %. Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění se snížil o 19,4 % na 9,0 mld. Kč. Toto snížení bylo způsobeno zejména růstem hrubé výše nákladů na pojistná plnění (o 30,0 %). Výsledek technického účtu k životnímu pojištění taktéž vykázal pokles, a to o 10,7 % na 14,3 mld. Kč, ke kterému vedlo zvýšení nákladů na pojistná plnění včetně změny technických rezerv, očištěných od zajištění (o 6,2 %) či snížení přírůstků hodnoty investic (o 14,4 %) a ostatních technických výnosů, očištěných od zajištění (o 4,0 %).

Na ziskovost pojistného sektoru působí schopnost jednotlivých pojišťoven efektivně odhalovat pojistné podvody. Podle údajů České asociace pojišťoven (ČAP) bylo v roce 2024 prověřeno celkem 13 827 podezřelých pojistných událostí, z toho 7 327 případů bylo prokázáno (tabulka 7.3). Z celkového počtu prověřených událostí byly odhaleny pojistné podvody v hodnotě téměř 1,8 mld. Kč, meziročně o 5,4 % více. Průměrná výše odhaleného pojistného podvodu meziročně klesla o 10,2 % na 239,4 tis. Kč.

Tabulka 7.3: Vývoj prověřených a odhalených pojistných podvodů

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Objem odhalených pojistných podvodů celkem (tis. Kč)	1 133,2	1 231,4	1 248,9	1 422,7	1 664,4	1 754,2	89,8	5,4
Průměrná výše (Kč)	230 653	288 306	249 180	230 763	266 644	239 419	-27 225	-10,2
Podezřelé události (ks)	8 474	9 632	11 407	13 820	15 574	13 827	-1 747	-11,2
z toho prokázané případy	4 913	4 271	5 012	6 165	6 242	7 327	1 085	17,4

Pramen: ČAP, výpočty MF

7.2 Zprostředkování pojištění

Ke konci roku 2024 bylo evidováno celkem 36,6 tis. osob oprávněných zprostředkovávat pojištění⁴⁶, tj. meziročně o téměř 2 tis. subjektů více (tabulka 7.4). Ve skupině samostatných zprostředkovatelů však došlo k mírnému poklesu jejich počtu o 1,6 % na 809. Celkový růst byl tedy tažen pouze nárůstem počtu vázaných zástupců o 6,1 % na 34,2 tis. Počet doplňkových pojišťovacích zprostředkovatelů (1,6 tis.) se nezměnil. Vývoj počtu pojišťovacích

⁴⁵ Obsahuje rezervu na nezasloužené pojistné, rezervu na životní pojištění, rezervu na pojistná plnění nevyřízených pojistných událostí, rezervu na bonusy a slevy a ostatní technické rezervy.

⁴⁶ Kromě pojišťovacích zprostředkovatelů mohou podnikatelským způsobem nabízet zákazníkům pojištění také osoby v postavení pojistníků (tzv. flotilové pojištění). Tyto osoby mají povinnost pojišťovny evidovat u ČNB, jejich počty nejsou zveřejňovány. Úprava flotilového pojištění však doznala změny, nově (s účinností novely zákona od 1. 7. 2025) budou za pojišťovací zprostředkovatele považováni právě i zmínění pojistníci.

zprostředkovatelů od roku 2019 výrazně ovlivnily změny v regulačním rámci v oblasti distribuce pojištění a zajištění⁴⁷ přijaté v roce 2018. Tyto změny vedly ke značnému poklesu počtu osob oprávněných zprostředkovávat pojištění mezi lety 2018 a 2019, když ke konci roku 2018 bylo evidováno více než 185 tis. oprávnění.

Tabulka 7.4: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Samostatní zprostředkovatelé	1 164	1 121	829	822	822	809	-13	-1,6
Vázaní zástupci	35 049	34 648	28 473	30 048	32 258	34 228	1 970	6,1
Doplňkoví pojišťovací zprostředkovatelé	2 268	2 232	1 575	1 578	1 590	1 590	0	0,0
Celkem	38 481	38 001	30 877	32 448	34 670	36 627	1 957	5,6

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

⁴⁷ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů.

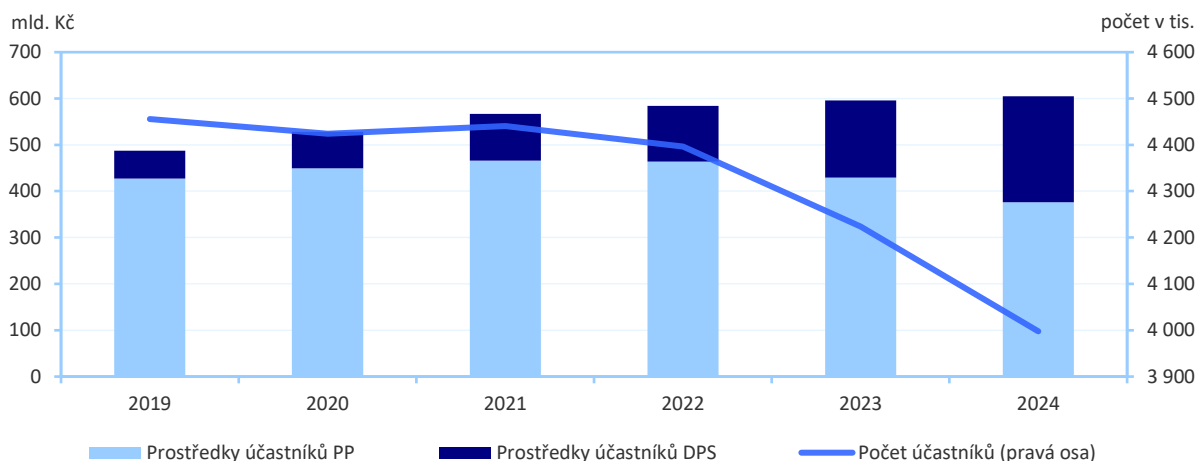
8 SOUKROMÝ PENZIJNÍ SYSTÉM

8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Objem prostředků a počet účastníků

Objem prostředků spravovaných ke konci roku 2024 ve III. penzijním pilíři⁴⁸ meziročně vzrostl nejnižším tempem ve sledovaném období od roku 2019, a to o 1,6 % na 605,0 mld. Kč (graf 8.1). Ke zpomalení meziročního tempa růstu přitom došlo již popáté v řadě. III. penzijní pilíř je tvořen systémy penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, přičemž od roku 2013 lze vstupovat pouze do systému doplňkového penzijního spoření. Účastníkům penzijního připojištění byly v souvislosti s reformou soukromého penzijního systému z roku 2013 automaticky převedeny jejich úspory při zachování původních podmínek smluv o penzijním připojištění (zejména tzv. garance nezáporného ročního zhodnocení) do transformovaných fondů, do nichž již nemohou vstupovat noví účastníci. V transformovaných fondech byla sice i v roce 2024 umístěna většina prostředků (62,1 %) spravovaných ve III. penzijním pilíři, jejich podíl se však po celé sledované období snižoval. Prostředky účastníků v transformovaných fondech potřetí v řadě poklesly a v roce 2024 vykázaly dokonce nejvyšší meziroční tempo poklesu ve sledovaném období, když se jejich objem snížil o 12,3 % na 376,5 mld. Kč v souvislosti s historicky nejvyšším meziročním úbytkem počtu účastníků v transformovaných fondech. V systému doplňkového penzijního spoření se prostředky účastníků během roku 2024 naopak zvýšily o 37,6 % na 228,5 mld. Kč, tj. téměř stejným tempem jako v roce 2023, k čemuž v podstatné míře přispěl rekordně vysoký objem prostředků převedených do doplňkového penzijního spoření z transformovaných fondů (graf 8.4).

Graf 8.1: Prostředky⁴⁹ a počet účastníků ve III. penzijním pilíři

Pramen: APS ČR, MF

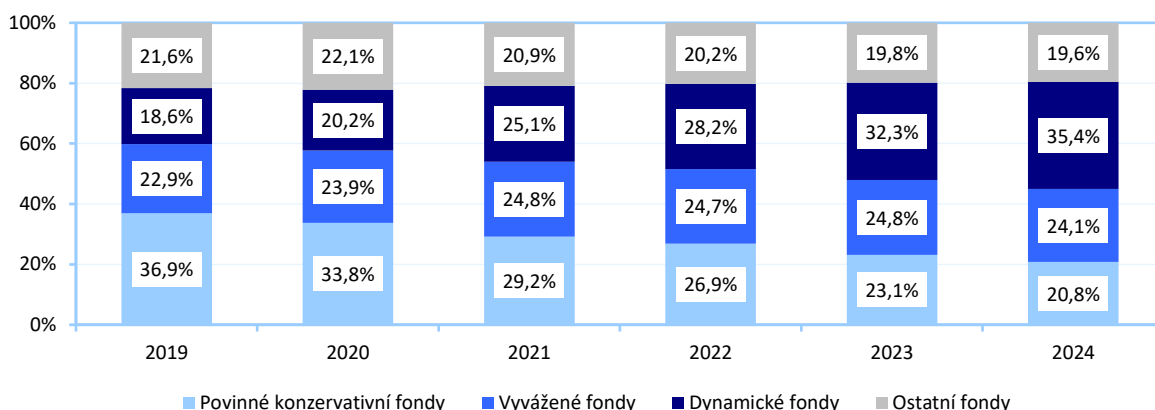
Prostředky účastníků v systému doplňkového penzijního spoření jsou spravovány v různých typech účastnických fondů podle investiční strategie, kterou si účastníci předem zvolili z nabídky penzijní společnosti.⁵⁰ Z hlediska struktury umístění prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů zaujímaly na konci roku 2024 nejvyšší podíl dynamické fondy, které investují svůj majetek převážně do akcií a podílových listů akciových fondů. Od konce roku 2019 navýšily dynamické fondy svůj podíl na celkových prostředcích v účastnických fondech o 16,9 p. b. na 35,4 %, a to zejména na úkor povinných konzervativních fondů, jejichž podíl během sledovaného období naopak o 16,1 p. b. klesl. V dynamických fondech společně s vyváženými fondy investujícími zčásti také do akcií bylo na konci roku 2024 umístěno skoro 60 % všech prostředků účastníků doplňkového penzijního spoření (graf 8.2). Tento vývoj mohl souviset se zvyšujícím se podílem účastníků ve věku do 49 let (graf 8.3), kteří vzhledem k delší době, která jim zbývá do dosažení důchodového věku, mohou preferovat dynamičtější investiční strategie s potenciálně vyšším zhodnocením investovaných prostředků. K nárůstu podílu dynamických fondů na celkovém objemu prostředků spravovaných v účastnických fondech dále přispívala také obecně vyšší výnosnost dynamických fondů ve srovnání s ostatními typy účastnických fondů (graf 8.7).

⁴⁸ I. pilíř představuje státní povinný průběžně financovaný důchodový systém. II. pilíř, který tvořilo nepovinné důchodové spoření, vznikl v roce 2013 a v roce 2016 byl ukončen.

⁴⁹ Zkratky: PP = penzijní připojištění a DPS = doplňkové penzijní spoření.

⁵⁰ Oproti tomu v systému penzijního připojištění není volba investiční strategie kvůli garanci nezáporného ročního zhodnocení umožněna.

Graf 8.2: Struktura prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů

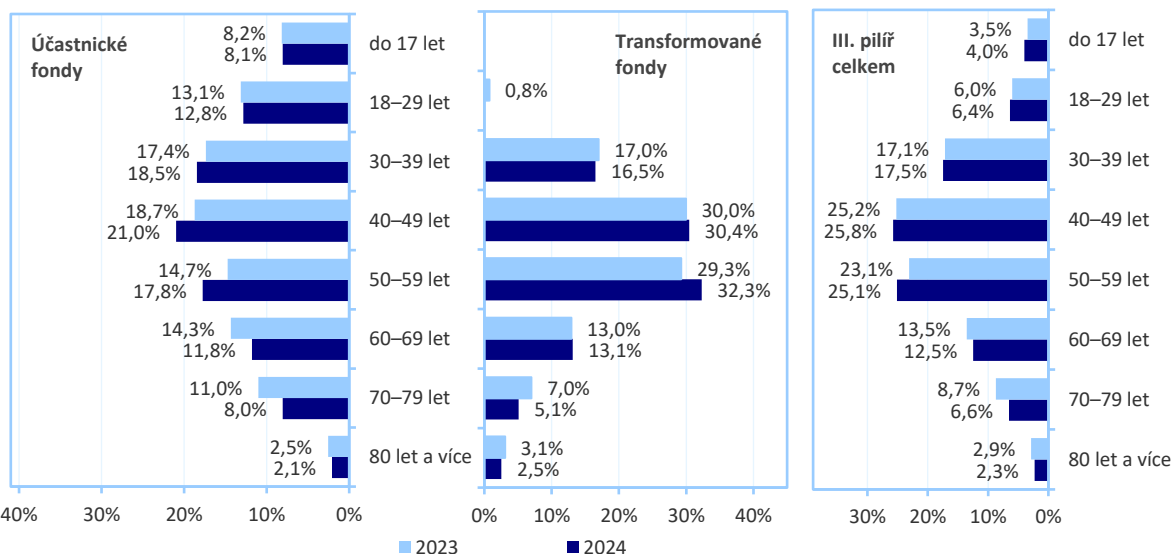

Pramen: APS ČR, výpočty MF

Celkový počet účastníků III. penzijního pilíře ke konci roku 2024 činil 4,0 mil. (graf 8.1). Meziročně tak došlo k největšímu snížení celkového počtu účastníků v absolutním (o 226 tis.) i relativním (o 5,3 %) vyjádření v rámci sledovaného období. K poklesu počtu účastníků přispěla změna v poskytování státního příspěvku, kdy od 1. 7. 2024 není poskytován státní příspěvek účastníkům, jimž byl přiznán starobní důchod, neboť na poklesu celkového počtu se z cca 92 % podíleli účastníci starší 60 let. Transformované fondy v roce 2024 opustil nejvyšší počet účastníků v jejich historii od roku 2013, a to 415,5 tis., čímž počet účastníků penzijního připojištění klesl o 17,1 % na 2,02 mil. Na druhé straně se však zvýšil počet nových účastníků, kteří vstupovali do účastnických fondů, přičemž jejich počet čítající v roce 2024 téměř 398,6 tis. byl nejvyšší za dobu existence účastnických fondů. Z tohoto počtu si 124,6 tis. účastníků převedlo své prostředky z transformovaných fondů, což bylo rovněž nejvíce v historii účastnických fondů a o téměř 122 % více než v roce 2023. Celkový počet účastníků v účastnických fondech se však kvůli odchodu starších účastníků i z těchto fondů meziročně zvýšil jen o 189,7 tis. na 1,98 mil., přičemž tento 10,6% nárůst byl o 0,4 p. b. vyšší než v roce 2023.

V rámci věkové struktury účastníků celého III. penzijního pilíře byli již tradičně nejvíce zastoupeni účastníci ve věku 40 až 49 let, jejichž podíl oproti roku 2023 mírně vzrostl o 0,6 p. b. na 25,8 % (graf 8.3). Nicméně vyšší zastoupení této věkové kategorie může být ovlivněno i skutečností, že se obecně jedná o demograficky nejpočetnější skupinu obyvatel. Jak v případě transformovaných, tak i účastnických fondů klesl opět i v roce 2024 podíl účastníků ve věku nad 60 let, tentokrát však ve větší míře než v předchozích letech. Zastoupení účastníků starších 60 let se výrazněji snížilo i mezi nově vstoupivšími účastníky do účastnických fondů, a to o téměř 13 p. b. na 10,2 %. Intenzivnější pokles podílu starších účastníků pravděpodobně souvisel s nově zavedeným odnětím nároku na státní příspěvek účastníkům, jimž byl přiznán starobní důchod.

Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku ve III. penzijním pilíři

Pramen: MF

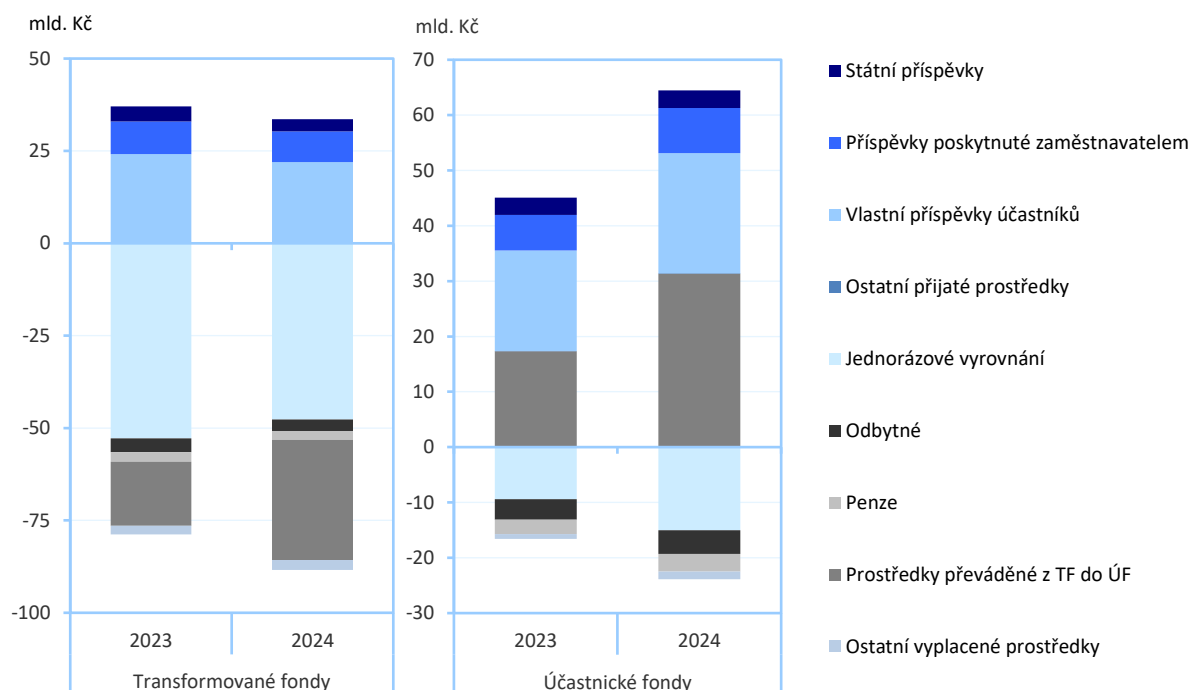
Příspěvky a vyplacené prostředky

Transformované fondy v roce 2024 potřeby v řadě vykazaly záporné saldo mezi přijatými a vyplacenými prostředky, které se prohloubilo o 13,1 mld. Kč na -54,8 mld. Kč v souvislosti s meziročním zvýšením počtu účastníků, kteří tyto fondy opustili. Naproti tomu u účastnických fondů přijaté prostředky převýšily objem vyplacených prostředků o 40,6 mld. Kč, když přijaté prostředky meziročně vzrostly o 19,4 mld. Kč na 64,5 mld. Kč, a to zejména díky rekordnímu objemu prostředků převedených z transformovaných fondů (graf 8.4).

Vývoj struktury přijatých příspěvků během sledovaného období byl v obou typech penzijních fondů obdobný, když celkově podíl vlastních příspěvků účastníků během sledovaného období pozvolna klesal a následně v roce 2024 sice mírně vzrostl na 65,4 %, nicméně od konce roku 2019 se tak snížil o 2,4 p. b. Podíl příspěvků poskytnutých zaměstnavatelem se naopak v průběhu sledovaného období postupně zvýšil o 4,9 p. b. na 24,7 %. Zbývající podíl připadající na státní příspěvky se snížil o 2,5 p. b. na 9,8 %.

Prostředky z transformovaných fondů byly nejčastěji vypláceny formou jednorázového vyrovnání. Podíl tohoto dominantního způsobu výplaty prostředků se meziročně zvýšil o 0,2 p. b. na 89,5 % celkového objemu prostředků vyplacených z transformovaných fondů⁵¹. Jednorázová vyrovnání v objemu 47,7 mld. Kč však byla v roce 2024 o 5,1 mld. Kč nižší než v roce 2023. Mírně poklesl i objem penzí vyplacených z transformovaných fondů, a to o 0,1 mld. Kč na 2,5 mld. Kč, ale jejich podíl na vyplacených prostředcích se meziročně mírně zvýšil o 0,2 p. b. na 4,6 %. Podíl jednorázových vyrovnání na celkovém objemu prostředků vyplacených z účastnických fondů (bez zahrnutí ostatních vyplacených prostředků uvedených v grafu 8.4 vzhledem k jejich nahodilému vývoji) vzrostl o 7,0 p. b. na 66,8 %, a dosáhl tak své nejvyšší hodnoty v historii účastnických fondů, přičemž objem jednorázových vyrovnání vzrostl o 5,6 mld. Kč na 15,0 mld. Kč. Zvýšil se i objem vyplacených penzí, a sice o 0,6 mld. Kč na 3,2 mld. Kč, přesto se však jejich podíl na vyplacených prostředcích snížil o 2,3 p. b. na historické minimum 14,2 %.

Graf 8.4: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Meziroční změny průměrných výší měsíčního příspěvku účastníka a měsíčního státního příspěvku v roce 2024 byly ovlivněny změnami v poskytování státního příspěvku účinnými od 1. 7. 2024, které spočívaly v nastavení lineární výše státního příspěvku na úrovni 20 % z příspěvku účastníka, zvýšení minimální výše příspěvku účastníka pro přiznání státního příspěvku z 300 Kč na 500 Kč a zvýšení maximální výše příspěvku účastníka, nad kterou

⁵¹ Bez započtení prostředků převedených do účastnických fondů a dále ostatních vyplacených prostředků uvedených v grafu 8.4 vzhledem k jejich nahodilému vývoji, neboť zahrnují např. prostředky vyplacené v rámci dědictví či prostředky vrácené do státního rozpočtu.

státní příspěvek dále neroste, z 1 000 Kč na 1 700 Kč. Maximální výše státního příspěvku se tedy zvýšila z původních 230 Kč na 340 Kč. Cílem těchto změn bylo motivovat účastníky ke zvýšení jejich příspěvků, k čemuž v druhé polovině roku 2024 již částečně došlo, když průměrná výše měsíčního příspěvku účastníka z pohledu celého roku vzrostla v transformovaných fondech o 49 Kč na 841 Kč a v účastnických fondech o 72 Kč na 943 Kč (tabulka 8.1). V případě obou kategorií fondů se jednalo o nejvyšší absolutní i relativní nárůst výše účastnického příspěvku za sledované období. Ne všichni účastníci však na změnu v poskytování státního příspěvku zareagovali zvýšením svého příspěvku, což se ještě v roce 2024 odrazilo ve snížení průměrné výše vyplaceného státního příspěvku v transformovaných i účastnických fondech. Co se týče příspěvku zaměstnavatele, přírůstek tohoto příspěvku byl v roce 2024 v případě transformovaných fondů druhý nejvyšší ve sledovaném období, zatímco v účastnických fondech zaznamenal naopak nejnižší úroveň od roku 2019.

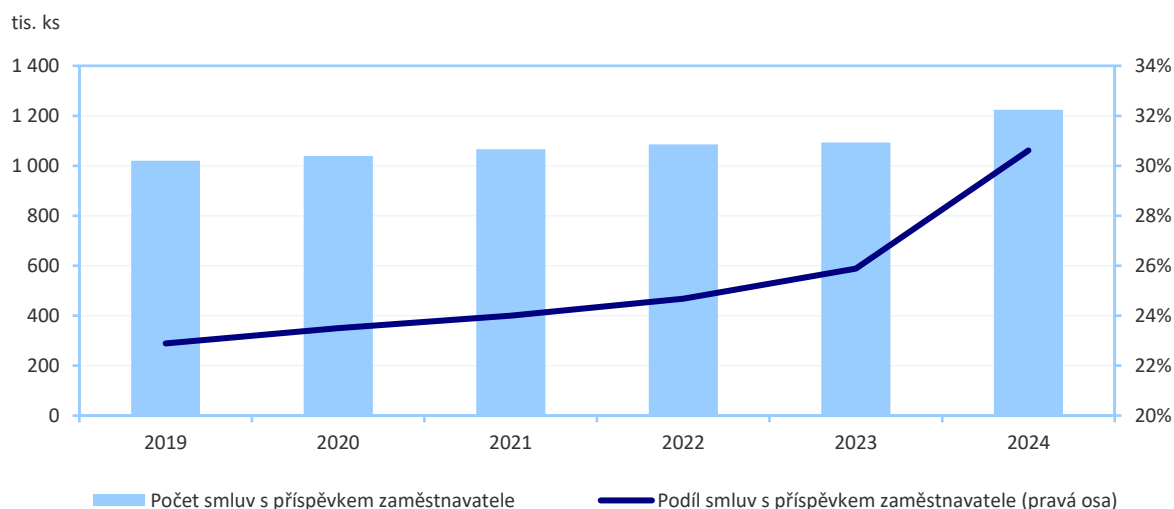
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Průměr (Kč/měsíc)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Účastnický příspěvek	722	754	781	795	792	841	49	6,2
TF Příspěvek zaměstnavatele	914	1 017	1 055	1 095	1 142	1 202	60	5,3
Státní příspěvek	133	137	140	141	140	125	-15	-10,7
Účastnický příspěvek	800	812	829	853	871	943	72	8,3
ÚF Příspěvek zaměstnavatele	989	1 099	1 143	1 213	1 286	1 302	16	1,2
Státní příspěvek	160	161	161	162	161	140	-21	-13,0

Pramen: APS ČR, MF, výpočty MF

Počet účastníků, jimž při spoření na stáří ve III. penzijním pilíři přispíval zaměstnavatel, se během sledovaného období až do roku 2023 meziročně zvyšoval v průměru tempem o 2,4 %. V roce 2024 se však tento počet zvýšil o téměř 12 %, když na svém penzijním účtu mělo koncem roku evidováno aktuálně vyplacený příspěvek zaměstnavatele 1 223,8 tis. účastníků (graf 8.5). Tento značný nárůst počtu účastníků s příspěvkem zaměstnavatele spolu s pokračujícím poklesem celkového počtu účastníků ve III. penzijním pilíři zapříčinily relativně prudké meziroční zvýšení podílu smluv s příspěvkem zaměstnavatele o 4,7 p. b. na 30,6 %.

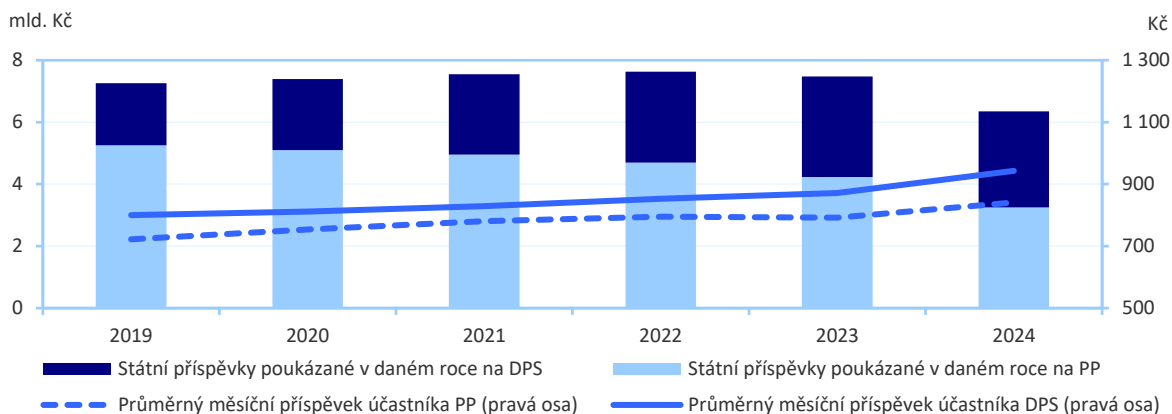
Graf 8.5: Smlouvy ve III. penzijním pilíři s příspěvkem zaměstnavatele

Pramen: MF

Celková výše státních příspěvků poukázaných účastníkům III. penzijního pilíře činila 6,3 mld. Kč, když podruhé v řadě klesla. Meziroční pokles o 1,1 mld. Kč byl však mnohem vyšší než pokles o 0,2 mld. Kč v roce 2023 (graf 8.6) a byl vyvolán změnami v poskytování státního příspěvku. Podíl příspěvků poukázaných účastníkům doplňkového penzijního spoření z celkového objemu přímé státní podpory se dále postupně zvyšoval a v roce 2024 dosáhl 48,8 %, od konce roku 2019 se tak zvýšil o 21,2 p. b.

Graf 8.6: Výše státních příspěvků a průměrného účastnického příspěvku v transformovaných a účastnických fondech

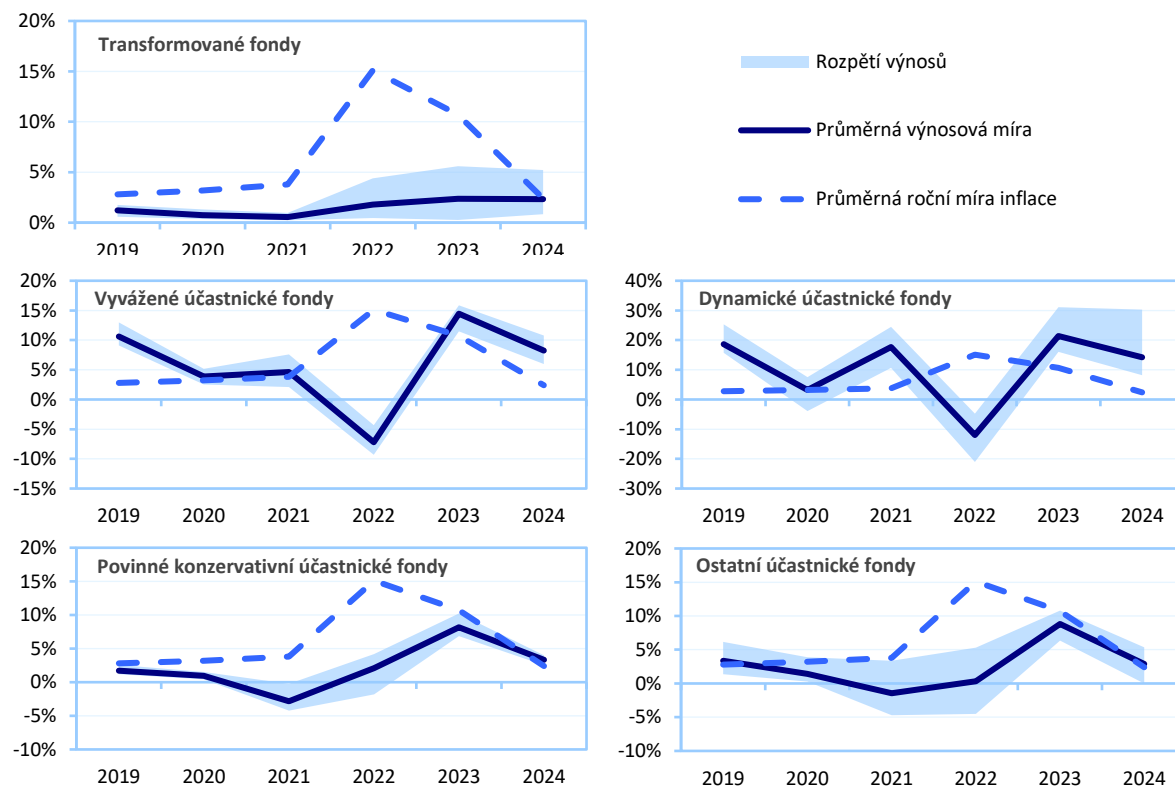
Pramen: MF

Výnosnost a struktura investičního portfolia penzijních fondů

Přestože se celkový hospodářský výsledek penzijních fondů po dosažení svého dosavadního maxima v roce 2023 snížil v roce 2024 o 7,2 mld. Kč na 21,3 mld. Kč, jednalo se i tak díky pokračujícímu růstu globálních finančních trhů o druhý nejvyšší celkový zisk dosažený od provedení reformy soukromého penzijního systému v roce 2013. Zisk transformovaných fondů se snížil o 16,3 % na 8,4 mld. Kč. Větší meziroční pokles zisku pak zaznamenaly účastnické fondy, a to o 30,1 % na 12,9 mld. Kč.

V roce 2024 se dařilo všem typům penzijních fondů. Průměrná výnosová míra transformovaných fondů se oproti roku 2023 téměř nezměnila, když činila 2,3 %, tedy o 0,1 p. b. méně než průměrná roční míra inflace v roce 2024, kterou však překonaly pouze 2 z 8 transformovaných fondů. Průměrnou roční míru inflace naopak překonaly nejen všechny dynamické i vyvážené účastnické fondy jako v roce 2023, ale poprvé od roku 2016 i všechny povinné konzervativní účastnické fondy, jejichž průměrná výnosová míra dosáhla 3,3 %. Průměrné výnosové míry v případě dynamických (14,2 %) i vyvážených (8,3 %) strategií účastnických fondů byly sice nižší než v roce 2023 (graf 8.7), ale jejich rozdíl oproti průměrné roční míře inflace byl v obou případech vyšší.

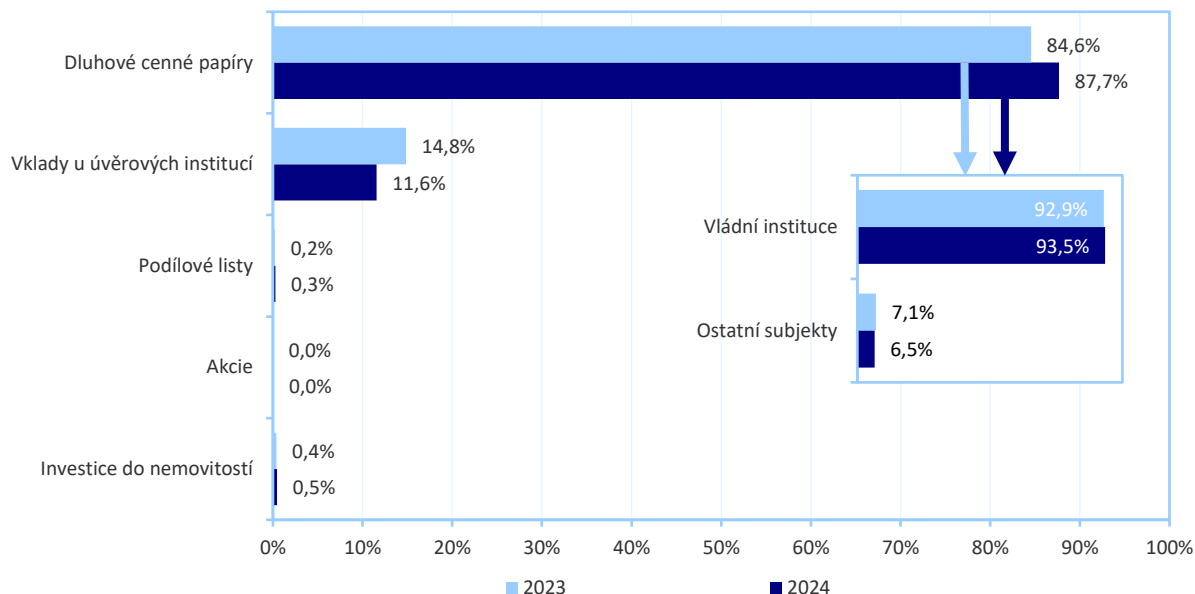
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra v jednotlivých typech penzijních fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

V rámci velmi konzervativního investičního portfolia transformovaných fondů došlo v roce 2024 k protichůdnému vývoji oproti roku 2023, a to k nárůstu podílu dluhových cenných papírů a poklesu podílu vkladů u úvěrových institucí. Podíly těchto položek se tak vrátily k úrovním dosahovaným na konci roku 2022. V dluhopisovém portfoliu se však stejně jako v roce 2023 opět mírně zvýšilo zastoupení dluhopisů vydaných vládními institucemi na úkor ostatních emitentů (graf 8.8).

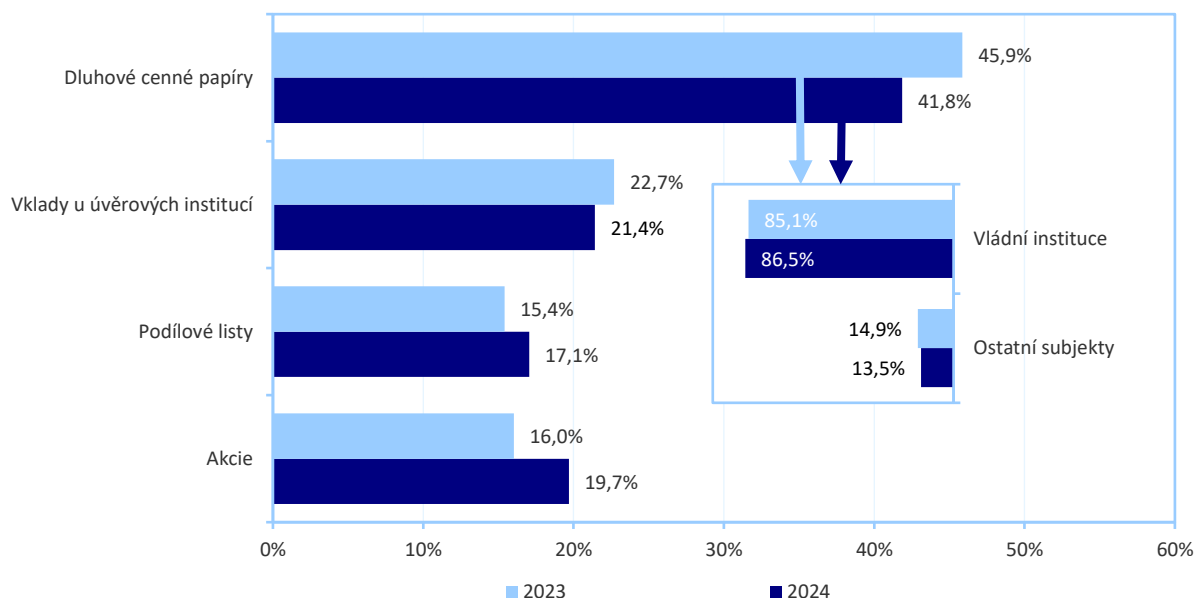
Graf 8.8: Struktura portfolia transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

V investičním portfoliu účastnických fondů opětovně klesl podíl dluhových cenných papírů a oproti situaci v roce 2023 se snížil i podíl vkladů u úvěrových institucí, a to ve prospěch zvýšení zastoupení rizikovějších tříd aktiv v podobě akcií a podílových listů (graf 8.9). Tento vývoj však mohl být částečně způsoben také vyšším růstem cen akcií a podílových listů. V portfoliu dluhových cenných papírů opět došlo stejně jako u transformovaných fondů k mírnému zvýšení podílu dluhopisů emitovaných vládními institucemi.

Graf 8.9: Struktura portfolia účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Vybrané podrobnější informace o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření obsahují tabulky P2.3 a P2.4 v příloze 2 a jsou také pravidelně zveřejňovány na internetových stránkách www.mfcr.cz/cs/financni-trh.

8.2 Penzijní společnosti

Penzijní společnosti působí na finančním trhu od roku 2013 jako správci prostředků evidovaných na osobních penzijních účtech účastníků v účastnických a transformovaných fondech. Zisk z běžné činnosti před zdaněním v sektoru penzijních společností vzrostl v roce 2024 nejvyšším tempem ve sledovaném období, a to o 47,0 % na 5,6 mld. Kč (tabulka 8.2). Nárůst zisku byl stejně jako v roce 2023 způsoben převážně meziročním zvýšením celkového objemu úplat penzijním společnostem, a to zejména úplaty za zhodnocení majetku penzijních fondů, která vykázala téměř 2,5násobný nárůst na 2,7 mld. Kč. Úplata za obhospodařování majetku penzijních fondů se zvýšila o 10,1 % na 5,8 mld. Kč.

Poměr regulatorního kapitálu penzijních společností k jejich souhrnnému kapitálovému požadavku vykazoval ve sledovaném období nadále rostoucí trend a v roce 2024 dosáhl své nejvyšší hodnoty (451,6 %) za dobu fungování penzijních společností. To bylo způsobeno na jedné straně výrazným nárůstem objemu kapitálu a na druhé straně opětovným poklesem kapitálových požadavků penzijních společností.

Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním (mld. Kč)	2,3	2,3	2,6	2,7	3,8	5,6	1,8	47,0
Kapitál celkem (mld. Kč)	10,4	12,5	12,8	10,9	11,1	14,2	3,1	27,9
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (%)	167,8	215,9	254,8	268,2	309,1	451,6	142,5	46,1

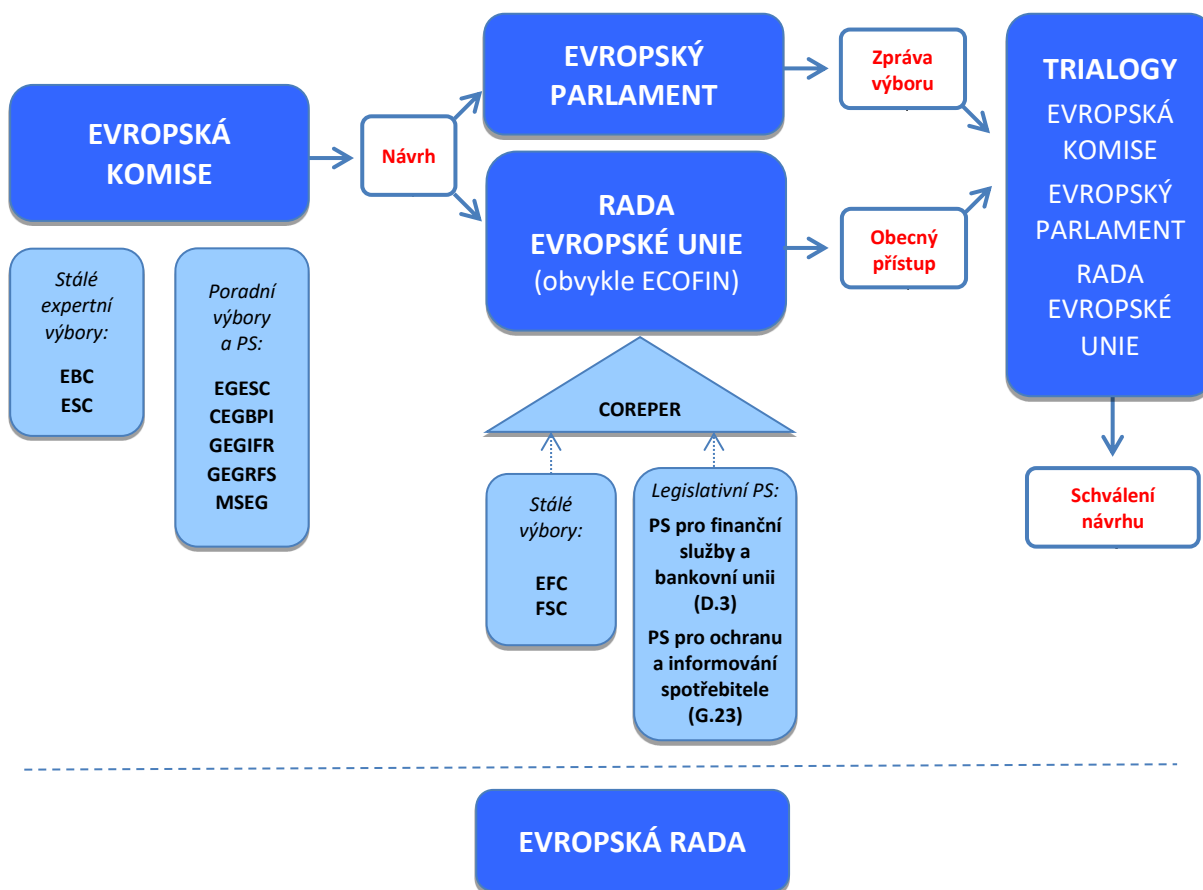
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

9 AKTIVITY MF A LEGISLATIVA V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

9.1 Aktivita na evropské úrovni

Aktivity MF na evropské úrovni jsou spojeny s legislativním procesem projednávání, resp. schvalování směrnic a nařízení regulujících finanční trh. Schéma 9.1 zobrazuje jeho základní průběh. Přípravou legislativních návrhů se zabývá Evropská komise (Komise), která má v této oblasti tzv. iniciační monopol. Své záměry či texty návrhů v řadě případů diskutuje se zástupci členských států na expertní úrovni, a to na platformách stálých expertních výborů (tzv. výborů druhé úrovně), poradních expertních výborů a pracovních skupin. Návrh Komise je následně dokončen, zveřejněn na internetových stránkách Komise a postoupen k paralelnímu projednávání v Evropském parlamentu a Radě Evropské unie (Radě EU). Na úrovni Evropského parlamentu jsou návrhy projednávány v příslušném výboru (návrhy upravující finanční trh jsou projednávány Hospodářským a měnovým výborem ECON), výstupem jednání je pak schválená zpráva výboru obsahující návrh úprav komisní předlohy. V rámci struktur Rady EU jsou návrhy projednávány zástupci členských států v příslušných pracovních skupinách, v případě finančních služeb je to skupina D.3 (PS pro finanční služby a bankovní unii), skupina G.23 (PS pro ochranu a informování spotřebitele), příp. ad-hoc zřízené pracovní skupiny (PS). Výsledkem jednání je návrh upraveného znění předložený ke schválení v podobě obecného přístupu Výborem stálých zástupců, obvykle ve složení II (COREPER II), a následně Radou EU, obvykle ve složení ministrů financí (Rada ECOFIN). Obecný přístup a zpráva příslušného výboru Evropského parlamentu jsou vstupem do tzv. dialogů, ve kterých je dojednáno kompromisní znění směrnice či nařízení mezi třemi stranami – Komisí, Radou EU a Evropským parlamentem. Konečné znění je poté formálně schváleno Radou EU a Evropským parlamentem a publikováno v Úředním věstníku EU (Věstníku).

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem

Pramen: konstrukce MF

Následující pasáže kapitoly 9.1 popisují projednávání témata ve strukturách Komise a Rady EU. Více informací k jednotlivým návrhům směrnic a nařízení pak přináší kapitola 9.3.

Komise

Komise je orgán EU nezávislý na členských státech a podporující zájmy EU. Pojem Komise je používán ve dvou významech: buď jako kolegium komisařů, nebo jako kolegium s celým administrativním aparátem. Komise se podílí takřka na všech úrovních rozhodování, má z orgánů EU největší administrativní a expertní aparát. Komise je především „strážkyní smluv“, tedy dbá na uplatňování zakládajících smluv EU a z úřední povinnosti podává žaloby v případě zjištěného porušení práva EU. Důležitou pravomocí je účast na tvorbě legislativy, kde pouze Komisi je vyhrazeno předkládat legislativní návrhy (iniciační monopol). Dalšími pravomocemi Komise jsou vydávání doporučení a stanovisek, výkon pravomocí v přenesené působnosti (delegovaná legislativní pravomoc) a zapojení do zastupování EU navenek, včetně udržování diplomatických styků a sjednávání mezinárodních smluv. Komise také spravuje z převážné části rozpočet EU.

V rámci struktur Komise působí jako její poradní orgány různé pracovní skupiny a výbory. Jejich jednání se účastní zástupci členských států, v případě finančních služeb obvykle zástupci ministerstev a někdy i centrálních bank. V roli pozorovatelů bývají v některých případech členy také zástupci Evropské centrální banky (ECB), evropských orgánů dohledu – Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA), Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA), dále zástupci zemí Evropského sdružení volného obchodu (EFTA), Evropského hospodářského prostoru (EEA) a kandidátských zemí na členství v EU.

Stálé expertní výbory a další vybrané platformy Komise

Evropský výbor pro cenné papíry (ESC)

ESC je výborem zástupců členských států, který hlasuje o prováděcích předpisech Komise v rámci regulačního postupu s přezkumem (tzv. regulatory procedure with scrutiny; netýká se technických standardů, které Komise jen formálně schvaluje). Výbor se v roce 2024 nesešel ani nehlasoval o žádném návrhu písemně.

Expert Group of the European Securities Committee (EGESC)

V roce 2024 byla organizována jednání expertní skupiny výboru ESC formou telekonferencí. V květnu se diskutoval pohled členských států na otázku připravovaného prováděcího předpisu k nařízení ELTIF. V červenci expertní skupina diskutovala otázku nastavení identifikátorů pro OTC deriváty podle nařízení MiFIR, zda se má jednat o ISIN či UPI+. Poslední jednání skupiny v roce 2024 proběhlo v prosinci a týkalo se sdílení informací členských států na využití investičních účtů či produktů a sdílení dobrých i špatných zkušeností se zavedením a nastavením podpory takových účtů.

Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (CEGBPI)

Expertní skupina CEGBPI byla vytvořena v roce 2013 a do značné míry nahradila Evropský výbor pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPC) a Evropský bankovní výbor (EBC). Jejím cílem je podpora a poradenství Komisi při přípravě legislativních návrhů a předpisů v přenesené pravomoci v oblasti bankovníctví, platebního styku a pojišťovnictví. Skupina představuje také platformu pro komunikaci a výměnu názorů mezi orgány členských států a Komisí.

Komise využívá CEGBPI ve formaci pro bankovníctví, resp. bankovní regulaci a dohled, mimo jiné pro konzultaci připravovaných předpisů v přenesené pravomoci (tzv. delegovaných nařízení) vycházejících ze směrnice o kapitálových požadavcích (CRD⁵²) a nařízení o kapitálových požadavcích na úvěrové instituce (CRR⁵³). V únoru a v říjnu 2024 proběhla jednání k připravované revizi makroobezřetnostního rámce pro banky, kde byla diskutována např. opatření na zjednodušení makroobezřetnostního rámce, posílení konzistentnosti při používání makroobezřetnostních nástrojů či zvýšení použitelnosti kapitálových rezerv na podporu úvěrování ekonomiky. V červenci 2024 se konalo jednání této formace k otázce možného odložení uplatňování nového rámce pro výpočet kapitálových požadavků k tržnímu riziku (FRTB) o jeden rok do 1. 1. 2026. Na jednání byla také představena zpráva EBA o uplatňování odchylek od ustanovení o odměňování. V říjnu 2024 se pak uskutečnil dvoudenní transpoziční workshop k transpozici CRD VI, jehož cílem bylo ze strany Komise zodpovědět otázky zástupců členských států týkající se problematických oblastí, s nimiž se členské státy setkaly v průběhu legislativních prací na transpozici CRD VI. V oblasti krizového rámce na finančním trhu byla v prosinci 2024

⁵² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES, v platném znění.

⁵³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 575/2013 ze dne 26. 6. 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a o změně nařízení (EU) 648/2012, v platném znění.

diskutována úprava dílčích parametrů pro výpočet tzv. ex-ante příspěvků do fondů řešení krize formou revize příslušného nařízení⁵⁴.

Formace pro platební služby a platby se v roce 2024 sešla dvakrát. V březnu se pracovní skupina uskutečnila prostřednictvím videokonference a byly představeny iniciativy a nová platební řešení pro digitální platby, vybrané členské státy prezentovaly národní strategie týkající se platebních služeb a rovněž se v rámci expertní pracovní skupiny prezentovalo využití peněženky evropské digitální identity v oblasti platebního styku. V říjnu se expertní skupina sešla v prezenční formě. Na program jednání byla zařazena problematika přezkumu nařízení o přeshraničních platbách a členské státy sdílely své poznatky s aplikací nařízení. Dále byla řešena problematika související s implementací nařízení o okamžitých úhradách v eurech, členské státy prezentovaly aktuální stav národních implementačních předpisů. Posledním bodem agendy byla problematika platebních podvodů, v rámci tohoto bodu členské státy diskutovaly aktuální zkušenosti s platebními podvody a některé členské státy představily projekty zaměřené na prevenci platebních podvodů.

Ve formaci pro pojišťovnictví se expertní skupina sešla dvakrát formou videokonference. První zasedání proběhlo v květnu 2024 a zaměřilo se na revizi delegovaného aktu⁵⁵, který doplňuje revidovanou směrnici Solventnost II a stanoví technická pravidla, zejména ve vztahu ke kapitálovým požadavkům. Vzhledem k rozsáhlosti a složitosti problematiky se přistoupilo k rozdělení diskutovaných témat na klíčová témata přezkumu, která se řeší prioritně (dlouhodobé investice, akciové a úrokové riziko, riziková přírážka), a na rozšířená témata, která bude řešit až navazující Komise v roce 2025 (rizika udržitelnosti, kryptoaktiva, sekuritizace, požadavky na zveřejňování a reporting). Na druhém zasedání v prosinci 2024 se navázalo na klíčová témata, která byla rozpracována na jednání v květnu, a dále se diskutovala problematika technik zmírňování rizik, hypotečních úvěrů, zacházení se státním/veřejným/veřejnoprávním zajištěním, rovněž problematika odměňování, skupinového dohledu a další témata vztahující se ke kapitálovým požadavkům.

Expertní skupina se ve formaci pro deriváty a tržní infrastrukturu v roce 2024 sešla v září, aby diskutovala zkrácení vypořádacího cyklu pro cenné papíry z dvou pracovních dnů od uzavření obchodu na jeden pracovní den.

Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (GEGIFR)

Expertní pracovní skupina byla založena v roce 2015 v souvislosti s implementací nařízení o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce (IFR)⁵⁶ a je zaměřena zejména na diskuzi o problémech, které se vyskytly v rámci implementačního procesu. Na jednáních jsou také prezentovány poznatky a zkušenosti členských států a je probírána vzájemná spolupráce. V roce 2024 se expertní pracovní skupina sešla v červnu prostřednictvím videokonference. Komise prezentovala členským státům aktuální vývoj na karetním trhu. Členské státy rovněž sdílely nejnovější poznatky a zkušenosti související s implementací IFR.

Government Expert Group on Retail Financial Services (GEGRFS)

Expertní pracovní skupina složená ze zástupců členských států a Komise byla založena v roce 2007 a zabývá se otázkami poskytování retailových finančních služeb a jejich regulací. Od roku 2018 je hlavní agendou revize směrnice o spotřebitelských úvěrech na bydlení (MCD)⁵⁷, revize směrnice o platebních účtech (PAD)⁵⁸, finanční vzdělávání a nově též příprava legislativního balíčku pro retailové investice. V roce 2024 v rámci expertní skupiny proběhlo dotazníkové šetření k některým aspektům poskytování platebních služeb (poplatky, switching, přístup k platebnímu účtu) v členských státech. Prezenčně se expertní skupina v roce 2024 nesešla.

Member States Expert Group on Sustainable Finance (MSEG)

S cílem podpořit provádění Akčního plánu: Financování udržitelného růstu a přechod k udržitelnému hospodářství na území členských států byla v dubnu 2018 zřízena expertní skupina pro financování udržitelnosti. Členské státy v rámci expertní skupiny pomáhají Komisi při přípravě legislativních návrhů a politických iniciativ. Zároveň členské státy přispívají při provádění právních předpisů a politik EU a sdílí a vyjednávají své národní pozice. Expertní skupina se schází nepravidelně několikrát ročně v závislosti na fázi přípravy předpisů a iniciativ.

⁵⁴ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/63 ze dne 21. 10. 2014, kterým se doplňuje Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, pokud jde o příspěvky předem do mechanismů financování řešení krizí.

⁵⁵ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/35 ze dne 10. 10. 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II).

⁵⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. 4. 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce.

⁵⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. 2. 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

⁵⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. 7. 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky.

V roce 2024 byly v rámci expertní skupiny diskutovány další připravované iniciativy a návrhy, a to za přítomnosti zástupců Platformy pro financování udržitelnosti (Platform on Sustainable Finance), Mezinárodní platformy pro financování udržitelnosti (International Platform on Sustainable Finance) a EFRAG.

V roce 2024 se v rámci expertní skupiny též diskutovala a připomínkovala řada nových předpisů a iniciativ, které Komise vydala v červnu 2023 jako balíček opatření. Tímto balíčkem Komise doplnila rámec EU pro financování udržitelnosti (EU Sustainable Finance Framework), aby podpořila potřebné dodatečné finanční toky do udržitelných investic.

Rada Evropské unie / Rada ECOFIN

V Radě Evropské unie (Rada EU) se setkávají ministři členských států EU, kteří projednávají, resp. schvalují návrhy právních předpisů a dalších právních aktů a koordinují chod jednotlivých politik. Mezi hlavní úkoly Rady EU patří schvalování právních předpisů EU, koordinace hlavních směrů hospodářských politik členských států, ratifikace dohod mezi EU a dalšími zeměmi, schvalování ročního rozpočtu, rozvoj zahraniční a obranné politiky EU a koordinace spolupráce mezi soudními orgány a policejními složkami členských států. Rada EU se schází v deseti různých formacích dle oblastí, do které spadají projednávané materiály. Členské státy posílají na každé zasedání Rady EU zástupce (ministra), který odpovídá za danou politickou oblast. Předsednictví v Radě EU a tím i předsedání jednotlivým formacím Rady EU rotuje každého půl roku na základě předem schváleného pořadí (v roce 2024 předsedaly Belgie a Maďarsko, v 1. pololetí 2025 Polsko, na které naváže Dánsko). Výjimku představuje pouze Rada pro zahraniční věci (FAC), které předsedá vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Tuto funkci v současnosti zastává Kaja Kallasová.

Rada ECOFIN je formací Rady EU složená z ministrů financí a hospodářství členských států EU (v případě, že se projednávají otázky rozpočtu, účastní se zasedání také ministři pro rozpočet). Do její kompetence spadá přijímání opatření v oblastech, jako je koordinace hospodářských politik a dohled nad těmito politikami, sledování rozpočtové politiky a stavu veřejných financí členských zemí, jednotná měna euro, daně, finanční trhy, volný pohyb kapitálu a hospodářská spolupráce se třetími zeměmi. Rada ECOFIN dále ve spolupráci s Evropským parlamentem každoročně připravuje a schvaluje rozpočet EU. Rada ECOFIN zasedá zpravidla jednou měsíčně, přičemž v každém půlroce se ministři financí a hospodářství také jednou setkávají neformálně v předsedající zemi. Těchto neformálních setkání se účastní rovněž guvernéři centrálních bank. Dále je zpravidla jednou ročně svolán rozpočtový ECOFIN.

Přípravným výborem pro jednání Rady EU je Výbor stálých zástupců (tzv. COREPER), který má rovněž 2 formace – pro oblast finančních trhů je věcně příslušný COREPER II, pro oblast ochrany spotřebitele COREPER I.

V rámci Rady EU působí různé stálé či ad-hoc pracovní skupiny a expertní výbory, které připravují agendu Rady ECOFIN, vč. projednávaných legislativních návrhů. Pro oblast finančních služeb jsou relevantní výbory EFC a FSC a Pracovní skupina pro finanční služby a bankovní unii označovaná jako D.3.

Schválení legislativních návrhů ve všech formacích Rady EU má stejnou váhu – pokud u některého návrhu dojde ke shodě všech členských států již na nižších úrovních (pracovní skupina, COREPER), může být návrh postoupen Radě EU ke schválení bez diskuse (jako tzv. A-bod). Může jej pak schválit libovolná formace Rady EU (obvykle ta, která zasedá nejdříve); naopak na pořadu jednání Rady ECOFIN se mohou jako „A-body“ objevit i návrhy spadající do působností ostatních formací Rady EU.

Rada EU ve složení ECOFIN v průběhu roku 2024 schvalovala obecné přístupy k návrhům Komise, které byly projednávány v pracovní skupině pro finanční služby a bankovní unii. Ministři byli rovněž pravidelně informováni na jednáních o pokroku při vyjednávání legislativních návrhů v oblasti finančních služeb a stavu implementace již přijaté legislativy v oblasti finančních trhů na národní úrovni.

Rada ECOFIN nad rámec uvedeného:

- byla informována belgickým předsednictvím o pracovním programu na 1. pololetí roku 2024, vzala na vědomí aktuální situaci, pokud jde o hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině, schválila doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny pro rok 2024 (16. 1. 2024);
- v rámci neformálního jednání v Gentu diskutovala prohloubení unie kapitálových trhů, problematiku snižování regulatorní zátěže a také strategie vedoucí k posílení finanční gramotnosti (23. – 24. 2. 2024);
- diskutovala hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; byla informována o hlavních výsledcích zasedání ministrů financí a guvernéřů centrálních bank skupiny G20 (12. 3. 2024);

- schválila mandát EU pro zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20, vzala na vědomí aktuální situaci, pokud jde o hospodářské a finanční dopady vojenského konfliktu na Ukrajině (12. 4. 2024);
- schválila závěry o finanční gramotnosti, jejichž cílem je přispět k dokončení unie kapitálových trhů, a jež obsahují pokyny pro Komisi a členské státy, jak zlepšit znalosti občanů v oblasti financí s cílem pomoci jim činit informovanější finanční rozhodnutí a motivovat je k investicím na evropských a finančních trzích (14. 5. 2024);
- byla informována o hospodářské a rozpočtové situaci na Ukrajině a o provádění Nástroje pro Ukrajinu (21. 6. 2024);
- byla informována maďarským předsednictvím o pracovním programu na 2. pololetí roku 2024, vzala na vědomí aktuální situaci, pokud jde o hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině, schválila mandát EU s ohledem na zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20; (16. 7. 2024);
- v rámci neformálního zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank v Budapešti se zaměřila na otázky spojené s řešením demografických výzev a s financováním udržitelného ekologického přechodu, které mají zásadní vliv na konkurenceschopnost EU (13. – 14. 9. 2024);
- vzala na vědomí aktuální situaci, pokud jde o hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; schválila mandát EU a prohlášení pro zasedání Mezinárodního měnového a finančního výboru s ohledem na zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20 a pro výroční zasedání MMF; (8. 10. 2024);
- vzala na vědomí aktuální situaci, pokud jde o hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; přijala bez rozpravy dva právní předpisy, kterými se mění směrnice Solventnost II a zavádí se nová pravidla pro ozdravné postupy a řešení krize pojišťoven (5. 11. 2024);
- byla informována Komisí o aktuální situaci, pokud jde o hospodářský a finanční dopad vojenského konfliktu na Ukrajině (10. 12. 2024).

Stálé výbory a pracovní skupiny Rady EU

Výbor pro finanční služby (FSC) a Hospodářský a finanční výbor (EFC)

FSC a EFC patří mezi stálé výbory Rady ECOFIN. Mají stálého předsedu, není v nich praktikováno pravidlo rotujícího předsednictví. Výbor FSC je fórem pro předběžné projednávání otázek souvisejících s finančními službami na vyšší expertní úrovni a společně s EFC se podílí na přípravě jednotlivých zasedání Rady ECOFIN. Práce výboru FSC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a evropských orgánů dohledu (ESAs – EBA, ESMA a EIOPA). Výbor FSC se také věnuje problematice tzv. EU-US regulačního dialogu, v rámci kterého je EU zastoupena Komisí. Předmětem činnosti výboru EFC je zejména sledovat hospodářskou a finanční situaci členských států eurozóny a EU jako celku, podávat zprávy Radě ECOFIN a Komisi a přispívat k přípravě činnosti Rady EU v hospodářském a finančním sektoru. Tematický záběr EFC je tedy podstatně širší než u FSC. Jednání výboru EFC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a národních centrálních bank.

Mezi diskutovaná témata finančního trhu v rámci těchto výborů patřily v průběhu roku 2024 například pravidelné analýzy o rizicích finančního sektoru, zprávy evropských orgánů dohledu o dohledové konvergenci a spotřebitelských trendech, zprávy ESRB o zranitelnostech v sektoru komerčních nemovitostí, klimatické zátěžové testy institucí zaměstnaneckého penzijního připojištění (IORP), aktivity EIOPA v oblasti zajištění a v oblasti řešení rizik udržitelnosti, problematika bankovní unie a unie kapitálových trhů, digitální euro, sekuritizace, kryptoaktiva, zkrácení vypořádacího cyklu v EU na den následující po dni uzavření obchodu (T+1), tzv. greenwashing (klamavé praktiky související s propagací aspektů udržitelnosti, zejména ekologických atributů produktů či služeb), makrobezpečnostní politiky pro nebankovní finanční zprostředkování, účetní rámec pro malé a střední podniky, udržitelné financování, kybernetická bezpečnost, zprávy ohledně ekvivalence regulačních režimů třetích zemí, dialog s USA ohledně regulace finančních trhů, výsledky společných zátěžových testů v EU a aktuální vývoj vztahů se Spojeným královstvím.

Pracovní skupina pro finanční služby a bankovní unii (D.3)

Pracovní skupina Rady EU pro finanční služby a bankovní unii je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti finančních trhů, a to před jejich předložením COREPER I a Radě ECOFIN. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských

států. Předsedání skupiny zajišťuje zástupce z aktuálně předsedající země. V pozdějších fázích projednávání návrhů jsou členské státy zastoupeny svými finančními attaché ze Stálého zastoupení v Bruselu.

V roce 2024 probíhala jednání k nařízení o okamžitých úhradách, balíčku Listing Act, nařízení o rámci pro přístup k finančním údajům (FIDA), revizi nařízení o benchmarcích (BMR), revizi nařízení o ústředních protistranách (EMIR 3), revizi rámce pro krizové řízení ve finančním sektoru a pojištění vkladů (CMDI), balíčku návrhů týkajících se platebních služeb, balíčku návrhů k digitálnímu euru, návrhu pravidel na ochranu retailových investorů (RIP) a návrhu nařízení o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 9.3.

Pracovní skupina pro ochranu a informování spotřebitele (G.23)

Pracovní skupina Rady EU pro ochranu a informování spotřebitele je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti ochrany spotřebitele, a to před jejich předložením COREPER II a Radě COMPET. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Některá témata v ČR pokrývá Ministerstvo průmyslu a obchodu a některá MF (spotřebitelský úvěr, finanční služby pro spotřebitele poskytované na dálku). Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států EU, přičemž v čele skupiny stojí expert z předsedající země. K agendě v působnosti MF v roce 2024 neprobíhala žádná jednání.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 9.3.

Evropská rada

Evropská rada (ER) je orgánem EU, ve kterém jsou zastoupeni nejvyšší představitelé členských států (hlavy států nebo předsedové vlád), předseda ER a předseda Komise. ER se schází nejméně čtyřikrát do roka a určuje obecné politické směřování EU. Nevykonává legislativní funkce, výstupem z jednání ER jsou Závěry Evropské rady. Jejich účelem je určit konkrétní otázky, jež jsou pro EU důležité, a nastínit zvláštní opatření, jež je třeba přijmout, nebo cíle, jichž je třeba dosáhnout. Závěry ER také mohou stanovit lhůtu pro dosažení dohody o určité záležitosti nebo pro předložení legislativního návrhu. ER může tímto způsobem ovlivňovat politickou agendu EU a určovat její směřování. ER má stálého předsedu (tuto funkci v současnosti zastává António Costa), stálý předseda ani předseda Komise se však neúčastní hlasování ER. Rozhodování ER probíhá až na výjimečné případy konsenzem. Po každém svém zasedání je ER povinna předložit Evropskému parlamentu zprávu o jednání a každoročně písemnou zprávu o dosaženém pokroku (tu pak projedná jak Rada EU, tak Evropský parlament).

Zasedání ER v průběhu roku 2024 byla jako v předchozím roce ve velké míře ovlivněna vojenským konfliktem na Ukrajině. V únoru 2024 se konalo mimořádné zasedání, v rámci kterého vedoucí představitelé EU schválili dodatečné financování pro víceletý finanční rámec na období 2021–2027 a jednali o podpoře Ukrajiny formou zřízení Nástroje pro Ukrajinu na období 2024–2027, který má zemi pomoci při obnově, rekonstrukci a modernizaci na její cestě k přistoupení k EU. Na březnovém zasedání lídři potvrdili politické priority vytyčené v roční analýze udržitelného růstu a potvrdili návrh doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny. V dubnu 2024 v rámci mimořádného zasedání vedoucí představitelé zdůraznili, že je naléhavě nutné, aby Rada a Komise urychleně pokročily v práci na všech opatřeních, která byla označena za nezbytná pro vytvoření skutečně integrovaných evropských kapitálových trhů, jako je např. harmonizovat vnitrostátní insolvenční rámce pro podniky, oživit evropský sekuritizační trh, zlepšit konvergenci a účinnost dohledu, zlepšit podmínky pro kapitálové investice, zavést jednoduchý a účinný přeshraniční investiční spořicí produkt pro retailové investory, posílit finanční gramotnost občanů a zjednodušit regulační rámec s cílem omezit byrokracii. V červnu 2024 lídři posoudili pokrok, pokud jde o iniciativy ke zvýšení konkurenceschopnosti EU, zajištění její hospodářské odolnosti a dosažení plného potenciálu jednotného trhu. V říjnu 2024 lídři vybídli všechny orgány EU, členské státy a zúčastněné strany, aby pokročily v práci v reakci na výzvy identifikované ve zprávě Enrica Letty „Mnohem více než jen trh“ a ve zprávě Maria Draghiho „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti“. V rámci zasedání v prosinci 2024 pak vedoucí představitelé vedli strategickou diskusi o globální angažovanosti a prioritách EU v současném geopolitickém kontextu a zabývali se otázkou, jak posílit odolnost a připravenost EU a její schopnost předcházet krizím a reagovat na ně.

9.2 Aktivita na globální úrovni

OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je mezivládní organizace 38 ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD vznikla v roce 1961 transformací Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), která byla původně zřízena roku 1948 k administraci poválečného Marshallova plánu. Mezi hlavní cíle OECD patří koordinace politik za účelem dlouhodobého ekonomického rozvoje členských i nečlenských zemí. OECD koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice, a jelikož OECD sdružuje ekonomicky nejvýznamnější země světa, má také důležitou roli v prosazování liberalizace mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. Mezi hlavní orgány OECD patří rada složená z ministrů zastupujících členské země a dále výkonný výbor, sekretariát v čele s generálním tajemníkem a několik odborných komisí.

Některé aktivity OECD překračují geografický rámec členských zemí. Příkladem je Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE), jejíž členové jsou ze 130 zemí světa.

Výbory a další vybrané platformy OECD

Committee for Financial Markets (CFM)

Výbor CFM je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou finančních trhů. Je platformou pro diskuzi vývojových trendů na finančních trzích a opatření usilujících o jejich lepší fungování v jednotlivých zemích a v širším nadnárodním měřítku. Členy CFM jsou zástupci ministerstev financí, centrálních bank či dalších orgánů regulace a dohledu. Jednání se také účastní zástupci celosvětových finančních institucí, jako je Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo Banka pro mezinárodní platby v Basileji, dále pak také zástupci z přidružených rozvíjejících se ekonomik. Jedná se tedy o geograficky širší platformu pro debatu a sdílení zkušeností, než jsou např. diskuse mezi členskými státy EU. Specifickým prvkem zasedání výboru jsou pravidelná setkání se zástupci soukromé finanční sféry, na kterých se diskutují významná témata společného zájmu veřejného a soukromého sektoru, zejména vývojové tendence na finančních trzích ve světě či další aktuální témata.

Jednání v roce 2024 byla zaměřena především na aktivity OECD v oblasti tzv. udržitelných financí (vykazování udržitelnosti a sledování přechodu k bezuhlíkové ekonomice v rámci finančního sektoru) a digitalizace finančního sektoru (rizika a příležitosti umělé inteligence pro finanční sektor, tzv. tokenizace aktiv a využití technologie distribuované účetní knihy). Důležitými tématy jednání byl také vývoj na globálních finančních trzích a problematika firemních dluhopisů, trhů nemovitostí a trendy v nebankovním finančním zprostředkování.

Expertní skupina CFM pro finance a digitalizaci (EGFD)

Expertní skupina EGFD se zaměřuje na decentralizované finance a trh kryptoaktiv, vybrané aspekty digitálních peněz centrálních bank, přístupy v rozvoji open finance a další témata spojená s digitální transformací finančního trhu. Expertní skupina se v roce 2024 nesešla ani nehlasovala o žádném návrhu.

Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (ATFC)

Poradní pracovní skupina pro kodexy liberalizace ATFC vznikla s cílem hledat řešení, jak využívat výhod kapitálových toků a zároveň zmírňovat rizika spojená s jejich volatilitou v měnícím se globálním finančním systému. Kodex liberalizace kapitálových toků OECD, k němuž se připojilo všech 38 členských zemí OECD, včetně dvanácti zemí G20, je mnohostrannou dohodou mezi smluvními stranami, která se zabývá otevřeností, transparentností a mezinárodní spoluprací v celé škále přeshraničních kapitálových toků. Jednání ATFC se účastní vládní experti ze zemí OECD (mj. někteří členové Investičního výboru OECD, výboru pro finanční trhy OECD a IPPC) i mimo OECD a odborníci z příslušných mezinárodních organizací, jako jsou MMF a WTO. Obsahem diskuzí v roce 2024 byla především opatření v jednotlivých státech v oblasti finančních trhů mající potenciální dopad na kapitálové toky a některá další témata související s vývojem kapitálových toků a pravidly pro jejich liberalizaci, jako např. geopolitická rizika a důsledky případného zavedení tzv. digitálních měn centrálních bank.

Insurance and Private Pensions Committee (IPPC)

Výbor IPPC je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou pojištění, dohledem v oblasti pojišťovnictví a problematikou soukromých penzí, tj. neveřejného sektoru důchodového zabezpečení⁵⁹. IPPC se podílí na zajištění mezinárodní spolupráce, koordinace a větší compatibility regulace uvedených sektorů finančního trhu. Členy jsou zástupci ministerstev financí a těch orgánů státní správy, které mají v gesci oblast

⁵⁹ Problematikou soukromých penzí se v rámci IPPC zabývá WPPP.

pojišťovnictví a soukromých penzí. Dále se jednání účastní také zástupci dohledových orgánů členských států OECD a při jednáních, která jsou otevřená, i zástupci trhu nebo odborů. V roce 2024 výbor zasedal dvakrát. Na červnovém jednání se řešila zejména ESG rizika, která se promítají do rizik finančních, a nastavení rovnováhy mezi těmito riziky. Výbor také projednával kybernetická rizika a mezery v jejich pojistném krytí. Výbor se dále zabýval katastrofickými riziky, zejména rizikem povodní a rizikem lesních požárů. V diskusi se pak spolu s problematikou hodnocení rizik řešily možnosti jejich redukce. Prosincové jednání navázalo na problematiku katastrofických rizik a diskutovaly se možnosti rozšíření pojistného krytí, předcházení katastrofickým rizikům, jejich redukce, a sdílení rizik v rámci partnerství soukromého a veřejného sektoru. Byly prezentovány globální trendy na pojistném trhu na základě sběru dat OECD. Část jednání byla sdílená s výborem WPPP, u kulatého stolu se probírala vybraná témata týkající se účasti pojišťoven a penzijních fondů na kapitálových trzích a jejich potenciálního přínosu k hospodářskému růstu a dlouhodobému financování. Diskutovaly se možnosti investic do alternativních aktiv, diverzifikace portfolií, vyváženost mezi rizikem a zárukami, ziskovost fondů, podpora inovací a malých a středních podniků pro vstup na finanční trhy, příspěvek pojišťoven a penzijních fondů k digitální a „zelené“ transformaci.

Working Party for Private Pensions (WPPP)

Pracovní skupina WPPP se věnuje obdobným tématům jako IPPC s větším zaměřením na sektor penzijních fondů, jejich správců a účastníků soukromých penzijních systémů, a to jak individuálních, tak zaměstnaneckých. V roce 2024 zasedal výbor dvakrát. V rámci červnového jednání se zabývala otázkami souvisejícími s dohledem nad investováním penzijních fondů, tvorbou a nastavením individuálních přehledů důchodových nároků (pension dashboards), hodnocením dlouhodobých výsledků investování penzijních fondů do soukromého kapitálu ve srovnání s jinými investičními strategiemi, návrhem pokynů pro zajištění přiměřené ochrany účastníků příspěvkově definovaných plánů před rizikem dlouhověkosti, možnostmi zlepšení přístupu k penzijním plánům zajištěným aktivy prostřednictvím dohod sdružujících více zaměstnavatelů či návrhem projektu, který má pomoci penzijním fondům a pojišťovnám s integrací ESG rizik a faktorů do investičních rozhodnutí. V rámci prosincového jednání se zabývala mimo jiné aktualizací doporučení k zásadám právní úpravy soukromých penzí či návrhy projektů, které se mají zaměřit na oblast finančního poradenství při plánování odchodu do důchodu, resp. na zajištění dostatečných příspěvků účastníků penzijních plánů k dosažení jejich cílů ohledně důchodových příjmů. Byla představena publikace OECD Pensions Outlook 2024 a diskutovány projekty na další období.

Task Force on Financial Consumer Protection (TFFCP)

Pracovní skupina TFFCP má za cíl zpracování mezinárodních standardů v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu, především v oblasti týkající se architektury dohledu, pravidel jednání se zákazníkem, řešení spotřebitelských sporů, finančního vzdělávání a finanční inkluze. Tyto nejdůležitější zásady (tzv. high-level principles) do značné míry odrážejí příklady již funkční regulační praxe v EU, současně však zpětně fungují jako vzor nově vznikající regulace (zejména pro země OECD mimo EU). V roce 2024 se pracovní skupina zabývala organizačními záležitostmi (mandátem, programem činnosti, kandidaturou státu Peru na členství), monitoringem implementace svých doporučení ke spotřebitelským úvěrům v členských státech, problematikou ochrany zranitelných spotřebitelů, přístupem k hotovosti, a přístupem k měření finančního blahobytu (well-being).

International Network on Financial Education (INFE)

Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání INFE je platformou institucí (zpravidla ministerstev financí a centrálních bank) nejen členských států OECD, která vytváří strategické dokumenty na globální úrovni. Internetové stránky sítě⁶⁰ jsou branou k informacím o finančním vzdělávání, datům, zdrojům, výzkumům a zprávám. MF je členem a zároveň národním koordinátorem INFE od jejího založení v roce 2008.

V říjnu 2024 byla schválena finální verze Zprávy k finančnímu zdraví (Policy Note on Financial Well-being). Dále se INFE zabývalo tématem udržitelnosti, zejména současnými trendy a riziky v oblasti udržitelných financí a tzv. greenwashingu. Pracovní skupina k digitální finanční gramotnosti a pracovní skupina k standardům finanční gramotnosti v roce 2024 vytvářely dotazníky ke zhodnocení současného stavu v členských státech. INFE také oznámilo úmysl revidovat mandát svého Výzkumného výboru (Research Committee), aby byl v souladu se současným směřováním INFE a mohl lépe podporovat pracovní skupiny. Výzkumy a data by měla být přístupná jednotlivým (plným) členům. V listopadu 2024 byly publikovány finální výsledky měření PISA (testování znalostí 15letých).

⁶⁰ www.oecd.org/finance/financial-education

G20

Skupina G20 sdružující ministry financí a guvernéry centrálních bank 19 zemí a dvou regionálních uskupení – Africké unie a EU (zastoupena aktuálně předsedající zemí a ECB) byla ustavena v roce 1999, aby poskytla fórum pro výměnu názorů nejvýznamnějších světových ekonomik na klíčové otázky týkající se globální ekonomiky. ČR není členem G20, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V roce 2024 se vedoucí představitelé skupiny G20 setkali na dvoudenním summitu pořádaném brazilským předsednictvím skupiny G20 v Riu de Janeiru, a to pod heslem „Za spravedlivý svět a udržitelnou planetu“, kdy se vedoucí představitelé skupiny G20 věnovali třem hlavním prioritám brazilského předsednictví, kterými jsou sociální začleňování a boj proti hladu a chudobě, reforma institucí globální správy a udržitelný rozvoj a energetická transformace.

FSB

Vznik a fungování Rady pro finanční stabilitu (Financial Stability Board – FSB) je úzce spjato se skupinou zemí G7 a G20. Přímý předchůdce FSB, Financial Stability Forum (FSF), bylo založeno v roce 1999 skupinou zemí G7. V dubnu 2009 z podnětu G20 vznikla FSB, která se kromě podpory finanční stability zaměřila na podporu reforem v oblasti finanční regulace a dohledu. V praxi znamenala přeměna FSF na FSB rozšíření počtu členských zemí účastnících se na práci organizace. Jednotlivé země jsou v rámci FSB zastoupeny orgány, které mají za cíl udržovat finanční stabilitu (ministerstva financí, centrální banky, dohledové a regulační orgány). Jednání se dále účastní mezinárodní finanční instituce (BIS, MMF, OECD, Světová banka) a organizace, které stanovují mezinárodní standardy (Basilejský výbor pro bankovní dohled, Výbor pro platby a tržní infrastrukturu, Výbor pro globální finanční systém, Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry atd.).

S cílem zajistit celosvětový přesah FSB bylo vytvořeno 6 regionálních konzultačních skupin (tzv. RCGs). ČR je zastoupena v Regionální konzultační skupině pro Evropu.

V roce 2024 se zástupci z členských zemí FSB pravidelně setkávali na úrovni jak tzv. pléna, tak jednotlivých regionálních konzultačních skupin. V rámci Regionální konzultační skupiny pro Evropu byly diskutovány celosvětové i regionální zranitelnosti pro finanční systém a jejich potenciální dopady na evropské ekonomiky, vývoj v oblasti komerčních nemovitostí a jeho důsledky pro finanční stabilitu, výzvy spojené s implementací globálního regulačního rámce FSB pro kryptoaktiva v Evropě, vliv technologií a sociálních médií na chování vkladatelů v období napětí na trhu, předběžná zjištění k hodnocení FSB týkajícího se reforem provedených v oblasti sekuritizace, role umělé inteligence v měnícím se finančním systému a důsledky soukromého dluhového financování (private credit) pro finanční stabilitu.

Mezi priority pracovního programu FSB v roce 2024 patřily podpora mezinárodní spolupráce v oblasti finanční stability, zvýšení odolnosti sektoru nebankovního finančního zprostředkování, zlepšení přeshraničních plateb, využití přínosů digitálních inovací při současném omezení jejich rizik, řešení finančních rizik souvisejících s klimatem a dokončení reforem v oblasti řešení krizí.

V oblasti zvýšení odolnosti sektoru nebankovního finančního zprostředkování FSB zveřejnila zprávu, která obsahuje doporučení ke zvýšení likviditní připravenosti nebankovních účastníků trhu na výzvy k dodatekové úhradě marží a výzvy k dodatekovému složení kolaterálu na trzích s deriváty a cennými papíry s centrálním i necentrálním zúčtováním, a předložila ke konzultaci zprávu obsahující návrhy doporučení k řešení rizik pro finanční stabilitu souvisejících s pákovým efektem v sektoru nebankovního finančního zprostředkování. FSB dále provedla přezkum opatření přijatých členskými zeměmi FSB za účelem zvýšení odolnosti fondů peněžního trhu a vydala zprávu popisující strukturu a fungování trhů s komerčními cennými papíry a obchodovatelnými vkladovými certifikáty v EU, Japonsku, Spojeném království a USA. Stejně jako v minulých letech FSB vypracovala zprávu o pokroku v zavádění reforem posilujících regulaci a dohled nad nebankovními subjekty finančního zprostředkování a zprávu hodnotící globální trendy v sektoru nebankovního finančního zprostředkování.

V rámci iniciativy na zlepšení přeshraničních plateb FSB zveřejnila doporučení k posílení konzistentnosti regulace a dohledu nad bankami a nebankovními subjekty při poskytování přeshraničních platebních služeb a doporučení na podporu většího sladění datových rámců (tj. zákonů, pravidel a regulačních požadavků na shromažďování, uchovávání a správu dat), které se vztahují na přeshraniční platby. FSB také vypracovala zprávu o pokroku v rámci plánu G20 na dosažení levnějších, rychlejších, transparentnějších a přístupnějších přeshraničních plateb, která zdůraznila pokrok v harmonizaci požadavků na údaje, prodloužení provozní doby a propojení systémů rychlých plateb, a zprávu o pokroku v plnění klíčových ukazatelů výkonnosti v případě přeshraničních plateb.

Co se týče tématu využití přínosů digitálních inovací při současném omezení jejich rizik, FSB zkoumala důsledky využívání umělé inteligence ve finančním systému pro finanční stabilitu a potenciální faktory, které vedou k vyšší míře aktivit souvisejících s globálními stablecoiny vázanými na cizí měnu v rozvíjejících se tržních a rozvojových ekonomikách, a nabídla úvahy o řešení s nimi souvisejících rizik pro finanční stabilitu a regulačních výzev. Dále FSB předložila zprávu o pokroku, kterého členské země FSB dosáhly při implementaci globálního regulačního rámce v oblasti kryptoaktiv a zprávu o důsledcích tokenizace pro finanční stabilitu. Spolu s OECD uspořádala FSB kulatý stůl s akademiky a odborníky z veřejného a soukromého sektoru, kteří diskutovali o současných trendech v zavádění umělé inteligence ve financích, stávajících a potenciálních případech jejího využití pro finanční instituce a orgány dohledu, s ní spojených příležitostech a rizicích a vznikajících osvědčených postupech týkajících se politických rámců.

Pokud jde o řešení finančních rizik souvisejících s klimatem, FSB vypracovala zprávu o pokroku, který učinily členské země FSB, tvůrci standardů a mezinárodní organizace na cestě k dosažení celosvětově konzistentního a srovnatelného zveřejňování informací týkajících se klimatu na úrovni podniků. Na žádost ministrů financí a guvernérů centrálních bank zemí G20 FSB také vydala zprávu shrnující iniciativy v oblasti regulace a dohledu spojené s identifikací a hodnocením finančních rizik souvisejících s přírodou.

V oblasti řešení krize na finančním trhu FSB v roce 2024 vydala standard pro finanční zdroje a nástroje k usnadnění řádného řešení krize systémově významných ústředních protistran, přičemž v této souvislosti rovněž revidovala pokyny k finančním zdrojům na podporu řešení krize ústřední protistrany a k zacházení s vlastním kapitálem ústřední protistrany při řešení krize. Dále FSB poskytla doplňující vysvětlení pro finanční instituce a orgány ohledně provádění pokynů k opatřením na podporu provozní kontinuity při řešení krize vzhledem ke zvýšené závislosti finančních institucí na poskytovatelích kritických sdílených služeb, kteří jsou třetími stranami, a s digitalizací těchto služeb. FSB rovněž vydala prohlášení, jehož cílem je objasnit důležitost připravenosti na řešení krize bank, které mohou být považovány za systémově významné až v případě jejich selhání, a zkoumala vliv technologií, sociálních médií a úrokových sazeb na chování vkladatelů. V rámci zprávy popisující práci, kterou FSB vykonala s cílem řešit zbývající poznatky v rámci řešení krize bank a pokročit v dokončení rámce řešení krize pojišťoven a ústředních protistran, FSB poprvé zveřejnila seznam pojišťoven, na které se vztahují standardy plánování řešení krize v souladu s jejími vydanými pokyny. Tento seznam, jehož účelem je informovat trhy a širší veřejnost, že uvedené pojišťovny a příslušné orgány pracují na tom, aby byly tyto pojišťovny způsobilé k řešení krize, plánuje FSB vydávat každoročně. Stejně jako každý rok FSB zveřejnila aktualizovaný seznam globálních systémově významných bank (G-SIBs) včetně výše sazeb dodatečných kapitálových rezerv, které by měly v budoucnu plnit.

V rámci dalších činností FSB mj. vypracovala zprávu o pokroku, kterého členské země FSB dosáhly při zavádění nástrojů v oblasti odměňování u finančních institucí, a předložila ke konzultaci zprávu s průběžnými výsledky hodnocení dopadů finančních regulačních reforem G20 týkajících se sekuritizace a návrh společného formátu pro výměnu zpráv o kybernetických incidentech a provozních problémech mezi finančními institucemi a orgány.

BCBS

Basilejský výbor pro bankovní dohled (Basel Committee on Banking Supervision – BCBS), který působí při Bance pro mezinárodní platby (BIS), je orgán, který na celosvětové úrovni vytváří standardy pro regulaci činnosti bank a zároveň představuje fórum pro spolupráci v záležitostech bankovního dohledu, pro nějž BCBS také vytváří standardy a doporučení. Mezi nejznámější standardy patří např. mezinárodní standardy kapitálové přiměřenosti nebo Basilejské základní zásady účinného bankovního dohledu. Standardy BCBS nejsou formálně závazné, ale jsou v řadě zemí, a to nejen členských, respektovány a implementovány do národních právních norem. BCBS byl vytvořen centrálními bankami zemí G10 v roce 1974. V rámci 45 členů zahrnuje centrální banky a orgány dohledu z 28 zemí, nicméně konzultace uskutečňuje také v rámci širší skupiny tzv. Basel Consultative Group, jíž se účastní zástupci dalších nečlenských zemí včetně ČNB. ČR není členem BCBS, ale je de facto reprezentována společnými zástupci některých institucí EU.

BCBS se v rámci svého pracovního programu v roce 2024 zabýval stejně jako v roce 2023 identifikací a hodnocením vznikajících rizik a zranitelných míst globálního bankovního systému a dále činnostmi spojenými s digitalizací financí, finančními riziky souvisejícími s klimatem a monitorováním a hodnocením implementace rámce Basel III.

Kromě toho, že BCBS provedl každoroční přezkum dopadů standardů Basel III na banky a zhodnotil podobu implementace některých standardů v určených členských zemích, zveřejnil zprávu obsahující analýzu týkající se dynamiky rizika likvidity pozorovaného v bankovním sektoru v období března až května 2023 v souvislosti se selháním bank Silicon Valley Bank, Signature Bank a First Republic Bank v USA a Credit Suisse ve Švýcarsku.

V dalších zprávách vydaných v roce 2024 BCBS zkoumal různé právní rámce členských zemí pro zavedení kladné neutrální proticyklické kapitálové rezervy, fungování této rezervy a přístupy k její kalibraci a zabýval se důsledky využití klíčových inovativních technologií, jako jsou rozhraní pro programování aplikací (API), umělá inteligence a strojové učení a technologie distribuované účetní knihy (DLT) a cloud computingu, pro banky a dohledové orgány. BCBS zveřejnil během roku 2024 také pracovní dokumenty, v nichž se věnoval fungování rámce pro globální systémově významné banky během 10 let po jeho zavedení, zkoumal rizika, která vytvářejí tzv. veřejné blockchainy, nebo uvedl přehled rostoucího množství ekonomických studií o finančních technologiích a konkurenci v oblasti bankovních služeb.

Pokud jde o tvorbu a úpravy regulatorního rámce, BCBS revidoval strukturu i obsah Basilejských základních zásad účinného bankovního dohledu, které představují minimální standardy pro řádnou obezřetnostní regulaci a dohled nad bankami, a to tak, aby tyto zásady lépe odrážely poslední vývoj v oblasti regulace a dohledu bank. BCBS také provedl úpravy ve standardu pro úrokové riziko v bankovní knize týkající se kalibrace a metodiky výpočtu úrokových šoků a zveřejnil nové doporučení pro řízení úvěrového rizika protistrany. Dále BCBS konkretizoval v rámci svého obezřetnostního standardu pro expozice bank vůči kryptoaktivům požadavky kladené na expozice bank vůči stablecoinům, učinil technické změny, které se týkají standardizovaného přístupu k úvěrovému riziku a expozic bank vůči kryptoaktivům, a stanovil rámec pro zveřejňování informací o expozicích bank vůči kryptoaktivům, který obsahuje standardizovanou tabulku a soubor šablon pro zveřejňování těchto informací.

V roce 2024 BCBS zahájil konzultace k několika návrhům v oblasti regulatorního rámce. Jde o návrh zásad pro řádné řízení rizika třetích stran v bankovním sektoru a návrhy technických změn týkajících se zacházení se zárukami a zajištěním úvěrovými deriváty v rámci úvěrového rizika protistrany. Dále byly otevřeny konzultace k řešení tzv. window-dressing chování některých bank v souvislosti s rámcem pro globální systémově významné banky, neboť některé banky podnikají na konci roku kroky k regulatorní arbitráži a dočasně snižují hodnoty některých ukazatelů používaných pro hodnocení jejich systémového významu, který tak může být následně podhodnocený. BCBS spolu s Výborem pro platby a tržní infrastrukturu (CPMI) a Mezinárodní organizací sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO) poskytly ke konzultaci návrhy na zvýšení odolnosti trhů s centrálním zúčtováním, pokud jde o výpočty počáteční marže a případné budoucí požadavky na marži. BCBS a IOSCO dále zahájily konzultaci k doporučením pro účastníky trhů s necentrálním zúčtováním, která mají podpořit zavádění osvědčených tržních postupů týkajících se variační marže a reaktivity modelů počáteční marže. Zpětnou vazbu od účastníků trhu si BCBS vyžádal také k řadě témat týkajících se praktického uplatňování analýzy klimatických scénářů a její úlohy při posilování řízení finančních rizik souvisejících s klimatem a dohledu nad nimi.

9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu

Evropský systém pojištění vkladů (EDIS)

V listopadu 2015 zveřejnila Komise návrh nařízení, který doplňuje nařízení o jednotném postupu pro řešení krize úvěrových institucí (SRMR)⁶¹ za účelem zřízení Evropského systému pojištění vkladů (EDIS). Vytvořený systém má doplnit již existující pilíře bankovní unie, zvýšit ochranu vkladatelů napříč zúčastněnými státy, posílit finanční stabilitu a postupně omezit problematickou vazbu mezi bankami a národními vládami. Návrh EDIS by se měl vztahovat na systémy pojištění vkladů v členských státech účastnících se bankovní unie a na úvěrové instituce k nim přidružené. Na základě závěrů Rady EU z června 2016 pokračovala práce na EDIS v čistě technické rovině.

K obnovení politické debaty došlo na přelomu let 2019 a 2020. Lídři v rámci eurosummitu, který se konal v prosinci 2020 v inkluzivním formátu, vyzvali Euroskupinu v inkluzivním formátu, aby připravila „postupný a časově vymezený plán“ týkající se všech prvků nezbytných k dokončení bankovní unie. Pro přetrvávající neshody členských států nad jednotlivými elementy se dohoda představitelů Euroskupiny z června 2022 bezprostředně omezila na posílení rámce krizového řízení bank a prohloubení harmonizace národních systémů pojištění vkladů. Posléze by mělo dojít k opětovnému zhodnocení stavu bankovní unie a dohoda na možných dalších krocích by měla být učiněna konsensuálním způsobem.

V březnu 2024 došlo k obnovení diskuzí o EDIS v Evropském parlamentu, přičemž v dubnu 2024 byla přijata zpráva výboru ECON. Ve svém sdělení ke strategii pro unii úspor a investic z března 2025 Komise upozornila na

⁶¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. 7. 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

nedokončenost bankovní unie a zavázala se přijmout rozhodné kroky k dalšímu rozvoji bankovní unie, včetně vytyčení dalšího postupu ohledně EDIS.

Solventnost II

V září 2021 Komise zveřejnila návrh směrnice, kterou se mění směrnice Solventnost II. Tato směrnice je klíčovým právním nástrojem k bezproblémovému fungování jednotného trhu v rámci sektoru pojišťovnictví. Cílem revize směrnice Solventnost II je zejména poskytnout lepší pobídky k dlouhodobě udržitelnému financování ekonomiky členských států i celé EU, řešit potenciální nárůst systémového rizika v sektoru pojišťovnictví, udržet stabilní celkovou úroveň kapitálových požadavků pro pojišťovací sektor, zajistit účinnější uplatňování zásady proporcionality, upravit požadavky na výkaznictví a zlepšit kvalitu, soudržnost a koordinaci dohledu nad pojišťovnami a zajišťovnami ve skupině a v rámci přeshraniční činnosti. Revize dále řeší úpravy již existujících výjimek z působnosti směrnice Solventnost II a v rámci proporcionality navrhuje nový koncept malých a nepříliš složitých společností a skupin.

Vyjednávání návrhu revize směrnice Solventnost II probíhalo v pracovní skupině Rady EU od října 2021. Obecný přístup Rady EU byl schválen v červnu 2022, následně probíhaly politické a technické trialogy. Evropský parlament finální podobu návrhu schválil v říjnu 2024 a poté byl předložen na COREPER. Ve Věstníku byla směrnice⁶² zveřejněna v lednu 2025.

Schválení revize směrnice je úzce provázáno s delegovaným aktem, který se paralelně projednával i v průběhu roku 2024 na jednáních expertní skupiny CEEBPI a jednání pokračují i v roce 2025.

Ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven (IRRd)

V září 2021 zveřejnila Komise návrh směrnice upravující rámec pro ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven (IRRd). Cílem návrhu je stanovení minimálního harmonizovaného rámce pro zvládnutí dopadů toho, že se pojišťovna nebo zajišťovna ocitne ve finančních problémech. Nastavení harmonizovaných zásad a postupů přispěje k včasnému a řádnému řešení nepříznivé situace pojistitele bez narušení finančního systému nebo reálné ekonomiky při současné minimalizaci dopadů na pojištěné osoby. Minimální harmonizace včetně definice společného přístupu k základním prvkům ozdravných postupů a řešení krize zamezí současné nejednotnosti a usnadní přeshraniční spolupráci. Zároveň bude ponechán prostor, aby členské státy přijaly dodatečná opatření na vnitrostátní úrovni, pokud jsou tato opatření slučitelná se zásadami, minimálními požadavky a cíli stanovenými na EU úrovni. Návrh směrnice je úzce propojen s revizí směrnice Solventnost II, zejména v oblasti upravující pravidla obezřetnostního dohledu.

Projednávání návrhu v pracovní skupině Rady EU probíhalo od října 2021. Obecného přístupu Rady EU se podařilo dosáhnout za českého předsednictví v prosinci 2022. Následně probíhaly politické a technické trialogy. Evropský parlament finální podobu návrhu schválil v říjnu 2024 a poté byl předložen na COREPER. Ve Věstníku byla směrnice⁶³ publikována v lednu 2025.

Mezinárodní standard Basel III (CRR III/CRD VI)

V červnu 2024 byly ve Věstníku⁶⁴ publikovány předpisy revidující směrnici a nařízení o kapitálových požadavcích označované jako CRD VI a CRR III, které do evropského práva implementovaly zbývající část mezinárodního standardu Basel III, mimo jiné novou úpravu výstupních prahů (tzv. output floor – úprava, která má snížit variabilitu kapitálových požadavků vypočtených na základě tzv. interních modelů), úpravu standardizovaného přístupu k měření úvěrového rizika (zvyšuje se riziková citlivost tohoto přístupu), přístup k měření úvěrového rizika založeného na interním ratingu, stanovení minimálního kapitálového požadavku k riziku CVA (úpravy ocenění derivátů s ohledem na úvěrové riziko protistrany), stanovení minimálního kapitálového požadavku k operačnímu riziku a úpravu minimálního kapitálového požadavku k tržnímu riziku. Předpisy obsahují i některá témata nad rámec standardu Basel III, mezi která patří revize úpravy správního trestání, revize pravomocí orgánů dohledu, pokud jde o nabývání významných účastí, významné převody aktiv nebo závazků a fúze nebo rozdělení

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/2 ze dne 27. 11. 2024, kterou se mění směrnice 2009/138/ES, pokud jde o proporcionalitu, kvalitu dohledu, vykazování, opatření týkající se dlouhodobých záruk, makrobezpečnostní nástroje, rizika týkající se udržitelnosti, dohled nad skupinou a přeshraniční dohled, a směrnice 2002/87/ES a 2013/34/EU.

⁶³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/1 ze dne 27. 11. 2024, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize pojišťoven a zajišťoven a kterou se mění směrnice 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2007/36/ES, 2014/59/EU a (EU) 2017/1132 a nařízení (EU) č. 1094/2010, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 806/2014 a (EU) 2017/1129.

⁶⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1623 ze dne 31. 5. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavky týkající se úvěrového rizika, rizika úvěrové úpravy v ocenění, operačního rizika, tržního rizika a minimální výstupní prahy, a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1619 ze dne 31. 5. 2024, kterou se mění směrnice 2013/36/EU, pokud jde o pravomoci dohledu, sankce, pobočky ze třetích zemí a environmentální, sociální a správní rizika.

povinných osob, úprava posuzování faktorů udržitelnosti v souvislosti s ESG riziky, úprava v oblasti posuzování vhodnosti členů vedoucího orgánu a osob v klíčových funkcích, harmonizovaná úprava přístupu k pobočkám ze třetích zemí a dílčí revize makrobezpečnostních nástrojů.

Unie kapitálových trhů (CMU)

V roce 2024 byl dokončen legislativní proces balíčku dalších legislativních návrhů v rámci projektu unie kapitálových trhů (CMU), jehož cílem bylo integrovat kapitálové trhy. V rámci legislativního balíčku byly uveřejněny čtyři návrhy, a to návrh na vytvoření jednotného evropského přístupového místa (ESAP), návrh revize nařízení upravujícího evropské fondy dlouhodobých investic (ELTIF), návrh revize směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD) a návrh revize nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR).

Předpisy, kterými se zřizuje jednotné evropské přístupové místo k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti (ESAP) a nařízení, jež je revizí nařízení upravující evropské fondy dlouhodobých investic (ELTIF), byly zveřejněny ve Věstníku již v roce 2023.⁶⁵

V březnu 2024 byla ve Věstníku zveřejněna směrnice⁶⁶, jež je revizí směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD) a směrnice o subjektech kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (UCITS). Cílem směrnice je zejména harmonizace právního rámce pro nástroje pro řízení likvidity, pro fondy, které poskytují úvěry a pro outsourcing.

V březnu 2024 bylo ve Věstníku zveřejněno nařízení a doprovodná směrnice⁶⁷ jako revize nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR), jež se dotkla zejména posílení transparentnosti dat, neboť podle Komise je dobře fungující trh založen právě na vysoce kvalitních tržních datech. Konkrétně se jednalo o novou úpravu tzv. consolidated tape (CT), tedy služby, která zajistí shromáždění, konsolidaci a distribuci dat o obchodování v EU z obchodních systémů, především z regulovaných trhů (burz) na jednom místě. Všichni investoři bez ohledu na to, zda jsou drobní nebo profesionální, tak mají přístup ke konsolidovaným datům napříč EU trhy bez ohledu na to, o jaké finanční nástroje se bude jednat. Nově je zakázáno přijímání plateb za směrování toku pokynů (PFOF).

Okamžité platby

V březnu 2024 bylo ve Věstníku zveřejněno nařízení o okamžitých úhradách⁶⁸, kterým se mění nařízení SEPA⁶⁹ a nařízení o přeshraničních platbách⁷⁰ a zavádí povinné poskytování okamžitých plateb denominovaných v eurech. Cílem nařízení je zajistit dostupnost okamžitých eurových plateb v celé EU (tzv. 365/24/7), a to do 10 sekund. Nařízení má přispět k navýšení počtu prováděných okamžitých plateb v eurech a umožnit uživatelům využívat výhody plynoucí z těchto plateb a být alternativním řešením k platbám kartou nebo mobilním aplikacím. Okamžité platby v eurech musí nabízet všichni poskytovatelé platebních služeb, kteří v současné době nabízejí eurové platby. Poplatky za provedení okamžitých eurových plateb nesmějí být vyšší než u běžných eurových plateb.

Nařízení rovněž zavedlo tzv. IBAN-name check, tedy povinnost ověřit, zda se shoduje IBAN (International Bank Account Number) se jménem zamýšleného příjemce, kterého plátce při zadávání platebního příkazu uvede. Dále nařízení upravilo provádění tzv. sanction screening, tedy ověření, zda se uživatel, kterému je okamžitá platba

⁶⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2859 ze dne 13. 12. 2023, kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2869 ze dne 13. 12. 2023, kterým se mění některá nařízení, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2864 ze dne 13. 12. 2023, kterou se mění některé směrnice, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/606 ze dne 15. 3. 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2015/760, pokud jde o požadavky týkající se investičních politik a podmínek provozování činnosti evropských fondů dlouhodobých investic a rozsah způsobilých investičních aktiv, požadavky na složení portfolia a rozložení rizika, peněžité zápůjčky a další pravidla pro fondy.

⁶⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/927 ze dne 13. 3. 2024, kterou se mění směrnice 2011/61/EU a 2009/65/ES, pokud jde o pověření, řízení rizika likvidity, podávání zpráv pro účely dohledu, poskytování depozitářských služeb a služeb úschovy a poskytování úvěrů alternativními investičními fondy.

⁶⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/791 ze dne 28. 2. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 600/2014, pokud jde o zvýšení transparentnosti údajů, odstranění překážek vzniku služby konsolidovaných obchodních informací, optimalizaci obchodních povinností a zákaz přijímání plateb za tok pokynů; směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/790 ze dne 28. 2. 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů.

⁶⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/886 ze dne 13. 3. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 260/2012 a (EU) 2021/1230 a směrnice 98/26/ES a (EU) 2015/2366, pokud jde o okamžité úhrady v eurech.

⁶⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 ze dne 14. 3. 2012, kterým se stanoví technické a obchodní požadavky pro úhrady a inkasa v eurech a kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, v platném znění.

⁷⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1230 ze dne 14. 7. 2021 o přeshraničních platbách v Unii (kodifikované znění).

odesílána, nenachází na sankčním seznamu, tak aby toto ověřování nevedlo k nadměrnému neprovádění okamžitých plateb. Nařízení rovněž zavedlo sankce za porušení povinností plynoucích z nařízení a stanovilo lhůty pro poskytovatele platebních služeb týkající se přijímání a odesílání okamžitých eurových plateb, přičemž pro členské státy mimo eurozónu jsou lhůty podstatně delší.

Listing Act balíček

V listopadu 2024 byl ve Věstníku publikován tzv. Listing Act balíček skládající se ze směrnice o zvýšení atraktivity kapitálových trhů⁷¹, nařízení o zvýšení atraktivity kapitálových trhů⁷² a směrnice o akciích s vícenásobným hlasovacím právem⁷³ (poslední zmíněný v gesci Ministerstva spravedlnosti). Cílem celého balíčku je zjednodušit vstup, hlavně malých a středních podniků, na kapitálový trh a jejich setrvání na něm. Balíček má za cíl zjednodušit a sjednotit nároky na prospekt včetně výjimek z povinnosti uveřejnit prospekt (změna nařízení o prospektu), úpravu seznamu zasvěcených osob a režimu uveřejňování vnitřních informací včetně případných sankcí za porušení dané povinnosti (změny v nařízení MAR⁷⁴), zavedení systému sdílení informací, resp. dat mezi národními dohledovými orgány a posílení spolupráce mezi dohledovými orgány (změny v nařízeních MAR a MiFIR), úpravu právního rámce investičního výzkumu a zrušení tzv. unbundling rules (zákazu spojených plateb, změnu směrnice MiFID II) a úpravu požadavku na objem volně obchodovatelných akcií (tzv. free-float, zrušení směrnice o listingu a přesunutí relevantních ustanovení do směrnice MiFID II).

Přezkum evropské tržní infrastruktury (EMIR 3)

V prosinci 2024 bylo ve Věstníku publikováno nařízení a směrnice EMIR 3⁷⁵, jejichž cílem je zvýšit atraktivitu a odolnost clearingových služeb ústředních protistran v EU, podpořit otevřenou strategickou autonomii EU a zachovat finanční stabilitu. Předpisy míří na snížení regulatorní zátěže, zejména pro ústřední protistrany při získávání některých povolení, zvláště pro rozšíření portfolia nabízených produktů, neboť příslušné postupy se ukázaly jako velmi komplikované a pomalé. Dále předpisy usilují o větší podporu clearingů v EU a motivaci účastníků trhu ke clearingu svých derivátových obchodů primárně v EU, a tím o vybudování odolné tržní infrastruktury. Předpisy reagují rovněž na situaci, která nastala na energetických trzích po vypuknutí války na Ukrajině, a to tak, že má být zvýšena transparentnost požadavků na marže (tzv. margin calls), aby je mohli tržní účastníci lépe předvídat. V neposlední řadě je cílem předpisů snížit závislost EU na clearingů v ústředních protistranách usazených ve třetích zemích. V rámci předpisů dochází k úpravě nařízení CRR a nařízení o fondech peněžního trhu (MMFR)⁷⁶ a také směrnice CRD a směrnice o kapitálových požadavcích investičních podniků (IFD)⁷⁷.

Revize rámce pro krizové řízení a pojištění vkladů (CMDI)

V dubnu 2023 vydala Komise návrhy na úpravu rámce pro krizové řízení ve finančním sektoru a pojištění vkladů (CMDI). Obecným cílem tohoto rámce je posílení odolnosti bankovního sektoru a úprava nástrojů pro řešení krizí, aby selhání banky nevedlo k ohrožení finanční stability, veřejných prostředků a důvěry vkladatelů. Základem aktuální revize rámce CMDI jsou následující prvky: 1) vyjasnění a harmonizované posouzení veřejného zájmu na použití nástrojů k řešení krize namísto její likvidace/insolvence, 2) rozšíření uplatňování nástrojů k řešení krize na malé a střední banky, kde je k dispozici potřebné financování, zejména prostřednictvím MREL a záchranných sítí financovaných bankovním sektorem, 3) prohloubení harmonizace využití národních systémů pojištění vkladů (DGS) k řešení krizí a zajištění přiměřené flexibility pro usnadnění odchodu selhávajících bank z trhu způsobem, který zachová hodnotu aktiv banky, 4) harmonizovaný test nejnižších nákladů (least-cost test,

⁷¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. 10. 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu a kterou se zrušuje směrnice 2001/34/ES.

⁷² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2809 ze dne 23. 10. 2024, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1129, (EU) č. 596/2014 a (EU) č. 600/2014 za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu.

⁷³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2810 ze dne 23. 10. 2024 o strukturách zahrnujících akcie s násobným hlasovacím právem ve společnostech, které usilují o přijetí svých akcií k obchodování v mnohostranném obchodním systému.

⁷⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. 4. 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnice Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES, v platném znění.

⁷⁵ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2024/2987 ze dne 27. 11. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, (EU) č. 575/2013 a (EU) 2017/1131, pokud jde o opatření ke zmírnění nadměrných expozic vůči ústředním protistranám ze třetích zemí a ke zlepšení účinnosti clearingových trhů Unie a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2994 ze dne 27. 11. 2024, kterou se mění směrnice 2009/65/ES, 2013/36/EU a (EU) 2019/2034, pokud jde o přístup k riziku koncentrace vyplývajícímu z expozic vůči ústředním protistranám a k riziku selhání protistrany u derivátových transakcí, jejichž clearing provádí ústřední protistrana.

⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1131 ze dne 14. 6. 2017 o fondech peněžního trhu, v platném znění.

⁷⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2002/87/ES, 2009/65/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU a 2014/65/EU.

LCT), který by upravoval použití prostředků DGS mimo výplatu pojištěných vkladů, aby se zajistily konzistentní, důvěryhodné a předvídatelné výsledky; LCT by měl náležitě zohledňovat specifika národních bankovních sektorů, včetně zachování fungujícího rámce institucionálních systémů ochrany (hojně zavedeny v Německu a Rakousku), 5) sjednocení postavení DGS a všech vkladatelů v rámci insolvenčního práva, 6) harmonizace a vyjasnění rámce pro pojištění vkladů s cílem zajistit rovné zacházení s vkladateli a zvýšit úroveň jejich ochrany odstraněním stávajících rozdílů v uplatňování směrnice v jednotlivých členských státech, a to zejména pokud jde o rozsah ochrany vkladů a proces výplaty náhrad. Evropský parlament přijal svou pozici v dubnu 2024. Mandát Rady EU pro jednání s Evropským parlamentem byl schválen na COREPER v červnu 2024. Od prosince 2024 probíhají trialogy.

Daisy Chains II

V dubnu 2024 byla ve Věstníku zveřejněna směrnice⁷⁸ revidující tzv. Daisy Chains, jež upravují nepřímé upisování interního minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky (MREL). Směrnice byla projednána ve zrychleném procesu, přičemž její návrh byl součástí balíčku CMDI.

Balíček k pravidlům na ochranu retailových investorů (RIP)

V květnu 2023 zveřejnila Komise návrh legislativního balíčku k pravidlům na ochranu retailových investorů, tzv. Retail Investment Package (RIP, dříve Retail Investment Strategy). Cílem legislativy je zvýšení poptávky evropských retailových zákazníků po investičních službách a zefektivnění ochrany investorů v době digitalizace a závazků týkajících se udržitelného rozvoje ekonomik vnitřního trhu. Balíček tvoří novely 5 směrnic z finančního trhu – směrnice UCITS (o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů), Solventnost II (o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu), směrnice AIFMD (o správcích alternativních investičních fondů), směrnice MiFID II (o trzích finančních nástrojů) a směrnice IDD (o distribuci pojištění). Samostatnou částí balíčku je pak novela nařízení PRIIPs-KID (o sdělení klíčových informací pro retailové investory).

Navrhovaná právní úprava pokrývá různé aspekty poskytování a zprostředkování investičních služeb a pojistných produktů s investiční složkou, zejména pak přípustné způsoby odměňování zprostředkovatelů, produktové řízení (koncept tzv. value for money a využití benchmarků), pravidla jednání s investory (informační povinnosti, pravidla pro reklamu na investice, testy vhodnosti a přiměřenosti), standardy odbornosti distributorů investic, kategorizaci investorů, posílení pravomocí při výkonu dohledu nebo povinné finanční vzdělávání investorů.

Projednávání v rámci pracovní skupiny Rady EU probíhalo od července 2023. Obecný přístup Rady EU byl dosažen v červnu 2024, ještě předtím schválil svou pozici také Evropský parlament. Trialogy byly zahájeny až během polského předsednictví v březnu 2025.

Transparentnost a integrita činností v oblasti ESG ratingu

V prosinci 2024 bylo ve Věstníku publikováno nařízení o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu⁷⁹, jež má regulovat poskytovatele ratingů ESG prostřednictvím organizačních požadavků, pravidel pro vydávání povolení poskytovat služby a určení charakteru dohledového mechanismu (orgánem dohledu je ESMA). Zároveň poskytovatelům ratingů ESG stanovuje povinnost používat přísné, systematické, nezávislé a odůvodnitelné metodiky, které by měli průběžně (nejméně jednou ročně) přezkoumávat. Záměrem nařízení je rovněž zvýšit transparentnost samotných ratingů ESG, a to prostřednictvím požadavků na zveřejňování určitého minima informací o metodikách a zdrojích dat ratingů ESG pro širokou veřejnost a komplexnějších informací pro odběratele ratingů ESG a hodnocené společnosti.

Balíček legislativních návrhů k digitálnímu euru

V červnu 2023 zveřejnila Komise balíček legislativních návrhů, jehož cílem je vytvoření právního rámce pro povinnou akceptaci eurové hotovosti, a možné přijetí digitálního eura, které by ECB mohla v budoucnu vydávat jako doplněk hotovosti. Základ balíčku představují návrh nařízení o postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla a návrh nařízení o zavedení digitálního eura. Součástí balíčku je též návrh nařízení o poskytování služeb v digitálních eurech poskytovateli platebních služeb zřízenými podle práva členských států, jejichž měnou není euro. Deklarovaným cílem návrhu, který stanoví právní rámec pro případné digitální euro, je zajistit, aby lidé a podniky měli vedle současných soukromých řešení další možnost volby, která jim umožní platit široce přijímanou, levnou, bezpečnou a odolnou formou veřejných peněz v eurozóně. Snahou je vytvořit

⁷⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1174 ze dne 11. 4. 2024, kterou se mění směrnice 2014/59/EU a nařízení (EU) č. 806/2014, pokud jde o některé aspekty minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky.

⁷⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/3005 ze dne 27. 11. 2024 o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu a o změně nařízení (EU) 2019/2088 a (EU) 2023/2859.

odpovídající právní rámec, bude však na ECB rozhodnout, zda a kdy digitální euro vydá. Digitální euro by bylo, stejně jako dnes hotovost, k dispozici vedle stávajících vnitrostátních a mezinárodních soukromých platebních prostředků. Lidé by měli možnost používat jej kdykoli a kdekoli v eurozóně, a to včetně tzv. offline plateb, které by měly zajistit vysokou míru soukromí a ochranu údajů. Digitální euro by mělo být distribuováno lidem a podnikům v rámci celé EU prostřednictvím bank a dalších poskytovatelů platebních služeb, přičemž základní služby by měly být poskytovány zdarma. Návrh se věnuje i otázce finančního začleňování, kdy by jednotlivci, kteří nemají bankovní účet, měli mít možnost otevřít si účet např. na poště či u jiného veřejného subjektu. Digitální euro by mělo mít formu zákonného platidla, kdy by obchodníci v celé eurozóně s výjimkou velmi malých obchodníků měli mít povinnost digitální euro přijímat. Od července 2023 probíhají jednání pracovní skupiny Rady EU.

Open Finance: přístup k finančním údajům (FIDA)

V červnu 2023 zveřejnila Komise balíček obsahující návrh nařízení o přístupu k finančním údajům (FIDA). Nařízení FIDA usiluje o vytvoření právního rámce regulujícího přístup k finančním údajům zákazníků a jejich používání, aniž by bylo dotčeno zachování přísných požadavků na ochranu soukromí. Právní úprava obsahuje návrh přístupu k finančním údajům, jejich zpracovávání a sdílení mezi společnostmi a mezi společnostmi a zákazníky tak, aby mohli zákazníci lépe profitovat z finančních produktů a služeb, které by naplňovaly aktuální potřeby spotřebitelů a trhu. Nařízení je postaveno na principu dobrovolného souhlasu zákazníka s přístupem k jeho finančním údajům. Cílem návrhu FIDA je tak podle Komise podpořit a urychlit digitální transformaci rozšířením možností pro sdílení údajů zákazníků na finančním trhu. Komise dále předpokládá, že přijetím navrhované regulace bude snadnější pro subjekty finančního trhu vytvářet dostupné individualizované produkty a služby, které budou lépe vyhovovat jejich specifickým potřebám. Od července 2023 probíhala jednání pracovní skupiny Rady EU. Mandát Rady EU pro jednání s Evropským parlamentem byl schválen v prosinci 2024. V 1. pololetí 2025 byly zahájeny trialogy.

Balíček legislativních návrhů k platebním službám (PSD3/PSR)

V červnu 2023 zveřejnila Komise balíček návrhů týkajících se platebních služeb. Balíček obsahuje nařízení PSR a směrnici PSD3. Navrhovaná legislativa je výsledkem procesu přezkumu stávající právní úpravy (směrnice PSD2), která je účinná od roku 2018. Cílem je reagovat na identifikované slabé stránky současné úpravy. Díky nabytým zkušenostem a provedené analýze je dle Komise nyní vhodné upřednostnit částečně formu nařízení. Zatímco směrnice upravuje licenční řízení, nařízení řeší soukromoprávní otázky, jako například odpovědnost poskytovatelů platebních služeb vůči uživatelům, silné ověření či otevřené bankovníctví. Od července 2023 probíhají jednání pracovní skupiny Rady EU.

Revize nařízení o benchmarcích (BMR)

V říjnu 2023 publikovala Komise návrh nařízení, kterým se reviduje nařízení o benchmarcích (BMR)⁸⁰. Cílem revize je zefektivnit proces povolování a registrace indexů, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů (též tzv. benchmarky) a zmírnit zátěž společností v EU, zejména malých a středních podniků. Dále je cílem tohoto legislativního návrhu přezkoumat rozsah působnosti BMR, řešit jeho nedostatky a přinést cílená zlepšení fungování tohoto nařízení. Projednávání návrhu na pracovní skupině Rady EU začalo v listopadu 2023. Mandát Rady EU pro jednání s Evropským parlamentem byl přijat v prosinci 2023. Trialogy byly zahájeny v listopadu 2024, přičemž kompromisní znění návrhu bylo schváleno v prosinci 2024 na COREPER. Ve Věstníku bylo nařízení⁸¹ uveřejněno v květnu 2025.

Sdílení a poskytování informací orgány dohledu

V říjnu 2023 vydala Komise návrh nařízení revidující stávající nařízení o Evropské radě pro systémová rizika (ESRB), nařízení o Evropských orgánech dohledu (ESAs – EBA, ESMA, EIOPA) a nařízení, prostřednictvím kterého se zavedl program InvestEU. Cílem návrhu je zefektivnění požadavků na reportování a snížení administrativní zátěže. Návrh by měl usnadnit výměnu informací mezi orgány dohledu za účelem zabránit duplikaci požadavků na reporting v situaci, kdy pravomocí sbírat určitá data od finančních institucí disponuje zároveň několik orgánů, přičemž není právně zakotveno, aby tyto orgány mohly informace sdílet mezi sebou. Dle návrhu by pak měla mít větší přístup k datům také Komise. Sdílení informací se subjekty, které k tomu mají oprávněný zájem, pak bude

⁸⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. 6. 2016 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a o změně směrnic 2008/48/ES a 2014/17/EU a nařízení (EU) č. 596/2014, v platném znění.

⁸¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/914 ze dne 7. 5. 2025, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1011, pokud jde o oblast působnosti pravidel pro referenční hodnoty, používání referenčních hodnot, které poskytuje administrátor nacházející se ve třetí zemi, v Unii a některé požadavky na podávání zpráv.

umožněno za striktních podmínek rovněž pro účely výzkumu a inovací. Návrh rovněž mění frekvenci (z půlroční na roční) pro reportování Komisi v rámci programu InvestEU s cílem snížit pracovní a administrativní zátěž. Projednávání legislativního návrhu v pracovní skupině Rady EU bylo zahájeno v únoru 2024. Obecného přístupu Rady EU bylo dosaženo v červnu 2024. Trialogy byly zahájeny v listopadu 2024, přičemž předběžné politické dohody bylo dosaženo v prosinci 2024. Tato dohoda byla v dubnu 2025 schválena výborem COREPER a byly zahájeny právně-lingvistické práce na konečném znění návrhu a překladech.

9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu

Investiční společnosti a fondy

V roce 2024 byl dokončen legislativní proces zákona, kterým se mění zákon o investičních společnostech a investičních fondech a další související zákony. Zákon reaguje na poznatky z výkladové a aplikační praxe v oblasti fondového financování a navazuje na Koncepti rozvoje kapitálového trhu v ČR. Hlavní navrhovaná opatření zahrnují úpravu tzv. nelicencovaných správců, též označovaných jako „podlimitní fondy“, „minifondy“ nebo „patnáctkáři“ podle čísla paragrafu, kde jsou upraveni. Jedná se o právnické osoby, které mohou provádět správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním, aniž by podléhaly rozsáhlé regulaci zákona či dohledu ČNB. Z praxe plynula zjištění, že je účelné omezit investice prostřednictvím těchto subjektů, jelikož se drobní investoři mylně domnívají, že se jedná o relativně bezpečné investice. Zákon tedy zvyšuje informační povinnost vůči investorům, explicitně stanovuje minimální výši investice každého investora odpovídající částce 125 000 EUR a zavádí sankční výmaz nelicencovaných správců ze seznamu vedeného ČNB. Zákon dále umožňuje komanditní společnosti na investiční listy a uzavřené akciové společnosti (která je investičním fondem) vytvářet podfondy, což by mělo přispět ke zvýšení atraktivity těchto právních forem. Rovněž je výslovně zakotven převod jmění kapitálové společnosti do podílového fondu jako jeden z možných způsobů přeměny podílového fondu. Dále dochází k úpravě některých správních poplatků, tak aby reflektovaly náklady spojené s odpovídajícími správními řízeními. Zákon taktéž zužuje rozsah aktiv, která musí mít depozitář v úschově, slučuje seznamy zahraničních investičních fondů vedených ČNB, sjednocuje lhůty pro některá licenční řízení a vyjasňuje procesní aspekty likvidace podílového fondu. Zákon byl vyhlášen pod číslem 163/2024 Sb., přičemž jeho účinnost byla stanovena od 1. 7. 2024.

Vyváženost zastoupení žen a mužů ve vedení kotovaných společností

V roce 2024 pokračoval legislativní proces návrhu zákona transponujícího směrnici o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností⁸², jehož gestorem je Úřad vlády, ale svým obsahem míří většina úprav do zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Cílem připravované úpravy je podpořit vyrovnanější zastoupení mužů a žen na vedoucích pozicích největších kotovaných společností. Předpokládané nabytí účinnosti nové úpravy bylo stanoveno ke dni 28. 12. 2024, kdy uplynula transpoziční lhůta. Návrh byl v červnu 2024 schválen vládou a postoupen Poslanecké sněmovně k projednání.

Pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla

V roce 2024 byl dokončen legislativní proces zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Předmětná právní úprava obsahuje některé zásadní změny, jakými jsou mimo jiné nové vymezení vozidla pro účely dané odpovědnosti, alternativní pojištění odpovědnosti pořadatelů motoristických závodů nebo soutěží, přenesení povinnosti zajistit sjednání pojištění odpovědnosti z vlastníka vozidla na jeho provozovatele, zrušení prokazování pojištění odpovědnosti zelenou kartou při provozu vozidla na území ČR včetně souvisejícího zjednodušení evidenčních úkonů při změnách v registru silničních vozidel a zvýšení minimálních limitů pojistného plnění. Zákony byly vyhlášeny pod čísly 30/2024 Sb. a 31/2024 Sb., přičemž jsou účinné od 1. 4. 2024, s výjimkou vybraných ustanovení, která jsou účinná od 1. 10. 2024 (resp. 23. 4. 2024). Zároveň byla publikována vyhláška Ministerstva financí č. 69/2024 Sb., k provedení zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, přičemž většina ustanovení této vyhlášky nabyla účinnosti 1. 4. 2024.

Trh nevykonných úvěrů

V roce 2024 byl dokončen legislativní proces zákona o trhu s nevykonnými úvěry a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o trhu s nevykonnými úvěry. Zákon o trhu s nevykonnými úvěry implementoval směrnici NPL, kde cílem bylo vytvoření jednotného evropského trhu s portfoliem bankovních úvěrů, které jsou klasifikovány jako tzv. nevykonné, což znamená, že po určitou dobu nejsou spláceny nebo je

⁸² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2381 ze dne 23. 11. 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních.

jejich splacení nějakým způsobem ohroženo. Zákon obsahuje veřejnoprávní regulaci správy nevýkonných úvěrů, které doposud podléhaly jen obecné občanskoprávní regulaci. Byly vymezeny nové subjekty na finančním trhu, kterými jsou obchodník s úvěry a správce nevýkonného úvěru. Správci nevýkonného úvěru musí získat povolení od ČNB. Oproti tomu činnost obchodníka s úvěry specifické povolení od ČNB nevyžaduje, nicméně je pod dohledem ČNB. Obchodníkem s úvěry je osoba, na kterou jsou v rámci její podnikatelské činnosti převáděny nevýkonné úvěry. Zákon dále upravuje přeshraniční činnost správců nevýkonných úvěrů v rámci jednotného evropského trhu a pravidla pro jednání s dlužníkem. Součástí zákona je také úprava dohledových pravomocí ČNB.

Doprovodný změnový zákon, který byl transpoziční a neměnil český právní řád více, než vyžaduje právo EU, transponoval směrnici NPL. Občanský soudní řád se změnil z důvodu zajištění ochrany peněžních prostředků svěřených správci nevýkonného úvěru. Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech se změnil tak, aby činnost úvěrových institucí pokrývala i správu nevýkonných úvěrů. Zákon o správních poplatcích nově stanoví správní poplatek za přijetí žádosti o povolení k činnosti správce nevýkonných úvěrů. Zákon o spotřebitelském úvěru nově umožňuje nebankovnímu poskytovateli spotřebitelského úvěru vykonávat správu nevýkonného úvěru a byla do něj zavedena další pravidla v návaznosti na revizi směrnic MCD a CCD1 směrnici NPL. Zákon o platebním styku zpřesňuje transpozici druhé směrnice o platebních službách do českého práva. Zákony byly vyhlášeny pod čísly 84/2024 Sb. a 85/2024 Sb., přičemž jsou účinné od 1. 5. 2024.

Spotřebitelský úvěr

V roce 2024 nabyla účinnosti novelizovaná úprava předčasného splacení u spotřebitelských úvěrů na bydlení, která byla schválena v rámci zákona č. 462/2023 Sb. Cílem novelizace bylo posílení vyváženosti úpravy předčasného splacení těchto úvěrů během fixace a stanovení způsobu určení výše účelně vynaložených nákladů vzniklých poskytovateli v souvislosti s jejich předčasným splacením, které nově zohledňuje i tzv. úrokový rozdíl. Pro výši náhrady účelně vynaložených nákladů zákon stanovil strop. Dále byl rozšířen okruh situací, které zákon spojuje s právem na bezplatné předčasné splacení (nově při prodeji nemovitosti spojené s hypotečním úvěrem nebo při vypořádání společného jmění manželů) a současně se stanovilo právo poskytovatele na limitovanou náhradu účelně vynaložených nákladů z titulu úrokové ztráty. Nová pravidla pro předčasné splacení nabyla účinnosti od 1. 9. 2024 a použijí se na předčasné splacení úvěru, který byl sjednán za účinnosti této novely a dále úvěru sjednaného i před dnem nabytí účinnosti této novely, pokud k předčasnému splacení dojde během fixace, která započala běžet po datu účinnosti novely.

Digitalizace finančního trhu

V roce 2024 pokračovaly práce na návrhu zákona o implementaci předpisů EU v oblasti digitalizace finančního trhu (zákon o digitalizaci finančního trhu), jenž obsahuje ustanovení implementující nařízení DORA a nařízení MiCA. Nařízení DORA upravuje jednotná pravidla digitální provozní odolnosti finančního sektoru, která musí finanční instituce spadající do působnosti tohoto nařízení dodržovat. Doposud byla úprava digitální provozní odolnosti roztržena do jednotlivých sektorových předpisů. Nařízení DORA doprovází směrnice upravující jednotlivé sektorové předpisy, která je transponována ve změnovém zákoně. Nařízení MiCA představuje první komplexní předpis upravující nabízení kryptoaktiv veřejnosti a poskytování služeb souvisejících s kryptoaktivy. Poskytovatelé služeb souvisejících s kryptoaktivy nově budou licencovaným subjektem.

Návrh zákona obsahoval především úpravu přestupků a pravomocí ČNB jako orgánu dohledu. Některá další ustanovení reagovala na nařízení MiCA a jejich cílem je hladká aplikace nařízení v ČR, například zvláštní režim rezervy aktiv vydavatelů tokenů vázaných na aktiva či elektronických peněžních tokenů. Spolu s tímto návrhem zákona byl připraven návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů EU v oblasti digitalizace finančního trhu a financování udržitelnosti, jenž obsahuje další úpravy zákonů navazující právě na tato dvě nařízení, a implementaci nařízení o evropských zelených dluhopisech, které stanovuje podmínky pro dobrovolné vydávání tzv. evropských zelených dluhopisů. Stanovují se sankce za porušení tohoto nařízení a orgánem dohledu byla ustanovena ČNB. Změnový zákon rovněž implementuje nařízení o okamžitých úhradách v eurech, jež novelizuje SEPA nařízení, které stanovuje pravidla pro provádění okamžitých úhrad v eurech a je umožněn přístup nebankovním poskytovatelům platebních služeb do platebních systémů s neodvolatelností zúčtování. Vláda návrhy zákonů schválila v dubnu 2024 a předložila je Poslanecké sněmovně, která je schválila v prosinci 2024. Senát návrhy zákonů schválil v lednu 2025. Zákony byly vyhlášeny pod čísly 31/2025 Sb. a 32/2025 Sb., přičemž jsou účinné od 15. 2. 2025.

Národní rozvojová banka

V prvních měsících roku 2024 pokračovaly práce na přípravě návrhu zákona o Národní rozvojové bance a souvisejícím změnovém návrhu zákona, které byly schváleny vládou v květnu 2024. V prosinci 2024 byly oba

návrhy zákonů schváleny Poslaneckou sněmovnou, v Senátu pak byly návrhy přijaty v lednu 2025. Zákony byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů pod čísly 34/2025 Sb. a 35/2025 Sb. s účinností od 19. 2. 2025. Zákon o Národní rozvojové bance a související změnový zákon reaguje jednak na usnesení vlády č. 909 ze dne 29. 11. 2023 k návrhu na zahájení integračního procesu Národní rozvojové banky, a.s. a České exportní banky, a.s. a dále na vyjmutí Národní rozvojové banky, a.s. z působnosti směrnice CRD.

Zákon o Národní rozvojové bance stanoví základní právní rámec upravující výkon činnosti této banky a dohled nad ní. Zákon též upravuje poskytnutí státní záruky za některé dluhy banky tak, aby snadněji a levněji získávala střednědobé a dlouhodobé cizí zdroje pro svoji další činnost a zavádí povinnost Národní rozvojové banky, a.s. vést vybrané peněžní prostředky, které banka získá ze státního rozpočtu, na účtech podřízených státní pokladně. Změnovým zákonem se do právního řádu promítají změny zákonů, které vyvolala úprava obsažená v zákoně o Národní rozvojové bance a umožňuje se jím převod akcií České exportní banky, a.s. na Národní rozvojovou banku a.s. tak, aby bylo možné do budoucna upravit vlastnickou strukturu těchto dvou státem vlastněných bank.

Distribuce pojištění a zajištění

V roce 2024 probíhal legislativní proces novely zákona o distribuci pojištění a zajištění. Novela reagovala na rozsudek Soudního dvora EU C-633/20 k výkladu směrnice o distribuci pojištění. Dle tohoto rozsudku je činnost pojistníků, kteří za odměnu nabízejí účast v tzv. flotilovém pojištění, zprostředkováním pojištění ve smyslu této směrnice, a tak je na ni třeba aplikovat veškerá pravidla stanovená směrnicí. Nově budou muset pojistníci, stejně jako ostatní zprostředkovatelé pojištění, získat podnikatelské oprávnění udělované ČNB, zavést vnitřní pravidla a postupy a dodržovat veškerá pravidla stanovená zákonem. Zákon byl vyhlášen pod číslem 396/2024 Sb., přičemž bude účinný od 1. 7. 2025. Přechodná období jsou stanovena pro prokazování odborných znalostí a dovedností (12 měsíců), získání všeobecných znalostí (48 měsíců), a pro získání podnikatelského oprávnění (24 měsíců).

Jednotné evropské přístupové místo

V roce 2024 byly zahájeny práce na návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti kapitálového trhu v souvislosti se zřízením a fungováním jednotného evropského přístupového místa (ESAP). Jedná se o částečnou implementaci evropských předpisů⁸³, kterými se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti. Cílem ESAP je integrovat kapitálové trhy napříč EU, konkrétněji zpřístupnit financování evropským společnostem, umožnit jednotlivcům bezpečně dlouhodobě investovat a integrovat národní kapitálové trhy do jednotného trhu. ESAP bude zřízen Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy (ESMA) a bude shromažďovat informace o společnostech a investičních produktech. Nepředstavuje zcela novou kompletní databázi a nemá nahradit existující evropské a národní systémy, ale být jejich nadstavbou. Půjde pouze o informace již v současné době povinně zpřístupňované veřejnosti, nikoli sdělované orgánům dohledu. Na úrovni jednotlivých členských států budou sběr informací zajišťovat národní orgány, které budou zodpovědné za automatizované ověření jejich základních technických charakteristik a následné předání do ESAP. Nevznikají žádné nové informační povinnosti z hlediska obsahu, pouze se centralizuje umístění a sjednocuje formát údajů, které již subjekty povinně uveřejňují podle jednotlivých dotčených předpisů. Vláda návrh zákona schválila v červenci 2024 a předložila jej Poslanecké sněmovně, která jej schválila v květnu 2025.

Zároveň byly zahájeny práce na II. fázi, tj. na návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu v souvislosti se zřízením a fungováním jednotného evropského přístupového místa, který implementuje zbývající ustanovení výše uvedených evropských předpisů. Důvodem pro dvoufázovou implementaci je postupný náběh ESAP podle evropských předpisů a rozdílné transpoziční lhůty. Vláda návrh zákona schválila v únoru 2025 a předložila jej Poslanecké sněmovně, která jej schválila v květnu 2025.

Daisy Chains II

V roce 2024 probíhal legislativní proces k návrhu novely zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu⁸⁴. Jednalo se o technickou novelu implementující směrnici, kterou se upravuje možnost orgánů příslušných k řešení krize stanovit MREL na subkonsolidovaném základě a zjednodušuje administrativní proces

⁸³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2859 ze dne 13. 12. 2023, kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti, směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2864 ze dne 13. 12. 2023, kterou se mění některé směrnice, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2869 ze dne 13. 12. 2023, kterým se mění některá nařízení, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa.

⁸⁴ Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů.

ve vztahu k osobám podléhajícím likvidaci. Návrh zákona schválila Poslanecká sněmovna v září 2024 a Senát v listopadu 2024. Zákon, publikovaný pod č. 397/2024 Sb., nabyl účinnosti dne 17. 12. 2024.

Kapitálový trh

V roce 2024 probíhaly práce na návrhu novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu, kterým se provádí transpozice směrnice revidující MiFID II a adaptace na nařízení revidující MiFIR. Směrnice i nařízení byly součástí projektu unie kapitálových trhů, který se dlouhodobě snaží podpořit využívání kapitálových trhů jako alternativ k bankovnímu financování, a tak dát ekonomice EU nutný impuls pro další rozvoj a financování inovací. Vláda návrh zákona schválila v listopadu 2024 a předložila jej Poslanecké sněmovně, která jej schválila v květnu 2025.

Od dubna 2024 probíhají legislativní práce na transpozici směrnice, kterou se mění směrnice AIFMD a UCITS ve vztahu k pověření, řízení rizika likvidity, podávání zpráv pro účely dohledu, poskytování depozitářských služeb a služeb úschovy a poskytování úvěrů alternativními investičními fondy. V dubnu 2024 se konal kulatý stůl organizovaný MF se zástupci trhy. V květnu 2025 probíhá meziresortní připomínkové řízení k návrhu zákona.

V prosinci 2024 byly zahájeny přípravné práce k provedení Listing Act balíčku do vnitrostátního práva, konkrétně jde o transpozici směrnice o zvýšení atraktivity kapitálových trhů a adaptaci na nařízení o zvýšení atraktivity kapitálových trhů. Od prosince 2024 do ledna 2025 probíhaly konzultace se soukromým sektorem. V únoru 2025 byly konzultace vyhodnocovány. Od března 2025 probíhají legislativní práce na návrhu zákona.

Úvěrové instituce

V květnu 2024 byly zahájeny práce na návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu v souvislosti s úpravou činnosti poboček zahraničních bank z jiných než členských států, úpravou některých přestupků a v souvislosti s posílením pravomocí orgánu dohledu a jeho nezávislosti. Návrh zákona transponuje směrnici CRD VI, která spolu s novelou přímo účinného nařízení CRR (tzv. CRR III) představuje poslední krok k provedení dohody Basel III v EU s cílem posílit odolnost evropského bankovního sektoru. Návrhem zákona se provádějí změny především v oblasti správního trestání, rámce upravujícího přístup k pobočkám ze třetích zemí, pravomocí orgánů dohledu při převodech aktiv nebo závazků, nabývání a zcizování významných účastí úvěrovými institucemi, fúzích a rozděleních, kapitálových požadavků a kapitálových rezerv, kde se doplňují nová ustanovení týkající se minimálního výstupního prahu, environmentálních, sociálních a správních rizik, a systému správy a řízení a posuzování členů vedoucího orgánu a osob zastávajících klíčové funkce. Návrh zákona byl schválen vládou v únoru 2025 a předložen Poslanecké sněmovně, která jej schválila v květnu 2025.

Doplňkové penzijní spoření

V roce 2024 bylo schváleno několik změn v doplňkovém penzijním spoření, a to v souvislosti s přijetím novely zákona o důchodovém pojištění⁸⁵. Došlo k rozvolnění úpravy investičních limitů pro účastnické fondy tak, aby se více blížila úpravě investičních limitů pro standardní fondy. Při investování do dluhopisů, jejichž emitentem nebo ručitelem je ČR nebo ČNB, již neplatí požadavek na minimální diverzifikaci. U alternativních účastnických fondů došlo k dodatečnému zmírnění pravidel tak, aby mohly reálně investovat např. též do infrastrukturních či nemovitostních projektů. Dále došlo k úpravě pravidel pro zabezpečení prostředků účastníků před náhlým poklesem jejich hodnoty v období 5 let před důchodovým věkem pro nárok na starobní důchod. Nově je umožněn automatický převod prostředků účastníka i do jiných účastnických fondů se stejným nebo nižším rizikem (oproti povinnému konzervativnímu fondu), které mohou požadavky na ochranu hodnoty prostředků účastníků také splňovat (např. některé dluhopisové fondy). Podmínkou takového postupu je, že úplata hrazená penzijní společnosti není u takového fondu vyšší než u povinného konzervativního fondu. Zároveň došlo k prodloužení lhůty pro případné podání žádosti účastníka o nepřevedení jeho prostředků do tohoto typu fondů z 60 dnů na 1 rok.

Ve 2. pololetí 2024 probíhala spolupráce MF a poslanců na přípravě návrhu zákona o povinném příspěvku na produkty spoření na stáří, který zavádí povinnost zaměstnavatele platit příspěvek zaměstnancům, kteří u něj vykonávají rizikovou práci zařazenou do třetí kategorie pro vybrané faktory pracovních podmínek. Dále probíhala příprava návrhu změn u regulace investování účastnických fondů tak, aby mohly investovat do bydlení.

⁸⁵ Zákon č. 417/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu

Finanční vzdělávání

Národní strategie finančního vzdělávání 2.0 (NSFV 2.0), schválená vládou v roce 2020, vytyčuje základní směr, kterým by se finanční vzdělávání v ČR mělo v budoucnu ubírat. Na provedení úkolů plynoucích z NSFV 2.0 se podílí Pracovní skupina pro finanční vzdělávání (PSFV). Členy PSFV jsou zástupci veřejného sektoru, profesních sdružení působících na finančním trhu, subjektů realizujících finančně vzdělávací projekty (neziskové organizace, spotřebitelská sdružení a dluhové poradny), akademické sféry a odborníci v oblasti vzdělávání. MF činnost této skupiny a jejích pracovních podskupin řídí. Rolí MF plynoucí z NSFV 2.0 je také provozování Národního registru projektů finančního vzdělávání a koordinace finančně vzdělávací akce Global Money Week, která v roce 2024 proběhla již potřinácté a byla tematicky zaměřena na problematiku bezpečnosti osobních financí. Do aktivit probíhajících v březnu v rámci Global Money Week se napříč Českem opětovně zapojili žáci, studenti i učitelé ze stovek škol, rovněž děti a vychovatelé z desítek dětských domovů, kteří si formou her, soutěží, přednášek a osobních setkání s odborníky z praxe rozšiřovali své znalosti a dovednosti ze světa financí. V roce 2024 MF také zajišťovalo přípravu sociologického průzkumu mapujícího úroveň finanční gramotnosti dospělé populace v ČR, který od roku 2010 probíhá pravidelně jednou za pět let.

Portál Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?

MF průběžně spravuje rozcestníkový portál finanční gramotnosti „Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?“ dostupný na adrese financnigramotnost.mfcr.cz, který je určen široké laické i odborné veřejnosti. Portál na jednom místě shromažďuje informace o fungování a rizicích finančního trhu a o systému finančního vzdělávání v ČR i v zahraničí. Obsahem jsou mj. rodinné finance včetně tvorby domácího rozpočtu; struktura, instituce a produkty finančního trhu; kontakty na spotřebitelské a dluhové poradny, které v případě sporů s institucemi finančního trhu či např. při složité životní situaci poskytují zdarma pomoc; řešení sporů, rady a návody zaměřené především na předlužení, oddlužení a exekuce a odkazy na zajímavé stránky s projekty, hrami a kalkulačkami v ČR i v zahraničí. Na portálu běží také Národní registr projektů finančního vzdělávání. MF zde rovněž pravidelně informuje o svých legislativních a nelegislativních aktivitách v oblasti ochrany spotřebitele a finančního vzdělávání, stejně jako o aktualitách v související evropské legislativě.

Portál Kapitálový průvodce

MF průběžně doplňuje aktuality na webu „Kapitálový průvodce“, který je dostupný na adrese www.kapitalovypuvodce.cz. Tento web je určen malým a středním podnikům a informuje je o možnostech financovat své podnikání prostřednictvím kapitálového trhu přes dluhové nebo kapitálové nástroje.

Příprava a aktualizace otázek pro odborné zkoušky distributorů finančních produktů

MF ve spolupráci s ČNB zajišťuje přípravu a aktualizaci sady otázek k sektorovým zkouškám odborné způsobilosti distributorů finančních služeb organizovaných tzv. akreditovanými osobami. Aktualizace znění otázek probíhá průběžně, v návaznosti na legislativní změny, podněty z proběhlých odborných zkoušek a v těsné spolupráci se sektorovými profesními sdruženími. V roce 2024 byly zveřejněny aktualizované sady otázek k odborné zkoušce probíhající podle zákona o distribuci pojištění a zajištění a podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Platformy pro financování udržitelnosti

V červenci 2023 MF zřídilo Platformy pro financování udržitelnosti, jejichž cílem je diskuze klíčových témat s veřejným i soukromým sektorem, sdílení důležitých informací a dokumentů a zajištění zpětné vazby, jež přispějí k efektivnímu uchopení konceptu financování udržitelnosti a korporátní udržitelnost v ČR. Platformy pokračovaly setkáním v únoru 2024. Zejména podnikatelský sektor bude v následujících letech čelit výzvám spojeným s reportingem o udržitelnosti včetně informací podle taxonomie EU. Zároveň lze očekávat potřebu zpracovávat údaje mimo jiné ze strany účastníků finančního trhu (resp. investory obecně), kteří na tyto údaje spoléhají při plnění vlastních povinností reportingu a kteří jsou primárními poskytovateli soukromého kapitálu. Dialog se zástupci podnikatelského a finančního sektoru je proto klíčový a měl by vést především k identifikaci konkrétních bariér a překážek. K překonávání a řešení těchto bariér a překážek je pak stěžejní spolupráce napříč jednotlivými ministerstvy a dalšími státními institucemi (např. výklad taxonomie EU). Přestože byl koncept financování udržitelnosti vytvořen především pro harmonizaci pravidel pro soukromý sektor, nabízí velký potenciál také pro sektor veřejný. Jednotlivé prvky rámce EU pro financování udržitelnosti (EU Sustainable Finance Framework), především pak taxonomie EU a na ni navázané finanční nástroje, mohou značně urychlit dekarbonizaci hospodářství ČR.

Projekt Sustainable Finance Policy Options

MF je hlavním beneficentem projektu Sustainable Finance Policy Option (Rámec financování udržitelnosti v ČR), který je financován EU prostřednictvím nástroje technické podpory (Technical Support Instrument, TSI). Tento

projekt byl zahájen v říjnu 2023 a byl ukončen v květnu 2025. Cílem projektu je zmobilizovat český veřejný a soukromý sektor směrem k využívání nástrojů financování udržitelnosti a připravit pro státní správu kvalitní podkladové materiály založené na dobré mezinárodní praxi a zpětné vazbě od relevantních zainteresovaných stran. Mezi hlavní výstupy roku 2024 patřila Zpráva o dobré praxi (Good Practice Report), která shrnuje zahraniční zkušenosti s rozvojem financování udržitelnosti a jejich využitelnost v českém kontextu. Dalším stěžejním výstupem projektu byla Diagnostická zpráva (Diagnostic Report), která se zaměřila na identifikaci klíčových slabých míst a rizik, která je třeba řešit pro posílení kapacit českého finančního trhu a efektivnější mobilizaci finančních zdrojů. Slouží zároveň jako výchozí bod pro tvorbu možností politik v následující fázi projektu.

V rámci projektu jsou realizovány rovněž osvětové workshopy pro zástupce soukromého sektoru, státní správy i samospráv, které aktivně přispívají k procesu budování kapacit v oblasti financování udržitelnosti. Projekt by měl rovněž přispět k vytvoření uceleného a efektivního národního ekosystému financování udržitelnosti.

Mapování taxonomie EU

V říjnu 2024 MF zahájilo projekt „Mapování taxonomie EU“, jehož záměrem je vyjasnění výkladu taxonomie EU. Projekt je rozdělen do několika fází, přičemž první fáze, která se zaměřovala na určení správců, či gestorů jednotlivých částí taxonomie EU v ČR, byla dokončena v prosinci 2024. V rámci projektu byl vytvořen přehledný nástroj ve formátu MS Excel, který konsoliduje přílohy všech relevantních aktů v přenesené pravomoci a je volně dostupný veřejnosti spolu s doprovodným manuálem. Tento nástroj má usnadnit orientaci v požadavcích taxonomie a podpořit její praktické využití napříč trhem.

Web k problematice financování udržitelnosti

MF v roce 2024 spustilo webové stránky (www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/financovani-udrzitelnosti) věnované problematice financování udržitelnosti, jež přináší ucelený pohled s cílem mobilizace soukromého kapitálu a efektivnějšího využívání veřejných prostředků. Webové stránky slouží jako klíčový zdroj informací pro finanční sektor, podniky i veřejnou správu. Obsahují aktualizované přehledy legislativních rámců EU, sektorové analýzy, doporučené postupy a další podklady podporující přechod k nízkouhlíkové a odolné ekonomice. Dále zpřehledňují aktuální vývoj v unijní i národní legislativě. Cílem je poskytnout jednotné a srozumitelné informace, které napomáhají efektivnímu začleňování principů udržitelnosti do finančního řízení a investičních rozhodnutí. Nově vzniklé webové stránky jsou navrženy jako otevřený, průběžně aktualizovaný portál, který bude sloužit jako hlavní informační kanál MF v oblasti financování udržitelnosti, jehož cílem je posílit transparentnost, informovanost a sdílení osvědčených praxí.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP sledovaných ekonomik	6
Tabulka 1.2: Vybrané makroekonomické a fiskální ukazatele ČR	6
Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik	7
Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank	7
Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám	8
Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Tabulka 3.1: Struktura úspor domácností	10
Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu	12
Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu	13
Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV	13
Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK	13
Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP	14
Tabulka 4.6: Počet zahájených a projednávaných řízení	14
Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním	15
Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru	17
Tabulka 5.2: Struktura aktiv bankovního sektoru	17
Tabulka 5.3: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty	18
Tabulka 5.4: Průměrná úroková sazba	20
Tabulka 5.5: Vklady u bank dle sektorového hlediska	21
Tabulka 5.6: Úvěry u bank dle sektorového hlediska	21
Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	23
Tabulka 5.8: Nově poskytnuté hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti obyvatelstvu	24
Tabulka 5.9: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby	25
Tabulka 5.10: Nesplacené hypoteční úvěry podle účelu pořízení	25
Tabulka 5.11: Hypoteční úvěry (HÚ) podle kategorizace	26
Tabulka 5.12: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady	26
Tabulka 5.13: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry	27
Tabulka 5.14: Vybrané ukazatele sektoru družstevních záložen	29
Tabulka 5.15: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	30
Tabulka 5.16: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	30
Tabulka 6.1: Roční výkonnost akciových indexů	32
Tabulka 6.2: Tržní kapitalizace jednotlivých trhů na BCPP	33
Tabulka 6.3: Objem burzovních obchodů na BCPP	34
Tabulka 6.4: Počty registrovaných emisí na BCPP	34
Tabulka 6.5: Objem burzovních obchodů na RM-S	34
Tabulka 6.6: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP	35
Tabulka 6.7: Sektor nebankovních OCP	36
Tabulka 6.8: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách členů AKAT	36
Tabulka 6.9: Prostředky fondů kolektivního investování dle domicilu a dle druhu fondu	38
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu	40
Tabulka 7.2: Hlavní položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty pojistného trhu	41
Tabulka 7.3: Vývoj prověřených a odhalených pojistných podvodů	41
Tabulka 7.4: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů	42
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	46
Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností	49
Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťoven	87
Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření	88
Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech	89
Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech	89

SEZNAM GRAFŮ

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Graf 3.1: Struktura úspor domácností	11
Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čistá úroková marže	16
Graf 5.2: Podíl nevýkonných úvěrů dle klientských sektorů	18
Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1	19
Graf 5.4: Úrokové sazby ČNB	19
Graf 5.5: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami	20
Graf 5.6: Podíl cizoměnových úvěrů vybraným klientským sektorům	22
Graf 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	23
Graf 5.8: Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu	24
Graf 5.9: Vybrané průměrné měsíční úrokové sazby vč. sazeb nově poskytnutých hypotečních úvěrů (HÚ)	24
Graf 5.10: Počet smluv o stavebním spoření	27
Graf 5.11: Úrokové sazby nově poskytnutých úvěrů na bydlení od bank a stavebních spořitelen	28
Graf 5.12: Podíl stavebních spořitelen na trhu	28
Graf 5.13: Celkové zadlužení domácností	31
Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP	33
Graf 6.2: Celkový objem dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky	35
Graf 6.3: Struktura majetku zákazníků nebankovních OCP	36
Graf 6.4: Struktura investičních fondů	37
Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného	39
Graf 7.2: Počet pojistných událostí	40
Graf 8.1: Prostředky a počet účastníků ve III. penzijním pilíři	43
Graf 8.2: Struktura prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů	44
Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku ve III. penzijním pilíři	44
Graf 8.4: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	45
Graf 8.5: Smlouvy ve III. penzijním pilíři s příspěvkem zaměstnavatele	46
Graf 8.6: Výše státních příspěvků a průměrného účastnického příspěvku v transformovaných a účastnických fondech	47
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra v jednotlivých typech penzijních fondů	47
Graf 8.8: Struktura portfolia transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta	48
Graf 8.9: Struktura portfolia účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta ..	48

SEZNAM SCHÉMAT

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem	50
--	----

SEZNAM ZKRATEK

AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AKAT	Asociace pro kapitálový trh ČR
AML/CFT	Anti-Money Laundering/Countering the Financing of Terrorism (boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu)
APS ČR	Asociace penzijních společností České republiky
ARAD	Databáze časových řad ČNB
a.s.	akciová společnost
ATFC	Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (pracovní skupina)
ATX	Austrian Traded Index (rakouský akciový index)
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision (Basilejský výbor pro bankovní dohled)
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BIS	Bank for International Settlement (Banka pro mezinárodní platby)
BMR	Benchmarks Regulation (nařízení o benchmarcích)
BoE	Bank of England (centrální banka Spojeného království)
BoJ	Bank of Japan (centrální banka Japonska)
BUX	Budapest Stock Exchange Index (maďarský akciový index)
CCD1	Consumer Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru)
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CEGBPI	Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (expertní skupina)
CFM	Committee for Financial Markets OECD (Výbor pro finanční trhy OECD)
CHF	švýcarský frank (mezinárodní kód měny)
CMDI	crisis management and deposit insurance (rámec pro krizové řízení ve finančním sektoru a pojištění vkladů)
CMOBS	cross-market order book surveillance mechanism (systém sdílení informací, resp. dat mezi národními dohledovými orgány)
CMU	Capital Markets Union (Unie kapitálových trhů)
CNY	čínské renminbi (mezinárodní kód měny)
COMPET	Competitiveness Council (Rada ministrů členských zemí EU pro konkurenceschopnost)
COREPER	Comité des Représentants Permanents (Výbor stálých zástupců)
CP	cenný papír
CPMI	Committee on Payments and Market Infrastructures (Výbor pro platby a tržní infrastrukturu)
CRD	Capital Requirements Directive (směrnice o kapitálových požadavcích)
CRR	Capital Requirements Regulation (nařízení o kapitálových požadavcích)
CT	Consolidated tape (nástroj, který zajišťuje shromáždění, konsolidaci a distribuci dat o obchodování v EU z obchodních systémů, především z regulovaných trhů (burz) na jednom místě)
CVA	Credit Valuation Adjustment (úpravy ocenění derivátů s ohledem na úvěrové riziko protistrany)
CZK	koruna česká (mezinárodní kód měny)
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
D.3	Pracovní skupina pro finanční služby a bankovní unii
DAX	Deutscher Aktienindex (německý akciový index)
DGS	Deposit Guarantee Schemes (Systémy pojištění vkladů)
DLT	Distributed Ledger Technology (technologie distribuovaných záznamů)
DORA	Digital Operational Resilience Act (nařízení o digitální provozní odolnosti finančního sektoru)
DPS	doplňkové penzijní spoření
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán pro bankovníctví)
EBC	European Banking Committee (Evropský bankovní výbor)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů hospodářství a financí členských zemí EU)

ECON	Committee on Economic and Monetary Affairs (Hospodářský a měnový výbor Evropského parlamentu)
EDIS	European Deposit Insurance Scheme (Evropský systém pojištění vkladů)
EEA	European Economic Area (Evropský hospodářský prostor)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group (Evropská poradní skupina pro účetní výkaznictví)
EFTA	European Free Trade Association (Evropské sdružení volného obchodu)
EGESC	Expert Group of the European Securities Committee (expertní skupina Evropského výboru pro cenné papíry)
EGFD	Experts Group on Finance and Digitalisation (expertní skupina CFM pro finance a digitalizaci)
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EIOPC	European Insurance and Occupational Pensions Committee (Evropský výbor pro pojišťovny a zaměstnanecké penzijní fondy)
ELTIF	European Long-Term Investment Funds (evropské fondy dlouhodobých investic)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů)
ER	Evropská rada
ESAP	European Single Access Point (nařízení o jednotném evropském přístupovém místě pro vykazování finančních i nefinančních informací)
ESAs	European supervisory authorities (Evropské orgány dohledu)
ESC	European Securities Committee (Evropský výbor pro cenné papíry)
ESG	Environmental, Social and Governance (environmentální, sociální a správní)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán dohledu pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
EU	Evropská unie
EUR	euro – měna eurozóny (mezinárodní kód měny)
Euro Stoxx 50	index akcií 50 klíčových firem eurozóny
FA	Finanční arbitr
FAC	Foreign Affairs Council (Rada pro zahraniční věci)
Fed	Federal Reserve System (centrální banka USA)
FIDA	Financial Data Access Regulation (nařízení o přístupu k finančním údajům)
FKI	fond kvalifikovaných investorů
FPV	Fond pojištění vkladů
FRTB	Fundamental Review of the Trading Book (rámec pro výpočet kapitálových požadavků k tržnímu riziku)
FŘK	Fond pro řešení krize
FSB	Financial Stability Board (Rada pro finanční stabilitu)
FSC	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby)
FSF	Financial Stability Forum (Forum pro finanční stabilitu)
FTSE 100	Financial Times Stock Exchange 100 Index
G.23	Pracovní skupina pro ochranu a informování spotřebitele
G10	Group of Ten (skupina zemí s podobnými hospodářskými zájmy – Spojené státy, Japonsko, Německo, Spojené království, Francie, Itálie, Kanada, Nizozemsko, Švýcarsko, Belgie, Švédsko)
G20	skupina největších ekonomik světa představovaná ministry financí a guvernéry centrálních bank
G7	Group of Seven (skupina největších ekonomicky vyspělých států světa – Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, Spojené království, USA)
GBP	britská libra (mezinárodní kód měny)
GEGIFR	Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (expertní skupina k implementaci nařízení o mezibankovních poplatcích)
GEGRFS	Government Expert Group on Retail Financial Services (expertní skupina pro retailové finanční služby)
GFOCP	Garanční fond obchodníků s cennými papíry

GSFT	Garanční systém finančního trhu
G-SIBs	global systemically important banks (globální systémově významné banky)
HDP	hrubý domácí produkt
HÚ	hypoteční úvěr
HUF	maďarský forint (mezinárodní kód měny)
IBAN	International Bank Account Number (mezinárodní formát čísla bankovního účtu)
IDD	Insurance Distribution Directive (směrnice o distribuci pojištění)
IFD	Investment Firms Directive (směrnice o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky)
IFR	Interchange Fee Regulation (nařízení o mezibankovních poplatcích)
IKT	informační a komunikační technologie
INFE	International Network on Financial Education (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání)
InvestEU	program na podporu udržitelných investic, inovací a vytváření pracovních míst v Evropě
IORP	Institutions for Occupational Retirement Provision (instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění)
IOSCO	International Organization of Securities Commissions (Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry)
IPPC	Insurance and Private Pensions Committee (Výbor pro pojišťovnictví a soukromé penze)
IRRD	Insurance Recovery and Resolution Directive (směrnice pro ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven)
ISIN	International Securities Identification Numbering (mezinárodní identifikační číslo cenných papírů)
JERRS	Databáze regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu ČNB
JPY	japonský jen (mezinárodní kód měny)
LCT	least-cost test (harmonizovaný test nejnižších nákladů)
MAR	Market Abuse Regulation (nařízení o zneužívání trhu)
MCD	Mortgage Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení)
MF	Ministerstvo financí
MiCA	Markets in Crypto-Assets Regulation (nařízení o trzích kryptoaktiv)
MiFID II	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (nařízení o trzích finančních nástrojů)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MMFR	Money Market Funds Regulation (nařízení o fondech peněžního trhu)
MNB	Magyar Nemzeti Bank (centrální banka Maďarska)
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MREL	minimum requirement for own funds and eligible liabilities (minimální požadavek na kapitál a způsobilé závazky)
MSCI ACWI	Morgan Stanley Capital International All Country World Index (globální akciový index)
MSEGSF	Member States expert group on sustainable finance (expertní skupina pro udržitelné financování)
NBFI	non-bank financial intermediation (nebankovní finanční zprostředkování)
NBP	Narodowy Bank Polski (centrální banka Polska)
Nikkei 225	Japan's Nikkei 225 Stock Average (japonský akciový index)
NPL	Non-performing Loans Directive (směrnice o správci úvěrů a obchodnících s úvěry)
NPLs	non-performing loans (nevýkonné úvěry)
NSFV	Národní strategie finančního vzdělávání
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OEEC	Organisation for European Economic Co-operation (Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci)
OTC	over-the-counter (mimoburzovní vypořádání obchodů)
p. a.	per annum (za rok)
p. b.	procentní bod
PAD	Payment Account Directive (směrnice o platebních účtech)
PFOF	payment for order flow (platby za směrování toku pokynů)

PISA	Programme for International Student Assessment (program pro mezinárodní hodnocení žáků)
PLN	polský zlotý (mezinárodní kód měny)
Pozn.	poznámka
PP	penzijní připojištění
PRIIPs-KID	Regulation on Key Information Documents for Packaged Retail and Insurance-based Investment Products (nařízení EU o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou)
PS	pracovní skupina
PSD	Payment Services Directive (směrnice o platebních službách)
PSFV	Pracovní skupina pro finanční vzdělávání
PSR	Payment Services Regulation (nařízení o platebních službách)
PX	hlavní akciový index BCPP
PX-GLOB	akciový index BCPP se širokou bází
PX-TR	akciový index BCPP zohledňující dividendy (Total Return)
RCGs	Regional Consultative Groups (regionální konzultační skupiny)
RIP	Retail Investment Package (balíček k pravidlům na ochranu retailových investorů)
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.
RPSN	roční procentní sazba nákladů
S&P 500	Standard and Poor's 500 (akciový index v USA)
SAX	Slovenský akciový index
SEPA	Single Euro Payments Area (jednotný prostor pro platby v eurech)
SKIPCP	subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí)
SSE Index	Shanghai Stock Exchange Composite Index (šanghajský akciový index)
TF	transformovaný fond
TFFCP	Task Force on Financial Consumer Protection (pracovní skupina k ochraně spotřebitele na finančním trhu)
Tier 1	část kapitálu banky, která představuje součet splaceného základního kapitálu zapsaného v obchodním rejstříku, splacené emisní ážio, povinné rezervní fondy, ostatní rezervní fondy ze zisku (bez účelově vytvořených), nerozdělený zisk z předchozích období po zdanění, zisk ve schvalovacím řízení snížený o předpokládané dividendy, zisk běžného období snížený o předpokládané dividendy a snížený o odečitatelné položky
TSI	Technical Support Instrument (nástroj technické podpory)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
ÚF	účastnický fond
UPI+	Unique Product Identifier (jedinečný identifikátor pro OTC derivátové produkty)
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar (mezinárodní kód měny)
WIG	Warszawski Indeks Giełdowy (akciový index Varšavské burzy)
WPPP	Working Party on Private Pensions (pracovní skupina)
WTO	World Trade Organization (Světová obchodní organizace)
2T	dvoutýdenní
5R	pětiletý

PŘÍLOHA 1: LEGISLATIVA FINANČNÍHO TRHU

Legislativa ČR a EU doznala v roce 2024 v oblasti finančního trhu následujících úprav:

P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2024:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. 6. 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci a mění nařízení (ES) č. 300/2008, (EU) č. 167/2013, (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 a (EU) 2019/2144 a směrnice 2014/90/EU, (EU) 2016/797 a (EU) 2020/1828 (akt o umělé inteligenci);
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/3228 ze dne 19. 12. 2024, kterým se zrušuje nařízení (EU) č. 524/2013 a mění nařízení (EU) 2017/2394 a (EU) 2018/1724, pokud jde o ukončení činnosti evropské platformy pro řešení sporů on-line;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/595 ze dne 9. 11. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010, pokud jde o regulační technické normy upřesňující závažnost nedostatků, druh shromažďovaných informací, praktické provádění shromažďování informací a analýzu a šíření informací obsažených v centrální databázi boje proti praní peněz a financování terorismu uvedené v čl. 9a odst. 2 uvedeného nařízení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/895 ze dne 13. 12. 2023, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/63, pokud jde o výpočet způsobilých závazků a přechodný režim;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1760 ze dne 13. 6. 2024 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 a nařízení (EU) 2023/2859;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1174 ze dne 11. 4. 2024, kterou se mění směrnice 2014/59/EU a nařízení (EU) č. 806/2014, pokud jde o některé aspekty minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky;
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 28/2024 ze dne 2. 2. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1544].

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2024) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o rámci pro přístup k finančním údajům a o změně nařízení (EU) č.1093/2010, (EU) č.1094/2010, (EU) č.1095/2010 a (EU) 2022/2554;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1286/2014, pokud jde o modernizaci sdělení klíčových informací;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU), kterým se mění nařízení (EU) č. 1092/2010, (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 1094/2010, (EU) č. 1095/2010 a (EU) 2021/523, pokud jde o některé požadavky na podávání zpráv v oblasti finančních služeb a podpory investic;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 806/2014, pokud jde o opatření včasného zásahu, podmínky zahájení řešení krize a financování opatření k řešení krize;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU, 2014/65/EU a (EU) 2016/97, pokud jde o pravidla Unie na ochranu retailových investorů;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2013/11/EU o alternativním řešení spotřebitelských sporů a směrnice (EU) 2015/2302, (EU) 2019/2161 a (EU) 2020/1828;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/59/EU, pokud jde o opatření včasného zásahu, podmínky zahájení řešení krize a financování opatření k řešení krize;
- Podání Evropského orgánu pro bankovníctví – návrh regulační technické normy podle čl. 9a odst. 1 a 3 Nařízení (EU) 1093/2010 zakládajícího centrální databázi AML/CTF (EBA-2021-D-3737).

3) Zákony, které nabýly účinnosti v roce 2024:

- Zákon č. 462/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří (účinnost od 1. 1. 2024, 1. 4. 2024, 1. 9. 2024 a 1. 1. 2025);
- Zákon č. 397/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 17. 12. 2024).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2024):

- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti kapitálového trhu v souvislosti se zřízením a fungováním jednotného evropského přístupového místa;
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu v souvislosti se zřízením a fungováním jednotného evropského přístupového místa.

5) Sekundární legislativa:

- žádná

P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2024:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/791 ze dne 28. 2. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 600/2014, pokud jde o zvýšení transparentnosti údajů, odstranění překážek vzniku služby konsolidovaných obchodních informací, optimalizaci obchodních povinností a zákaz přijímání plateb za tok pokynů;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2809 ze dne 23. 10. 2024, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1129, (EU) č. 596/2014 a (EU) č. 600/2014 za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2987 ze dne 27. 11. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, (EU) č. 575/2013 a (EU) 2017/1131, pokud jde o opatření ke zmírnění nadměrných expozic vůči ústředním protistranám ze třetích zemí a ke zlepšení účinnosti clearingových trhů Unie;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/790 ze dne 28. 2. 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/927 ze dne 13. 3. 2024, kterou se mění směrnice 2011/61/EU a 2009/65/ES, pokud jde o pověření, řízení rizika likvidity, podávání zpráv pro účely dohledu, poskytování depozitářských služeb a služeb úschovy a poskytování úvěrů alternativními investičními fondy;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2810 ze dne 23. 10. 2024 o strukturách zahrnujících akcie s násobným hlasovacím právem ve společnostech, které usilují o přijetí svých akcií k obchodování v mnohostranném obchodním systému;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. 10. 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu a kterou se zrušuje směrnice 2001/34/ES;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2994 ze dne 27. 11. 2024, kterou se mění směrnice 2009/65/ES, 2013/36/EU a (EU) 2019/2034, pokud jde o přístup k riziku koncentrace vyplývajícímu z expozic vůči ústředním protistranám a k riziku selhání protistrany u derivátových transakcí, jejichž clearing provádí ústřední protistrana;
- Nařízení v Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/911 ze dne 15. 12. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES, pokud jde o regulační technické normy upřesňující informace, které mají být oznamovány v souvislosti s přeshraničními činnostmi správcovských společností a subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/912 ze dne 15. 12. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující informace, které mají být oznamovány v souvislosti s přeshraničními činnostmi správců alternativních investičních fondů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/920 ze dne 13. 12. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402, pokud jde o regulační technické normy týkající se specifikace rozhodných událostí souvisejících s výkonností a kritérií pro kalibraci těchto rozhodných událostí;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1700 ze dne 5. 3. 2024, kterým se doplňuje nařízení (EU) 2017/2402 Evropského parlamentu a Rady, pokud jde o regulační technické normy specifikující obsah, metodiku a prezentaci informací týkajících se hlavních nepříznivých dopadů aktiv financovaných podkladovými expozicemi na faktory udržitelnosti;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1703 ze dne 11. 3. 2024, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2020/1732, pokud jde o harmonizaci některých aspektů poplatků účtovaných Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy registrům sekuritizace;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1705 ze dne 11. 3. 2024, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2022/805, pokud jde o harmonizaci některých aspektů poplatků účtovaných Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy některým administrátorům referenčních hodnot;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1706 ze dne 11. 3. 2024, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 272/2012, pokud jde o harmonizaci některých aspektů poplatků účtovaných Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy ratingovým agenturám;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1771 ze dne 13. 3. 2024, kterým se doplňuje nařízení (EU) 2019/2033 Evropského parlamentu a Rady, pokud jde o regulační technické normy specifikující podrobnosti rozsahu a metod pro obezřetnostní konsolidaci skupiny investičních podniků;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/910 ze dne 15. 12. 2023, kterým se stanoví prováděcí technické normy ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES, pokud jde o formu a obsah informací, které mají být oznamovány v souvislosti s přeshraničními činnostmi subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP), správcovskými společnostmi SKIPCP a výměnou informací mezi příslušnými orgány o přeshraničních oznámeních, a kterým se mění nařízení Komise (EU) č. 584/2010;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/913 ze dne 15. 12. 2023, kterým se stanoví prováděcí technické normy ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU, pokud jde o formu a obsah informací, které mají být oznamovány v souvislosti s přeshraničními činnostmi správců alternativních investičních fondů a s výměnou informací mezi příslušnými orgány o přeshraničních oznámeních.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2024) a další iniciativy Komise:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/914 ze dne 7. 5. 2025, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1011, pokud jde o oblast působnosti pravidel pro referenční hodnoty, používání referenčních hodnot, které poskytuje administrátor nacházející se ve třetí zemi, v Unii a některé požadavky na podávání zpráv.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2024:

- Zákon č. 163/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnost od 1. 7. 2024).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2024):

- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony v souvislosti s podporou vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedoucích orgánech některých emitentů;
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů;
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška České národní banky č. 178/2024 Sb., kterou se mění vyhláška č. 247/2013 Sb., o žádostech podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 7. 2024);
- Vyhláška České národní banky č. 351/2024 Sb., kterou se mění vyhláška č. 267/2020 Sb., o oznamování údajů obhospodařovatelem a administrátorem investičního fondu a zahraničního investičního fondu České národní banky (účinnost od 1. 1. 2025);
- Vyhláška České národní banky č. 389/2024 Sb., kterou se mění vyhláška č. 314/2013 Sb., o předkládání výkazů České národní banky osobami, které náleží do sektoru finančních institucí, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 7. 2025).

P1.3 Legislativa v oblasti bankovnictví, stavebního spoření a družstevních záložen

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2024:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1623 ze dne 31. 5. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavky týkající se úvěrového rizika, rizika úvěrové úpravy v ocenění, operačního rizika, tržního rizika a minimální výstupní prahy;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1619 ze dne 31. 5. 2024, kterou se mění směrnice 2013/36/EU, pokud jde o pravomoci dohledu, sankce, pobočky ze třetích zemí a environmentální, sociální a správní rizika;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/397 ze dne 20. 10. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro výpočet rizikového ukazatele zátěžového scénáře;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/856 ze dne 1. 12. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy, které specifikují dohledové šokové scénáře, společné modelovací a parametrické předpoklady a to, co představuje velký pokles;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/857 ze dne 1. 12. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující standardizovanou metodiku a zjednodušenou standardizovanou metodiku pro hodnocení rizik vyplývajících z případných změn v úrokových sazbách, které mají vliv jak na ekonomickou hodnotu vlastního kapitálu, tak na čistý úrokový výnos z investičního portfolia instituce;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1085 ze dne 13. 3. 2024, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy týkající se metodiky hodnocení, podle níž příslušné orgány ověřují soulad instituce s požadavky na používání interních modelů pro tržní riziko;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1728 ze dne 6. 12. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy, které stanoví, za jakých okolností jsou splněny podmínky pro identifikaci ekonomicky spjatých skupin klientů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1780 ze dne 13. 3. 2024, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy upřesňující podmínky, za nichž mohou instituce vypočítávat KIRB ve vztahu k podkladovým expozicím sekuritizační transakce;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/2795 ze dne 24. 7. 2024, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o datum použitelnosti kapitálových požadavků k tržnímu riziku;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/348 ze dne 19. 1. 2024, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení Komise (EU) 2016/2070, pokud jde o srovnávací portfolia, šablony pro podávání zpráv a pokyny k podávání zpráv, které se mají používat při podávání zpráv podle čl. 78 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/796 ze dne 4. 3. 2024, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení (EU) č. 650/2014, pokud jde o informace, které mají zveřejňovat příslušné orgány v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/855 ze dne 15. 3. 2024, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené prováděcím nařízením (EU) 2021/451, pokud jde o pravidla pro podávání zpráv o úrokovém riziku investičního portfolia pro účely dohledu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/1618 ze dne 6. 6. 2024, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2021/763, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU s ohledem na podávání zpráv pro účely dohledu a zveřejňování minimálních požadavků na kapitál a způsobilé závazky;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/1872 ze dne 1. 7. 2024, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení Komise (EU) 2016/1799, pokud jde o tabulky upřesňující vztahy ekvivalence mezi hodnoceními úvěrových rizik od externích ratingových agentur a stupni úvěrové kvality stanovenými v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/3117 ze dne 29. 11. 2024, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde

o podávání zpráv institucí pro účely dohledu, a kterým se zrušuje prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/451;

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/3172 ze dne 29. 11. 2024, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o veřejné zpřístupňování informací uvedených v části osmé hlavách II a III uvedeného nařízení institucemi, a zrušuje prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/637;
- Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2024/742 ze dne 20. 2. 2024 o prodloužení funkčního období předsedy Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA);
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 301/2021 ze dne 29. 11. 2021, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/531];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 302/2021 ze dne 29. 11. 2021, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/563];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 184/2023 ze dne 5. 7. 2023, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/802];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 183/2023 ze dne 5. 7. 2023, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/810];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 26/2024 ze dne 2. 2. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1529];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 25/2024 ze dne 2. 2. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1538];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 100/2024 ze dne 26. 4. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1924];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 99/2024 ze dne 26. 4. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1925];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 213/2024 ze dne 23. 9. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/3034];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 214/2024 ze dne 23. 9. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/3035];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 212/2024 ze dne 23. 9. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/3044].

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2024) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 806/2014 za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/49/EU, pokud jde o rozsah ochrany vkladů, použití finančních prostředků systémů pojištění vkladů, přeshraniční spolupráci a transparentnost.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2024:

- Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů (účinnost od 1. 1. 2024).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2024):

- Zákon č. 34/2025 Sb., o Národní rozvojové bance (účinnost od 19. 2. 2025);
- Zákon č. 35/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Národní rozvojové bance (účinnost od 19. 2. 2025);
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu v souvislosti s úpravou činnosti poboček zahraničních bank z jiných než členských států, úpravou některých přestupků a v souvislosti s posílením pravomocí orgánu dohledu a jeho nezávislosti.

5) Sekundární legislativa:

- žádná

P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2024:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/886 ze dne 13. 3. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 260/2012 a (EU) 2021/1230 a směrnice 98/26/ES a (EU) 2015/2366, pokud jde o okamžité úhrady v eurech;

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1624 ze dne 31. 5. 2024 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu;
- Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2024/2987 ze dne 27. 11. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, (EU) č. 575/2013 a (EU) 2017/1131, pokud jde o opatření ke zmírnění nadměrných expozic vůči ústředním protistranám ze třetích zemí a ke zlepšení účinnosti clearingových trhů Unie;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2994 ze dne 27. 11. 2024, kterou se mění směrnice 2009/65/ES, 2013/36/EU a (EU) 2019/2034, pokud jde o přístup k riziku koncentrace vyplývajícímu z expozic vůči ústředním protistranám a k riziku selhání protistrany u derivátových transakcí, jejichž clearing provádí ústřední protistrana;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/363 ze dne 11. 10. 2023, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205, pokud jde o přechod na referenční hodnoty sazeb TONA a SOFR, na něž se odkazuje v některých OTC derivátových smlouvách;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/818 ze dne 28. 11. 2023, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 153/2013, pokud jde o prodloužení dočasných mimořádných opatření týkajících se požadavků na zajištění přijímané ústředními protistranami;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1702 ze dne 11. 3. 2024, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 1003/2013, pokud jde o harmonizaci některých aspektů poplatků účtovaných Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy obchodním registrům;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1704 ze dne 11. 3. 2024, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2019/360, pokud jde o harmonizaci některých aspektů poplatků účtovaných Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy obchodním registrům;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1772 ze dne 13. 3. 2024, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554, pokud jde o regulační technické normy, v nichž jsou upřesněna kritéria klasifikace incidentů souvisejících s IKT a kybernetických hrozeb, stanoveny prahové hodnoty významnosti a upřesněny údaje v hlášeních závažných incidentů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1773 ze dne 13. 3. 2024, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554, pokud jde o regulační technické normy upřesňující podrobný obsah politiky týkající se smluvních ujednání o využívání služeb IKT podporujících zásadní nebo důležité funkce poskytovaných poskytovateli služeb IKT z řad třetích stran;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1774 ze dne 13. 3. 2024, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554, pokud jde o regulační technické normy upřesňující nástroje, metody, postupy a politiky řízení rizika v oblasti IKT a zjednodušený rámec pro řízení rizika v oblasti IKT;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2494 ze dne 24. 9. 2024, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1114, pokud jde o standardní formuláře, vzory a postupy pro spolupráci a výměnu informací mezi příslušnými orgány a orgány EBA a ESMA;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2545 ze dne 24. 9. 2024, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1114, pokud jde o standardní formuláře, vzory a postupy pro spolupráci a výměnu informací mezi příslušnými orgány;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2861 ze dne 12. 11. 2024, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1114, pokud jde o technické prostředky pro náležité zveřejnění vnitřních informací a pro odklad zveřejnění těchto informací;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2902 ze dne 20. 11. 2024, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1114, pokud jde o podávání zpráv o tokenech vázaných na aktiva a elektronických peněžních tokenech denominovaných v měně, která není úřední měnou členského státu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2956 ze dne 29. 11. 2024, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554, pokud jde o standardní vzory pro registr informací;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2984 ze dne 29. 11. 2024, kterým se stanoví prováděcí technické normy k uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1114, pokud jde o formuláře, formáty a vzory pro bílé knihy kryptoaktiv;

- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 182/2023 ze dne 5. 7. 2023, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/803];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 185/2023 ze dne 5. 7. 2023, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/809];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 27/2024 ze dne 2. 2. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1547];
- Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 30/2024 ze dne 2. 2. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1518];
- Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 70/2024 ze dne 15. 3. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1594];
- Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 101/2024 ze dne 26. 4. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1918];
- Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 102/2024 ze dne 26. 4. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1916];
- Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 103/2024 ze dne 26. 4. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/1929];
- Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 168/2024 ze dne 5. 7. 2024, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2024/2567];
- Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 170/2024 ze dne 5. 7. 2024, kterým se mění příloha XII (Volný pohyb kapitálu) Dohody o EHP [2024/2537].

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2024) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o platebních službách na vnitřním trhu a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zavedení digitálního eura;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o poskytování služeb v digitálních eurech poskytovateli platebních služeb zřízenými podle práva členských států, jejichž měnou není euro, a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1230;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o platebních službách a službách elektronických peněz na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 98/26/ES a zrušují směrnice 2015/2366/EU a 2009/110/ES;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2025/212 ze dne 13. 9. 2024, kterým se opravuje nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2055, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy v oblasti spolupráce a výměny informací mezi příslušnými orgány, které se týkají uplatnění práva na usazování a volného pohybu služeb platebních institucí;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2025/215 ze dne 30. 1. 2025, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na ústřední protistrany ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 rovnocenný.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2024:

- Zákon č. 84/2024 Sb., o trhu s nevýkonnými úvěry (účinnost od 1. 5. 2024);
- Zákon č. 85/2024 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o trhu s nevýkonnými úvěry (účinnost od 1. 5. 2024).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2024):

- Zákon č. 31/2025 Sb., o implementaci předpisů EU v oblasti digitalizace finančního trhu (zákon o digitalizaci finančního trhu) (účinnost od 15. 2. 2025);
- Zákon č. 32/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů EU v oblasti digitalizace finančního trhu a financování udržitelnosti (účinnost od 15. 2. 2025).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 86/2024 Sb., k provedení zákona o trhu s nevýkonnými úvěry (účinnosti od 1. 5. 2024);
- Vyhláška č. 394/2024 Sb., kterou se mění vyhláška č. 1/2022 Sb., žádostech a oznámeních k výkonu činnosti podle zákona o platebním styku, ve znění vyhlášky č. 151/2022 Sb., a vyhláška č. 7/2018 Sb., o některých podmínkách výkonu činnosti platební instituce, správce informací o platebním účtu, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 17. 1. 2025).

P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2024:

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/456 ze dne 7. 2. 2024, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 12. 2023 do 30. 3. 2024 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/1289 ze dne 13. 5. 2024, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 3. 2024 do 29. 6. 2024 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/1855 ze dne 3. 7. 2024, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES, pokud jde o stanovení vzoru potvrzení o škodném průběhu předchozích pojištění;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2147 ze dne 6. 8. 2024, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 6. 2024 do 29. 9. 2024 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/2883 ze dne 18. 11. 2024, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 9. 2024 do 30. 12. 2024 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2025/216 ze dne 6. 2. 2025, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 12. 2024 do 30. 3. 2025 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2025/863 ze dne 8. 5. 2025, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 3. 2025 do 29. 6. 2025 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2024) a další iniciativy Komise:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/1 ze dne 27. 11. 2024, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize pojišťoven a zajišťoven a kterou se mění směrnice 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2007/36/ES, 2014/59/EU a (EU) 2017/1132 a nařízení (EU) č. 1094/2010, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 806/2014 a (EU) 2017/1129;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/2 ze dne 27. 11. 2024, kterou se mění směrnice 2009/138/ES, pokud jde o proporcionalitu, kvalitu dohledu, vykazování, opatření týkající se dlouhodobých záruk, makroobezřetnostní nástroje, rizika týkající se udržitelnosti, dohled nad skupinou a přeshraniční dohled, a směrnice 2002/87/ES a 2013/34/EU.

3) Zákon, které nabyly účinnosti v roce 2024:

- Zákon č. 30/2024 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (účinnost od 1. 4. 2024, 1. 10. 2024 a 23. 4. 2024);
- Zákon č. 31/2024 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (účinnost od 1. 4. 2024 a 1. 10. 2024).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2024):

- Zákon č. 396/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 7. 2025);
- Zákon č. 417/2024 Sb. kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (obsahuje novelu zákona o doplňkovém penzijním spoření) (účinnost od 1. 1. 2025).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 69/2024 Sb., k provedení zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (účinnosti od 1. 4. 2024);

- Vyhláška České národní banky č. 218/2024 Sb., kterou se mění vyhláška č. 117/2012 Sb., o podrobnější úpravě činnosti penzijní společnosti a účastnického fondu, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 17. 7. 2024);
- Vyhláška České národní banky č. 352/2024 Sb., kterou se mění vyhláška č. 305/2016 Sb., o předkládání výkazů pojišťovnami a zajišťovnami České národní bance, ve znění vyhlášky č. 289/2021 Sb. (účinnost od 1. 1. 2025).

PŘÍLOHA 2: DOPLŇUJÍCÍ TABULKY

Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťoven

Banky	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Bilanční suma	9 935,7 mld. Kč	11,1 %	▲	10 638,8 mld. Kč	7,1 %	▲
Celkový kapitálový poměr	22,9 %	0,6 p. b.	▲	22,9 %	0,0 p. b.	↔
Podíl nevýkonných úvěrů	1,6 %	-0,3 p. b.	▼	1,7 %	0,1 p. b.	▲
Klientské vklady	6 701,2 mld. Kč	14,4 %	▲	7 221,5 mld. Kč	7,8 %	▲
Klientské úvěry	4 356,5 mld. Kč	7,0 %	▲	4 589,3 mld. Kč	5,3 %	▲
Poměr klientských vkladů k úvěrům	153,8 %	9,9 p. b.	▲	157,4 %	3,5 p. b.	▲

Stavební spořitelny	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Počet smluv	2,9 mil.	-7,2 %	▼	2,7 mil.	-7,8 %	▼
Naspořená částka	313,4 mld. Kč	-6,4 %	▼	298,5 mld. Kč	-4,8 %	▼
Státní podpora	4,2 mld. Kč	-3,1 %	▼	3,8 mld. Kč	-9,0 %	▼
Celkové úvěry	348,1 mld. Kč	1,8 %	▲	352,2 mld. Kč	1,2 %	▲
Nové úvěry	33,3 mld. Kč	-37,6 %	▼	48,2 mld. Kč	44,7 %	▲
Poměr úvěrů k naspořené částce	111,1 %	8,9 p. b.	▲	118,0 %	6,9 p. b.	▲

Hypoteční úvěry	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Čistě nové hypoteční úvěry obyvatelstvu na bydlení	111,7 mld. Kč	-24,9 %	▼	212,7 mld. Kč	90,5 %	▲
Celkový nesplacený objem	2 698,1 mld. Kč	7,5 %	▲	2 853,9 mld. Kč	5,8 %	▲
z toho obyvatelstvu na bydlení	1 641,9 mld. Kč	4,0 %	▲	1 721,6 mld. Kč	4,9 %	▲

Družstevní záložny	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Bilanční suma	10,0 mld. Kč	6,2 %	▲	9,4 mld. Kč	-6,6 %	▼
Celkový kapitálový poměr	28,4 %	3,6 p. b.	▲	29,2 %	0,8 p. b.	▲
Podíl nevýkonných úvěrů	27,1 %	1,5 p. b.	▲	22,3 %	-4,8 p. b.	▼

Nebankovní poskytovatelé financování	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Bilanční suma	483,1 mld. Kč	9,6 %	▲	509,0 mld. Kč	5,4 %	▲
Poskytnuté půjčky	385,4 mld. Kč	10,4 %	▲	407,8 mld. Kč	5,8 %	▲

Regulovaný a mimoburzovní trh	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Index PX	1 414,0 bodů	17,7 %	▲	1 760,2 bodů	24,5 %	▲
Objem burzovních obchodů na BCPP	141,3 mld. Kč	-21,9 %	▼	141,0 mld. Kč	-0,2 %	▼
Objem burzovních obchodů na RM-S	4,3 mld. Kč	-34,2 %	▼	3,8 mld. Kč	-11,6 %	▼
Objem mimoburzovních obchodů (CDCP)	11 846,3 mld. Kč	14,0 %	▲	16 204,7 mld. Kč	36,8 %	▲

Investiční fondy	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Majetek ve fondech kolektivního investování	1 009,8 mld. Kč	23,6 %	▲	1 264,2 mld. Kč	25,2 %	▲
Majetek ve fondech kvalifikovaných investorů	614,6 mld. Kč	35,1 %	▲	860,5 mld. Kč	40,0 %	▲

Pojišťovny	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Bilanční suma	515,6 mld. Kč	4,6 %	▲	517,3 mld. Kč	0,3 %	▲
Hrubé předepsané pojistné	213,1 mld. Kč	6,5 %	▲	230,4 mld. Kč	8,1 %	▲
Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	108,4 mld. Kč	-7,4 %	▼	138,4 mld. Kč	27,7 %	▲
Celková propojištěnost	2,8 %	0,0 p. b.	↔	2,9 %	0,1 p. b.	▲

Penzijní fondy	2023	Meziroční změna		2024	Meziroční změna	
Počet účastníků	4 223,5 tis.	-3,9 %	▼	3 997,7 tis.	-5,3 %	▼
Prostředky účastníků	595,5 mld. Kč	1,9 %	▲	605,0 mld. Kč	1,6 %	▲
Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele	25,9 %	1,2 p. b.	▲	30,6 %	4,7 p. b.	▲
Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění	792 Kč	-0,4 %	▼	841 Kč	6,2 %	▲
Průměrný měsíční příspěvek účastníka doplňkového penzijního spoření	871 Kč	2,1 %	▲	943 Kč	8,3 %	▲
Státní příspěvky	7,5 mld. Kč	-2,1 %	▼	6,3 mld. Kč	-15,1 %	▼

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření

K 31. 12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nově uzavřené smlouvy o stavebním spoření	počet	485 176	461 885	449 899	486 532	377 865	354 762
	změna (%)	15,0	-4,8	-2,6	8,1	-22,3	-6,1
Průměrná cílová částka u nově uzavřených smluv o stavebním spoření (fyzické osoby)	objem (tis. Kč)	430,5	455,9	808,7	629,1	873,3	843,4
	změna (%)	-8,4	5,9	77,4	-22,2	38,8	-3,4
Smlouvy o stavebním spoření ve fázi spoření	počet	3 226 733	3 242 740	3 265 839	3 152 006	2 923 782	2 696 473
	změna (%)	1,9	0,5	0,7	-3,5	-7,2	-7,8
Vyplacená státní podpora	objem (mld. Kč)	4,0	4,1	4,2	4,3	4,2	3,8
	změna (%)	1,6	3,5	2,9	2,1	-3,2	-9,0
Průměrná státní podpora ⁸⁶	objem (Kč)	1 434	1 461	1 497	1 475	1 470	-
	změna (%)	2,6	1,9	2,5	-1,5	-0,3	-
Naspořená částka	objem (mld. Kč)	359,7	362,7	366,3	334,7	313,4	298,5
	změna (%)	1,3	0,8	1,0	-8,6	-6,4	-4,8
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ⁸⁷	počet	555 368	520 333	490 714	475 935	462 083	447 567
	počet	267 225	254 630	234 675	235 171	257 339	264 593
	počet	288 143	265 703	256 039	240 764	204 744	182 974
	změna (%)	-5,6	-6,3	-5,7	-3,0	-2,9	-3,1
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření Překlenovací ⁸⁷	objem (mld. Kč)	278,1	293,5	319,3	342,0	348,1	352,2
	objem (mld. Kč)	48,2	60,0	64,1	81,0	120,6	137,4
	objem (mld. Kč)	229,9	233,5	255,2	261,0	227,6	214,7
	změna (%)	5,8	5,5	8,8	7,1	1,8	1,2
Úvěry celkem / naspořená částka	poměr (%)	77,3	80,9	87,2	102,2	111,1	118,0

Pramen: stavební spořitelny, MF

⁸⁶ Hodnota je zveřejňována v průběhu následujícího roku.

⁸⁷ Úvěry podle § 5 odst. 5 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech

K 31. 12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Smlouvy o penzijním připojištění ⁸⁸	počet	3 327 507	3 154 028	2 988 958	2 774 757	2 436 050	2 020 554
	změna (%)	-4,8	-5,2	-5,2	-7,2	-12,2	-17,1
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	5,3	5,1	5,0	4,7	4,2	3,2
	změna (%)	-2,3	-2,9	-2,7	-5,3	-9,7	-23,4
Příspěvky účastníků ⁸⁹	objem (mld. Kč)	28,2	27,7	27,3	26,0	23,6	21,4
	změna (%)	-0,6	-1,9	-1,6	-4,5	-9,2	-9,4
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	133	137	140	141	140	125
	změna (%)	3,9	3,0	2,2	0,7	-0,7	-10,7
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	722	754	781	795	792	841
	změna (%)	6,2	4,4	3,6	1,8	-0,4	6,2

Pramen: MF

Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech

K 31. 12.		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Doplňková penzijní spoření ⁸⁸	počet	1 128 131	1 269 989	1 451 812	1 621 853	1 787 464	1 977 125
	změna (%)	17,9	12,6	14,3	11,7	10,2	10,6
Nová doplňková penzijní spoření	počet	257 666	228 142	283 959	306 579	336 639	398 573
	změna (%)	-1,7	-11,5	24,5	8,0	9,8	18,4
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	2,0	2,3	2,6	2,9	3,2	3,1
	změna (%)	20,8	14,5	13,1	13,4	10,1	-4,3
Příspěvky účastníků ⁸⁹	objem (mld. Kč)	10,0	11,6	13,3	15,5	17,5	21,0
	změna (%)	21,5	15,8	15,2	16,2	12,8	20,1
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	160	161	161	162	161	140
	změna (%)	0,0	0,6	0,0	0,6	-0,6	-13,0
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	800	812	829	853	871	943
	změna (%)	1,3	1,5	2,1	2,9	2,1	8,3

Pramen: MF

⁸⁸ Stav ke konci období; údaj uvádí počet penzijních připojištění, nebo doplňkových penzijních spoření, která nejsou v evidenci MF ukončena.

⁸⁹ Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2024

Vydavatel
Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1
Červen 2025

Tisk
Ministerstvo financí

© Ministerstvo financí

1. vydání
Číslo svazku: 1

ISBN (online) 978-80-7586-089-7
ISBN (tisk) 978-80-7586-088-0